

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries
and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-
ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

RONDAIES
MALLORQUINES

D. S. H.

Oxford University Library Services

University of Oxford

presented by

*Mrs B. Huelin,
on behalf of the late
Mr D.S. Huelin*

Mar. 2002

~~CAT. 2165 A. 24~~

TNR 8040

542-
4574

RONDAIES MALLORQUINES

APLEC
DE
Rondaies Mallorquines

D'EN JORDI DES RECÓ
(Mn. Antoni M^a. Alcover)

TOM XIII
EDICIÓ DEFINITIVA
il·lustrada amb dibuixos
d'En Josep Moll i Casasnovas

Palma de Mallorca
Imp. Mn. Alcover
1935

EN MIRANDO⁽¹⁾

Això era un fadrí i una fadrina, enamorats un de s'altre fins a ses rels des cabeis, que no porien pus.

Ell cau soldat i se'n va a servir, i ella se n'hi va darrera ell, d'amagat de ca-seua, i tota sola.

Com és darrera s'Aujub des Lleters, des camí de Manacor, devers una hora lluny de Ciutat, repara dins una bassa de fang, ran des camí, una jaia encallada, que demanava ajuda a la gent que passava, i a negú li llevia donar-n'hi, perque deien:

—¿Què hi havia de reprémer dins sa bassa aquesta pertefè? ¡No hi fos entrada! Ell aqueixes veiardes tot ho volen tocar amb so nas! ¡Just Sant Tomàs, que hi volia posar ses mans dins ses nafres del Bon Jesús!

Aquella allota que seguia ses petjades de s'enamorat, veu aquella malanada, se'n compateix, s'hi acosta i li allarga sa mà. Sa jaia s'hi aferra;

---

(1) La me contà Na Maria *Maça* de Maria de la Salut.

sa jove pega tirada i treu sa jaia fora de sa bassa.

—Per amor de Déu sia, fieta mea dolça estimada des meu cor! diu sa veietta. ¡Oh, quin favor, i quin favor tan gros i tan gros que m'has fet! ¡Jo el te vui pagar!

—¡Ca! diu sa fadrina. És un favor que no ho paga es parlar-ne, de poca cosa que és!

—Per mi, diu sa jaia, és ben gros, i el te vui agrair.

Sa jaia se posa mà a sa butxaca, se treu dues cintes que feien ses colors de s'Arc de Sant Martí, i les dóna a sa fadrina dient:

—Jas, fieta mea estimada des meu cor, aqueixes cintes. Guarde-les bé, i alerta a perdre-les! I sempre que et veges estreta i apurada, les agafes amb ses dues mans i me crides amb tot es teu cor, i jo t'assistiré a l'acte.

An aquella fadrina allò li vengué molt de nou. Agafa aquelles dues cintes i les se posa dins sa butxaca, dient:

—Germaneta, tantes de gràcies d'aquest do, i que Déu vos ho pag.

Se despedeix de sa jaia, i cap a Ciutat, manca gent.

Hi arriba; se'n va a ca un taiador de cabeis i se fa taia sa coa. Llavò li estreny a ca un sastre i li prenen mida per un vestit d'homo; le hi fan, el se posa, i ja és partida, com si fos un fadrí d'aquells més abrinats.

Se presenta en es cortar a apuntar-se per soldat. El volien regonèixer, i digué que no importava, perquè era ben condret de tot es cos. L'admeten, li donen es vestit de soldat, el se posa totd'una. Demana per veure s'enamorat, dient que era paisà seu; le hi deixen veure; però lo endemà els embarquen tots dos: a s'enamorat l'envien a les mars perdudes, i a ella l'envien a ca'l rei, per guardar allà on fos necessari.

Li demanen què ha nom, i diu Juanet.

La reina el veu, i digué que el volia per fer sentinella a sa cambra reial; però En Juanet digué que s'estimava més fer-la en es portal de davant, en es carrer.

A la reina allò no li agradà, i se posà a dur contrari En Juanet; i sempre portava llegots d'ell an el rei, tot coses que la reina se treia des carabassot, maldament mai fossen veres.

Un dia diu an el rei:

—¿Que no saps què diu En Juanet?

—¿Què diu? demana el rei.

—Diu, respon ella, que es donaria amb coratge de fermar En Mirando!

En Mirando era un animal ferest que capllevava dins un bosc; mai hi havia hagut negú que li pogués fer res, i se menjava tots es qui s'hi arrambaven.

El rei, com sent allò, ell que tenia tan mal a pler aquell animalot, crida En Juanet i li diu:

—Mira, se fa precis que t'espitxes a tal bosc,

que hi ha un animal així i així, que li diuen En Mirando: el fermes ben fermat i el menes aquí, i el tancarem dins un estable, i tu li tendràs esment. Això serà tot es teu quefer.

En Juanet comprengué que era ben debades anar a treure capítols contra aquella orde del rei, i li digué:

—Vossa Reial Majestat, supòs que deixarà anar-me'n a enllestir una mica, abans de partir.

—Prou, prou! digué el rei. Enllestí't tot quant vulgues, i llavò, li coparàs cap an aqueix bosc; i a veure si el mos menes, an aquest gran diantre de Mirando!

En Juanet no tengué altre remei que anar-se'n a tancar dins sa seua cambra, se treu ses dues cintes, les agafa amb ses dues mans i s'exclama amb tot es seu cor:

—¡Oh germaneta que vaig treure de dins s'en-callador! Vós qui me donàreu aqueixes cintes i me diguéreu que en veure'm apurada vos cridàs i compareixeríeu allà on fos, ¡veiam si veniu més que depressa a donar-me un camí per sortir de s'encallador a on m'ha tirat el rei amb aqueixa comanda d'En Mirando!

Encara no hagué acabades aqueixes paraules, com ¡zas! ja compareix sa jaieta de ses dues cintes, dient tota remolesta:

—¿M'has cridada? Idò ¡ve-me-t'aquí! Ja pots esser partida a dir-me coses. ¿Què és això d'En Mirando?

En Juanet li diu sa comanda del rei, i li demana com se n'havia de desfer.

Sa jaieta li diu:

—¡No hages por, donà! Vetaquí lo que has de fer: Demanes an el rei un mirai de sa teua alçada, una ensaimada com un garbell, un ribell d'aigo i un dogal d'or; te'n vas amb tot això an es bosc on caplleva En Mirando, i li presentes totd'una es mirai; en veure ell es mirai i veure-s'hi dedins, s'amansirà a l'acte; tu llavò poses s'ensaimada dins es ribell d'aigo; En Mirando totd'una s'hi acabussarà i ¡bones bocinades, d'afamegat que estarà! Tu aleshores li passes es dogal d'or pes coll; i com s'haurà acabada s'ensaimada, l'estires pes dogal i el poràs menar cap aquí, i te soguirà com un xotet de cordeta.

—¿I serà vera aqueixa? diu En Juanet, badant uns uis com uns salers.

—¡Ja ho veuràs! diu sa jaia. ¡Hala depressa a demanar an el rei ses coses que t'he dites! i llavò, ¡cap a menar En Mirando falta gent!

En Juanet se'n va a demanar an el rei un mirai tan alt com ell, una ensaimada com un garbell, un ribell d'aigo i un dogal d'or, per anar a menar En Mirando. El rei mana an es criats que li donin tot allò, le hi donen, i En Juanet amb aquelles coses ¡cap an es bosc d'En Mirando!

Hi arriba i s'hi afica manades fetes. En Mirando l'afina i ja és partit cap an En Juanet, i En Juanet cap an En Mirando, presentant-li aquell mirai tan alt com ell.

Com En Mirando s'hi veu dedíns, s'amanseix a l'acte. En Juanet li planta es ribell davant i hi tira s'ensaimada com un garbell. En Mirando s'hi acabussa totd'una, i bocinada ve i bocinada va, no donant-se raó a ses barres. En Juanet aleshores li passa pes coll es dogal d'or, sense que s'animal fes cap escaravit ni se bategàs, perque a lo que tenia compte ell era a acabar-se s'ensaimada. Al punt la s'hagué acabada i llavò se begué tota s'aigo des ribell.

Com se veu amb so dogal d'or pes coll, se cala a riure. En Juanet prova d'estirar-lo pes dogal, En Mirando sogueix, i En Juanet ¡de d'allà cap a ca'l rei! I En Mirando darrera darrera, com un xotet de cordeta.

Pes camí troben una taringa de gent que se'n duïen a enterrar un infant mort. Aquell infant era del rei, que estava, poreu pensar, tot atribulat, i plors i descabdell tota la cort, fora un sentinella de sa cambra reial, que li pegava per cantussetjar. I aquí En Mirando se torna calar a riure.

En Juanet arriba a la fi a ca'l rei amb En Mirando; com el rei i tota la cort veren allò, tothom se n'esglaià i la gent se'n feia creus i no se'n porien avenir.

El rei mana an En Juanet que se'n men En Mirando dins un estable, que le hi tanc ben tancat i que se cuidi d'ell En Juanet, i que no se cuidi de res pus més que de tenir esment an En Mirando a fi que no li falt res d'aquesta vida.

Com se veu amb so dogal d'or pes coll, se cala a riure...

Quant En Juanet menà En Mirando a s'estable, s'animal se torna calar a riure.

Tothom romangué a pler i satisfet d'aquella feta d'En Juanet; tothom fora la reina, que no el poria veure amb uis que tengués an En Juanet, però ben alerta que hi anava a dir gens perquè era que el duia tan en vençó!

¿I què me'n direu? Ell no parà la reina de posar-li mal davant el rei, dient:

—¡Ell En Juanet se deixa dir que seria capaç de fer parlar en Mirando!

El rei s'ho arribà a creure, i crida En Juanet:

—Escolta, li diu. Me diuen que tu te deixes dir que series capaç de fer parlar En Mirando.

—Jo no he dita una tal cosa, senyor rei! diu En Juanet.

—Es qui m'ho ha dit, diu el rei, no crec que m'engan. Per lo mateix, l'has de fer parlar, i foris! Així com te saberes enginyar per agafar-lo an En Mirando i per menar-lo aquí com un xotet de cordeta, l'has de fer parlar, surta des llevant, surta des ponent. I ses raons sien acabades:

Paraula de rei no pot mentir,
i sa meua ha d'esser així.

Com En Juanet vé el rei tan enfabiolat, digué:

—Per amor de Déu, no s'enfad, senyor rei! Deman per favor a Vossa Reial Majestat que me deix mitja hora per pensar com ho he de fer per treure ses paraules an En Mirando.

—No mitja hora, sinó una hora sencera te don per pensar-hi. I si vols més temps, digue-hu.

—Me basta mitja hora, diu en Juanet.

Se'n va a tancar-se dins sa seua cambreta, se treu ses dues cintes, les agafa amb ses dues mans i s'exclama amb tot es seu cor:

—¡Oh germaneta que vaig treure de dins s'encallador! Vós qui me donàreu aqueixes dues cintes i me diguéreu que en veure'm apurada vos cridàs i compareixeríeu, fos allà on fos: veiam si veniu més que depressa a donar-me un camí per sortir d'aquest altre encallador a on m'ha tornat tirar el rei amb aquesta comanda sobre En Mirando.

Encara no ho hagué acabat de dir, com ¡zas! ja compareix sa jaieta de ses dues cintes, dient tota remolesta:

—¿M'has cridada? Idò ve-me-t'aquí. Ja pots esser partida a dir-me coses. ¿Quina és s'altra comanda que t'ha donada el rei sobre En Mirando?

En Juanet li conta fil per randa sa comanda del rei, i llavò li diu que En Mirando havia rigut tres vegades mentres el menava a ca'l rei. Sa jaieta s'escoltà bé En Juanet i llavò li diu:

—Mira, escolta bé lo que et dic: Diràs an el rei que, per fer parlar En Mirando, has menester un gaiatet amb un cap d'or i un de plata. Tu llavò agafes aquell gaiatet pes cap de plata i pegues amb so cap d'or damunt es cap d'En Mirando dient-li: ¿Per què te calares a riure sa primera i

sa segona i sa tercera vegada, com te menava a ca'l rei? I En Mirando t'ho dirà, i ja veuràs quin ball s'armarà amb ses tres contestes que En Mirando farà. An En Mirando, sempre que el preguntaràs, li has de dir: —Mirando, Mirando!—I ell te contestarà:—¿Què mana, missenyor Predicando?

—¿M'ho assegurai, germaneta, que me dirà bé, tot això que me cómanau? diu En Juanet.

—T'ho asseguri! diu sa jaieta.

—Idò, Déu vos pag la caritat, germaneta! diu En Juanet. Poreu fer sa vostra via i jo faré sa meua! An el rei me'n vaig més que depressa.

En Juanet se'n va an el rei, li demana es gaiatet amb un cap d'or i s'altre cap de plata, el rei le hi fa fer i l'entrega an En Juanet, i fa unes dictes: que tothom que vulga sentir parlar En Mirando, que comparega.

Compareix tota la ciutat, i En Juanet se presenta amb En Mirando fermat amb so dogal d'or pes coll davant el rei i tota la cort i tota la ciutat.

—¿Que porem començar, senyor rei? diu En Juanet.

—Sí fa, diu el rei. ¡Hala, espedeix! i sortiguem-ne!

Aquí En Juanet agafa es gaiatet pes cap de plata, i pega amb so cap d'or an En Mirando pes cap, dient:

—Mirando, Mirando!

—¿Què mana, missenyor Predicando? respon totd'una s'animal.

—¿Per què te calares a riure quan dins es bosc te vaig passar es dogal d'or pes coll i vaig començar a estirar-te cap a ca'l rei?

—¿I qui no hauria rigut, allà on tants d'homos com eren venguts no eren estats capaços de fer-mar-me, i haver hagut de venir una donzella a posar-me es dogal?

I tothom s'exclamà:

—¡Mirau! ¡I li ha dit donzella, i és donzell!

En Juanet pega altre cop an En Mirando su es cap, amb so gaiatet pes cap d'or, dient:

—Mirando, Mirando!

—¿Què mana, missenyor Predicando? respon s'animal.

—¿Per què te calares a riure, demana En Juanet, quan topàrem aquell infant del rei que duien a enterrar?

—¿I qui no hauria rigut, diu En Mirando, de veure que es qui no era son pare plorava, i es qui ho era cantussetjava?

—Però ¿i que no era el rei, qui plorava?

—Lo que he dit, dic, i no em desdic! respon En Mirando.

—¡Mirau què ha dit! s'exclama tothom. ¿I s'infant mort era del rei i de la reina?

Aquí tothom se posa a fer pensaments sobre lo que poria esser sa dita d'En Mirando.

Però En Juanet torna pegar cop devés es cap

d'En Mirando amb so cap d'or des gaiatet, dient:

—Mirando, Mirando!

—¿Què mana, missenyor Predicando? diu s'animal.

—¿I per què te calares a riure, diu En Juanet, com te vaig menar dins s'estable del rei?

—¿I qui no hauria rigut? diu En Mirando. El rei, que és un homo tan destre i tan trempat per totes ses coses, allà on se creu tenir criats, té criades; i allà on se creu tenir criades, té criats.

—Juanet, diu el rei, fe-li explicar aquest misteri ara mateix an En Mirando.

En Juanet aquí entaferra cebaiol devés es cap d'En Mirando amb so cap d'or des gaiatet, dient:

—Mirando, Mirando!

—¿Què mana, missenyor Predicando? diu s'animal.

—Que expliquis es misteri d'aqueixes paraules que has dites.

—Que regoneguen ses sentinelles de sa cambra de la reina i te regoneguen a tu.

El rei a l'acte mana que es faça tal regoneixement.

El feren, i resultà que aquelles sentinelles no eren fadrines, com volia demostrar es vestit que duien, sinó fadrins vestits de dona, i En Juanet no era cap donzell, com volia demostrar es vestit de soldat que duia, sinó una donzella ben garrida i ben taiada de totes ses parts des seu cos. Tot-hom en romangué esglaiat i amb sos cabeis drets.

Era la reina, d'amagat del rei, que feia anar desfressats de dona ses sentinelles de sa seua cambra, per fer amb ells coses que no pertocaven poc ni gens.

El rei no en va tair més: fa fermar la reina a ses coes de quatre cavalls i fa altre tant amb totes ses sentinelles de sa cambra reial. Cada cavall d'aquells pren per son vent i cadascun se'n dugué un tros d'aquelles còrpores pecadores, i les rossegaren fins que en quedà cap bocinet.

En Mirando resultà esser una ànima encantada per amor des pecats de la reina; i amb sa sentència del rei, romangué desencantada i se n'anà allà on el Bon Jesús va dispondre.

Ara En Juanet, vist de tothom que no era Juanet sinó Juaneta, el rei se casà amb ella. Se feren unes noces de pinyol vermei i un ball ben vitenc, i festes per llarg.

I encara deuen ballar i fer festa, si no se són aturats ni se són morts.

I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Ciutat de Mallorca, 8 de Març de 1930.

N'ESPIRAFOCS ⁽¹⁾

AIXÓ era un pare i una mare que només tenien una fia que nomia Espirafocs i era s'al'lota més garrida i ben carada que uis de persones nades haguessen vista.

Com estava a la flor del món, tengué sa desgràcia de perdre sa mare, que se morí d'una terciana forta.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que son pare se començà a mirar sa fia; i, com més la se mirava, més garrida la trobava, i no veia cap altra dona que li agradàs tant per tornar-se casar, per lo quant li entrà una casera rabiosa, fins que un dia no pogué pus i li digué en rudes:

—Mira: cap dona veig que m'agradi per casar més que tu. Per lo mateix, surta des llevant, surta des ponent, mos hem de casar, i foris.

---

(1) La me contà Na Margalida Maça, de Maria de la Salut.

N'Espirafocs, davant tal descàrrega, romangué sense polsos. No sabent per on pendre, se'n va a confessar, i conta an es confés lo que li passa amb son pare. Es confés hi pensa una estona i diu:

—I tu, ¿que hi consents o no, a casar-t'hi?

—En via neguna!, diu s'allota; primer morir que fer tal pecat!

—Idò mira, diu es confés: diràs a ton pare: per casar-mos, primer m'heu de dur tres vestits: un de tots ets estels, un de sa lluna, i s'altre des sol. No los te porà dur, i així romandrà atxullat i capturat.

N'Espirafocs se'n va a son pare i li enfloca aquesta:

—Mon pare: per casar-mos, m'heu de dur primer tres vestits: un que duga tots ets estels, un altre que duga sa lluna, i s'altre que duga es sol.

Son pare, com la sentí, romangué tot estafe-rillat, i a la fi diu:

—Però ¿qui dimoni t'ha donat aquest consei?

—No ho vulgueu sebre, diu ella. Lo dit, dit.

Son pare, pensa qui pensa com se n'havia de desfer d'aquells trumfos, cregué que no tenia altre llivell que prometre s'ànima an el dimoni si li treia aquells tres vestits per sa seua fia.

Fet i dit, crida el dimoni, el dimoni li compareix tot eixermat, i aquell carabassenc li amolla s'animalada, dient:

—Te promet s'ànima si me dus tres vestits: un

El dimoni li compareix tot eixermat...

de tots ets estels, un altre de sa lluna i s'altre des sol, per dur-los a sa meua fia, que no se vol casar amb mi si no li duc aquests pusseteros de vestits.

—¿I quan else t'he de dur? diu el dimoni.

—Més prest avui que demà! diu aquell aliardo.

—Idò demà mateix else te duré, diu el dimoni.

¿Què me'n direu? Ell lo endemà el dimoni li du es tres vestits: es de tots ets estels, es de sa lluna i es des sol.

S'aliardo else presenta a sa fia i li diu:

—Ara mateix, cap a l'església a casar-mos! Partí'm davant!

Aquella allota no tengué altre remei que partir-hi.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que, com hagueren donades unes quantes passes, baix des peus de son pare sa terra s'obrí, i ell per endins! i no el veren pus. Més se'n mereixia per polissó i mala-ànima.

N'Espirafocs invoca la Mare-de-Déu de tot cor, que li sortí i li diu:

—Si ets una bona allota, no hages por: jo t'assistiré.

—Vos ho promet que ho seré una bona allota! diu N'Espirafocs.

La Mare-de-Déu li dóna dos botilets plens d'aigo, un més gran i un més menut, i li diu:

—Si te rentes amb s'aigo des gran, tornaràs garrida com el sol; si te rentes amb s'aigo des petit, tornaràs lletja com el pecat.

Se renta amb s'aigo des petit, i tornà tan lletja que guardava de mals pensaments.

Se'n va a ca'l Rei a veure si la volen per criada.

La Reina veia, que era viuda, la lloga, perquè el Rei, que encara era fadrí, no la se mir.

El Rei no la poria sofrir: li tirava tronxos de col i li feia mil desprecis.

Amb això, an el Rei li entrà sa casera, però de casta forta, i féu unes dictes: que per espai de tres vespres faria a ca-seua un ball, que hi anassen totes ses fadrines, i ell ballaria amb totes, triaria sa que li agradaria més, i se casaria amb ella.

Ja ho crec que se desxondiren granat totes ses fadrines, fadrinetxes i fadrinardes, ben resoltes a dir que sí més que depressa, per mica que el Rei les envidàs.

I totes ja foren partides a escatar-se ben escatades i a enllimonar-se ben enllimonades i a encitronar-se es vestit millor i més elegant que pogueren; se feren ses piules tan bé com saberen, i es tres vespres selietjats p'es ball, totes compa-regueren d'hora a ca'l Rei.

I no vos dic res si totes ballaren com a perns de rifa. Res, qui tengué ungles, les tregué.

I heu de creure i pensar que es primer vespre, N'Espirafocs demana a la Reina veia per anar an aquell ball.

La Reina veia totd'una li digué que no en

rudes; però N'Espirafocs tant gremoletjà, que la Reina a la fi li diu:

—Però ¿com t'hi has de presentar an es ball? ¿Com no veus que el Rei no voldrà ballar amb tu, tan lletgeta com ets, per dir-ho així com és?

—Vossa Reial Majestat, diu N'Espirafocs, deix s'ànsia per mi. Ja me'n desfaré jo!

—Mira idò, diu la Reina veia; des teu pa faràs sopes. Per part meua, ja pots trompitxar a anar-hi.

N'Espirafocs se tanca dins sa seua cambreta, se treu es vestit que duia, se renta de s'aigo des botilet gran i a l'acte torna tan garrida com el sol; se posa es vestit de tots ets estels, i se presenta dins es ball.

Com la gent la va veure, es ball s'aturà, perquè tots romangueren amb un peu alt davant sa garridesa i galania de tal allota que negú coneixia ni recordaven haver-la vista mai.

Però es qui romangué més embadalit i més estaferillat fonc el Rei, que a l'acte volgué ballar amb ella i no se'n sabia deixar.

Aquí totes ses altres balladores perderen es jocs i ses riaies, perquè veren massa clar que aquella pitxorina else guanyava de massa i que el Rei no en triaria d'altra.

Com el Rei ja no pogué pus de ballar, se treu un anell i el dóna an aquella gran princesa de galania. La qual agafa s'anell i fuig com un llampó.

—Criats i criades! crida el Rei. Encalçau aqueixa gran senyora, i reparau per on pren!

Es criats i criades ja són partits a encalçar-la; però ella, zas! else tira una grapada de cendra p'ets uis, i ja no la pogueren seguir pus amb sa vista ni pogueren sebre per on prengué. Ja tengueren prou feines d'espolsar-se aquella cendra i fer-se'n nets ets uis.

El Rei ja no estigué pus per ballar, i digué:

—Ja n'hi haurà prou per anit! Demà vespre, si Déu ho vol i Maria, ja hi tornarem.

I tota la gent buida, i bona nit! bona nit!

I lo endemà tothom parlava d'aquella fadrina tan bella i tan bella que havia comparegut en es ball de ca'l Rei, que negú sabia d'on era ni de quines egos venia ni qui poria esser, però que havia guanyat a totes en galania i en patriguesa a sebre ballar.

N'Espirafocs, totd'una que es criats i criades del Rei la perderen de vista, se tanca dins sa seua cambreta, se treu aquell vestit de tots ets estels, se pega fregada per sa cara amb sa mà banyada de s'aigo des botilet petit, i a l'acte tornà tan lletja com era estada des que entrà per criada a ca'l Rei. I ¿què fa ella? Se colga, i fins lo endemà dematí.

Es segon vespre de ball, quant aquest ja havia començat, N'Espirafocs demana a la Reina veia per tornar-hi. La Reina totd'una li deia que no; però a la fi, veient-la tan encarada, li

dóna orde; i ella de d'allà a tancar-se dins sa seua cambreta. Se renta de s'aigo des botilet gran, torna tan bella com el sol, lo mateix que es primer vespre, i se posa es vestit de sa lluna. I ja és partida cap a sa sala des ball.

Com hi entra i la gent la veu, tothom roman amb un peu alt, i mira qui mira aquella gran pitxorina, i no hi havia boca que no digués:

—No hi ha remei: això és s'allota més garrida del món! Totes ses altres, devora ella, són morques!

Ja ho crec que el Rei volgué ballar amb ella, i no se'n sabia deixar.

—¿Que no n'hi haurà prou per anit? arriba a dir ella.

El Rei allarga es coll a no ballar pus. Se posa sa mà a sa butxaca, se treu un anell preciós de tot i l'allarga a sa pitxorina, que en lloc de prenr-lo, pega toc a sa mà del Rei per davall, li fa botir s'anell a sa treginada, i ella fuig com la bala.

—Criats i criades! crida el Rei. Encalçau-la i pitjau-li darrera, veiam per on pren!

Es criats i criades li pitgen darrera, tots de quatres, tant com en porien treure. Però N'Espirafocs se treu una bona grapada de pebre coent, i zas! la tira an ets uis des qui l'encalçaven, que tengueren prou què fer d'espolsar-se aquell polsim tan endimoniat que feia plorar ets uis a la carrera; i ja ho crec que perderen de

vista N'Espirafocs, qui fugí com un llampó a tancar-se dins sa seua cambreta; se treu es vestit de sa lluna, se pega una fregada de s'aigo des botilet petit, i torna tan lletja com es dia que se presentà a ca'l Rei per llogar-s'hi.

Amb això es ball s'hagué d'aturar perquè sa ballera fugí a tothom, i el Rei digué:

—Res, ja n'hi haurà prou per anit. Demà vespre se farà es Val-Déu.

I tothom buidà, anant-se'n cadascú a ca-seua a dormir, que ja passava d'hora. I tothom no feia més que parlar d'aquella fadrineta tan garrida i tan xerevella, que guanyava de massa a totes ses altres fadrines en vivor i galania i a sebre ballar.

Arriba es vespre que feia tres, que hi havia d'haver es darrer ball i s'havia de fer es Val-Déu, com havia dit el Rei.

Tota la ciutat comparegué a ca'l Rei per veure com acabaria aquell bo de ball i si tornaria comparèixer aquell dintre de fadrineta i quina la se treuria des cap per fer sa gamena an el Rei, i com se faria es Val-Déu de tal cabermoni.

Comença a s'hora selietjada es ball, encès i rabiós de tot, i vos assegur que totes ses al·lotes else remenaven espès an es galindons, i en feien de revolts i en pegaven d'enfuites per la dreta i per l'esquerra. Totes semblava que havien de fer ui.

N'Espirafocs, com cregué que ja era hora de comparèixer, demana a la Reina veia per tornar-hi. La Reina li diu:

—Hala! Què t'han de fer! Ves-te-n'hi, per un desengan teu.

Ella a l'acte corre a tancar-se dins sa seua cambreta, se renta de s'aigo des botilet gran, i torna s'allota més garrida que nengú hagués vista mai. Se posa es vestit des sol, i tota enllestida i empiulada se presenta dins es ball.

Com tothom la vé, romangueren embadalits i sense polsos, però el Rei més que tots; i se posa a ballar amb ella, i balla qui balla un i altre com un pern de rifa, fins que el Rei acaba s'alè i diu:

—Ja basta! Ja n'hi ha prou!

Se posa sa mà a sa butxaca, se treu un anell sa cosa més preciosa que pogueu pensar i l'allarga an aquella pitxorina, que en lloc de pendre'l, pega toc davall sa mà del Rei, li fa botir s'anell a sa treginada, i ella fuig com la bala.

—Criats i criades! crida el Rei. Partiu corrents darrera aquesta gran traïdora! I alerta que no vos escap, com ses altres vegades!

Tots es criats i criades ja han pitjat darrera aquella gran traïdora, que se posa sa mà a sa butxaca, i venguen grapades i grapades de drets d'or, dobletes de quatre lliures i de dotze lliures, i dobles de vint en peça, però d'aquelles tan grogues!

Aquells criats i criades, com veren aquella

ruixada d'or que los pegava per sa cara i rebotia p'en terra, ja ho crec que s'acalaren per fer-ne una replega tan grossa com pogueren, i no pensaren pus en sa gran traïdora que los ho tirava, que fons el diantre per descomparèixer dets uis de tothom; se tanca dins sa seua cambreta, se treu es vestit des sol, se pega una fregada amb sa mà banyada de s'aigo des botilet petit, torna més lletja que el pecat, i se colga; i bona nit cent sous!

No vos dic res des cabermoni i des marruell que s'armà devés ca'l Rei i dins tota la ciutat, davant es pas d'aquella fadrineta que en sos tres dies de ball havia fet anar en revolt el Rei, tota la cort i tota la ciutat, havia guanyat a ballar a totes ses al·lotes i les havia vençudes en garridesa i galania, i s'havia rigut del mateix Rei fugint-li bitlo-bitlo i deixant atxul·lats criats i criades, capturant-los d'encalçar-la i de veure per on prenia.

El Rei no hi poria donar passada i digué que estava resolt d'anar a cercar aquella fadrineta i que no s'aturaria de trescar món fins i tant que l'hagués trobada. Se féu apareiar un cavall de primera i manà que li fessen tres pans. Li apareien es cavall, li fan es tres pans, i N'Espirafocs trobà un enginy per aficar un billet dins cada pa, amb un escrit, perquè el Rei, en xapar es pa, pogués pendre llum.

Se'n puja el Rei a cavall amb sos tres pans

dins un bossot, i ja és partit de d'allà, com començava a apuntar auba.

Camina caminaràs i cap envant te faràs, i passa qui passa terres, demanant per tot arreu clarícies d'una fadrineta així i així; però negú en sabia mè ni perdiu. S'horabaixa de tot, se sent córrer rates per dins sa panxa; i ¿què fa ell? S'atura i xapa un pa; veu un billetó dedins, i repara que estava escrit i que deia:

Hereu de la Casa,
¿on vas i d'on véns?
Això que tant cerques
dins ca-teua ho tens!

Poreu fer comptes si li degué venir de nou an el Rei trobar dins aquell pa tal billet i que duqués escrites tals paraules. Se'n va a un hostal a romandre, no demostrant-se qui era, i lo endemà dematí a punta d'auba ja és partit de d'allà.

Camina caminaràs i cap envant te faràs, i demana qui demana clarícies d'una fadrineta així i així; negú n'hi sabé donar cap. Horabaixa se torna sentir córrer rates per dins sa panxa, i zas! se treu un altre pa, el xapa i m'hi troba també un billetó, i repara que duia unes paraules escrites i que deien:

Hereu de la Casa,
¿on vas i d'on véns?
Lo que tu tant cerques,
dins ca-teua ho tens!

Si de nou li era vengut es billet des primer dia, més de nou li vengué es des segon.

— Però ¿qui dimoni m'ha posats aqueis billets dins aqueis dos pans? deia el Rei, pegant-se tocs pes cap.

S'atura a romandre en es primer hostal que topa, sense demostrar-se qui era, i lo endemà dematí a trenc d'auba ja és partit de d'allà. Camina caminaràs tot lo dia i cap envant te faràs, i demana qui demana indicis d'una fadrineta així i així, però negú n'hi sabé donar cap. Horabaixa de tot se torna sentir córrer rates per dins sa panxa, i ¿què fa ell? Se treu s'altre pa, el xapa, i ja ho crec que hi trobà també un billetó i repara que duia unes lletres que deien:

Hereu de la Casa
¿on vas i d'on vens?
Lo que tu tant cerques
a ca-teua ho tens.

I si molt de nou li era vengut trobar dins es dos pans primers tals billets, més de nou li venqué trobar-ne un dins es pa que feia tres.

¿Què me'n direu? Ell el Rei, davant aquell pas des tres billets, gira en redó cap a ca-seua sense pus raons. Hi arriba, i s'ajeu totd'una per malalt. Criden es metges, el se miren bé, el polsen, el tornen polsar. No li troben mal, però ell diu:

—No vos buideu es cap. Si no trob aquella fadrineta que em fé es pas des tres vespres des ball, està fet de mi: me moriré.

Sobre tot, ell se renegà a pendre res. I la Rei-

na veia, sa mare, tota apurada, sense sebre per on pendre.

Aquí N'Espirafocs diu a la Reina:

—Senyora Reina: ¿vol Vossa Reial Majestat que jo provi de fer unes sopetes que sé fer, i per ventura el Rei else voldria tastar?

—¿Què ha de voler ell sopetes fetes de sa teua mà, amb lo quantra que te du? diu la Reina.

—No le hi diguen que són fetes meues! diu N'Espirafocs.

La Reina veia, per lo apurada que se veia, a la fi diu:

—No res, prova-ho de fer aquestes sopes, porque no se puga dir que no ho hem provat tot!

N'Espirafocs fa aquelles sopes i hi posa dedins aquell anellet que el Rei havia donat an aquella fadrineta desconeguda es primer vespre des ball; i se'n va corrents a tancar-se dins sa seua cambreta, se renta de s'aigo des botilet gran i a l'acte torna més bella que el sol, se posa es vestit amb tots ets estels pintats, i se presenta en es portal de sa cambra del Rei, just quant acabaven de dur a Sa Reial Majestat aquelles sopes on hi havia aquell anellet. Ell tasta ses sopes i les troba com un sucre; hi afina s'anellet dedins; el se mira de prim compte i veu que és es mateix anell que havia donat an aquella fadrineta es primer vespre des ball.

N'Espirafocs en aquell mateix moment s'acosta an es llit del Rei i li demana:

—Senyor Rei, ¿què tal aquestes sopes? ¿Li agraden, tanmateix?

El Rei se mira fit a fit N'Espirafocs i veu que és sa mateixa fadrineta des primer vespre des ball, i s'exclama amb un gran crit:

—Molt m'agraden aqueixes sopes; però molt més m'agrades tu.

N'Espirafocs a l'acte gira en coa, i corrents cap a tancar-se dins sa seua cambreta! Se treu es vestit dets estels, se posa es vestit de sa lluna i se torna presentar dins sa cambra del Rei i diu a Sa Reial Majestat:

—¿Vol dir li agraden aqueixes sopes, i diu que encara li agrada més sa qui les ha fetes?

—¿I que ets tu qui les m'has fetes? diu el Rei, badant uns uis com uns platets, girats cap a N'Espirafocs.

—Per ella me tenc! diu aquesta, fugint com la bala cap a tancar-se de bell fresc dins sa seua cambreta. Se treu es vestit de sa lluna, se posa amb una grapada es des sol, i compareix de bell nou dins sa cambra del Rei.

El Rei, ¿quina vos pareix que la va fer? Iddò, com veu altre pic N'Espirafocs, pega bot des llit, agafa N'Espirafocs per ses dues mans i li diu:

—Tu ets sa fadrineta que vingueres es tres vespres an es ball, i fores sa més bona balladora de totes i sa més garrida de totes quantes de fadrines hi havia. Tu has guanyada s'acció; amb tu m'he de casar!

—Ell que ho véssem! va dir ella.

A l'acte comencen a enrengar la cosa, i dins set dies se féu s'esclafit: se casaren. I venguen unes noces de pinyol vermei, un ball ben vitenc, i festes i sarau per llarg.

I el Rei amb N'Espirafocs i N'Espirafocs amb el Rei visqueren anys i anys i tengueren una partida de fis. I el Rei que ara reina n'és desxendent, segons m'assegura sa qui me contà aqueixa rondaia, Na Margalida Maça, des poble de Maria, que, com ho diu, hem de creure que ho sap de bona tinta.

I si no ho creis, anau-le-hi a demanar, perquè si no és morta, encara deu esser plena de vida.

I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Barcelona, 24 d'octubre de 1929.

NA MARIETA I ES GIGANT ⁽¹⁾

AIXÓ era un pare que tenia tres fies: una nomia Francina, s'altra Margalida i s'altra Marieta.

Son pare se n'anà a França; abans d'anar-se'n, else posa un anell perhom a sa man dreta i else diu:

—Mirau: ja poreu veure si feis bonda i si servau es llum dret. En jo tornar, mirant-vos s'anell coneixeré si heu feta bonda. Cada dia, en esser post es sol, heu de tancar davant i no heu d'obrir per negú, sia el qui sia. ¿M'ho prometeu de fer-ho sempre així?

—Sí que ho prometem, diuen elles tres.

Son pare se'n va a França, i es vespre, quan ja havien tocada la queda, hi va es lligant (2) ves-

---

(1) La me contà Na Catalina Gelabert Balaguera, d'Artà.

(2) A Artà, a un gigant li diuen un lligant.

tit de dama, se planta davant ses portes, i toctoc.

—¿Qui és qui toca a la porta? digueren Na Francina i Na Margalida.

—Una criada vostra! diu es lligant.

—Bona criada deu esser ella, en aquestes hores! diu Na Marieta. Ara ho he de veure si obrireu! diu a ses seues germanes.

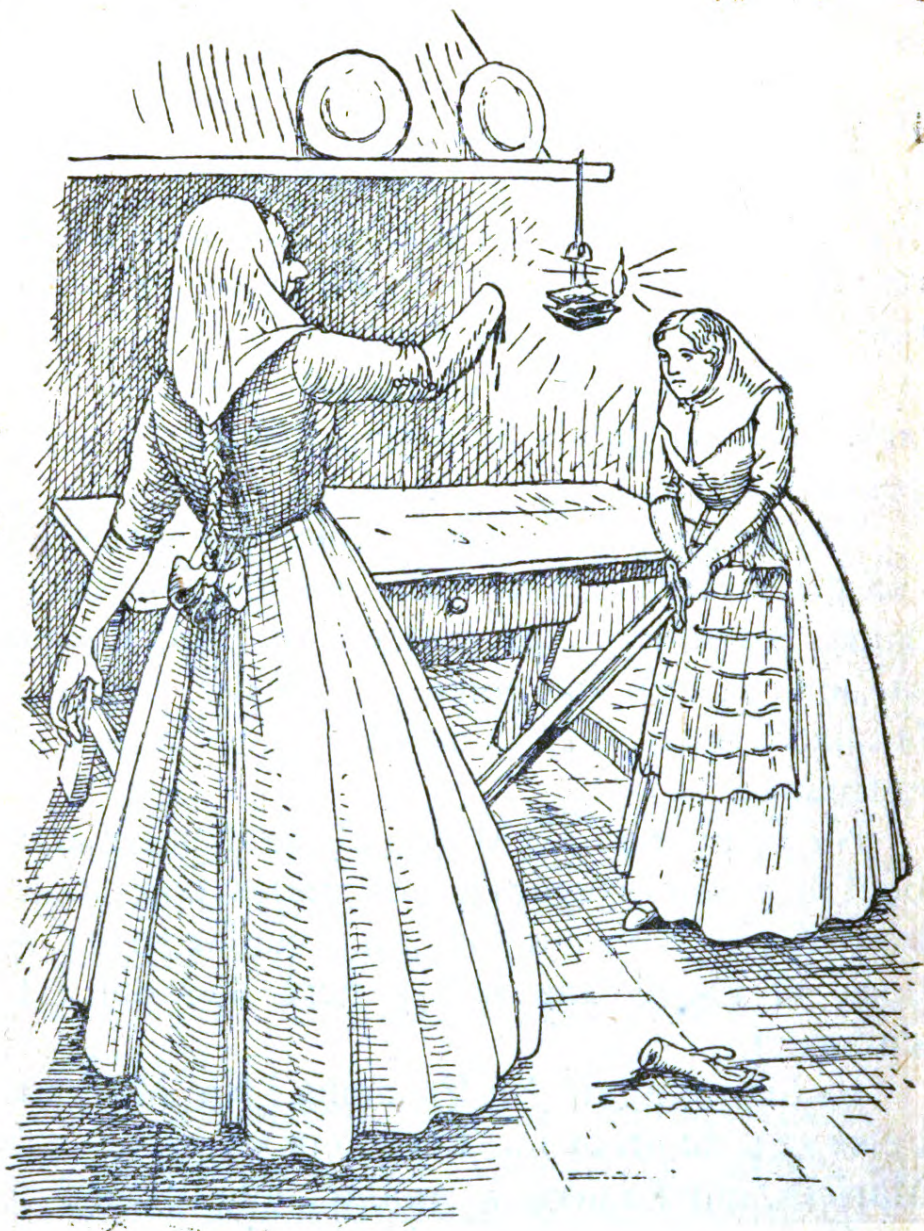
Tant arribà a tocar es lligant, que Na Francina i Na Margalida li obrin, i entra es lligant vestit de dama.

Havien passat el rosari; tenien ses sopes fetes i sa greixonera dalt sa taula, i conviden aquella dama. S'asseuen totes quatre a sa taula i sopen; sa dama se treu una poma com es dos punys, en fa quatre bocins i en dóna un perhom a ses tres germanes.

Na Francina i Na Margalida se mengen aquell bocí de poma i romanen adormides com a saulons. Na Marieta féu com que menjar-se es seu bocí, el roegà una mica, però l'escopí i féu s'adormit.

Es lligant agafa Na Francina i Na Margalida i else se'n du an es llit. Però com va esser a Na Marieta, que l'anava a agafar, ella pega bot i agafa s'espasa que ell havia deixada damunt una cadira, i ja li ha ensivellat ventai devés una mà i la hi taia en redó.

Ell, com veu es joc tan mal parat, i que aquella allotella, així com li havia taiada una mà, era

Ja li ha ensivellat ventai devés una mà i la hi taia en redó.

ben capaç de tair-li s'altra o de xapar-li es cor de mig a mig, ho donà a ses cames per no esser-hi de més, tot dient:

—Gran polissona! La m'has de pagar!

Totd'una que ell hagué passat es portal, Na Marieta posa barra a sa porta i llavò roda clau, i se'n va a jeure.

Lo endemà s'anell de Na Francina i es de Na Margalida foren negres com la móra; ara es de Na Marieta se conservava ben net i ben lluent, que s'hi porien mirar.

Aquelles dues no s'aturaven de plorar, sols de pensar lo que diria son pare en tornar de França i mirar-los s'anell.

—No ploreu, deia Na Marieta; jo vos deixaré es meu, i mon pare no ho coneixerà.

Son pare al punt torna de França; Na Marieta deixà es seu anell a Na Francina i a Na Margalida, son pare els ho mirà i no conegué res.

Es lligant se posa una mà de cera en lloc de sa que Na Marieta li havia taiada, se presenta un dia a ca Na Marieta i diu a son pare:

—Estic enamorat de sa vostra fia Marieta; la vos deman per casar.

Son pare ho diu a Na Marieta, qui diu que per res del món se casaria amb so lligant.

Llavò es lligant diu a son pare:

—Idò donau-me Na Francina.

Ho diu a Na Francina, i aquesta fou més bona de ginyar. Se casen, i es lligant posa Na Fran-

cina dalt un cavallet verd i amb quatre bots foren en es seu castell, que estava a's cap d'amunt d'una muntanya.

Es lligant no era Na Francina que volia, sinó Na Marieta. Per això, dins un parei de dies agafa aquella mesquina i la penja a una estaca dins una cambra fosca que tenia sempre tancada amb pany i clau, i sa clau dins sa butxaca.

I ¿què fa ell llavò? Se posa damunt es cavallet i de cap a ca es sogre manca gent! i li diu:

—Na Francina està una mica esborrada. Na Marieta hauria de venir per anar-li darrera i fer ses feines de la casa.

Son pare ho diu a Na Marieta, i aquesta sortí com un pinyol de cirera, dient:

—¿Jo anar a ca es lligant? Saps que és de dejorn! No hi vaig!

Es lligant aquí digué:

—Idò que vénga Na Margalida.

Na Margalida hi allarga es coll; se posa amb so lligant damunt es cavallet verd, i amb quatre bots foren en es castell dalt aquella muntanya.

Però es lligant no volia tampoc Na Margalida, sinó Na Marieta. Per això, dins un parei de dies agafa aquella mesquina i la penja a una altra estaca dins aquella mateixa cambra fosca que tenia sempre tancada amb pany i clau, i sa clau dins sa butxaca.

I ¿què fa es polissardo? Se posa damunt es cavallet verd, i cap a ca es sogre són ses feines!

—Ell ara, digué, Na Margalida també s'ha haguda d'ajeure d'un cadarn! No hi ha altre remei sinó que vénga Na Marieta per anar-los darrera i fer ses feines de la casa.

Son pare agafa Na Marieta i li diu:

—No te faces dolenta aquest pic, i ves-hi. Se tracta de ses dues germanes teues.

Na Marieta hi allarga es coll i digué que sí. Se posa amb so lligant damunt es cavallet verd, i amb quatre bots foren en es castell des lligant dalt aquella muntanya.

Es lligant ja estava tot content amb Na Marieta dins es castell. Li posa un anell d'or a sa man dreta, li entrega ses claus de per tot i la fa sa senyora de la casa, dient-li:

—Pots obrir totes ses portes i entrar dins totes ses cambres, fora sa cambra fosca. Si hi entraves, ho coneixeria amb s'anell que t'he posat, que és tan lluent i que tornaria negre, i sabries jo qui som.

Lo endemà dematí es lligant agafa Na Marieta i li diu:

—Me'n vaig per feines precises que tenc. Tant pot esser que torni anit com d'aquí a vuit dies, com dins un mes, com dins un any.

—Però bé, diu Na Marieta: ¿i Na Francina i Na Margalida, ses dues germanes meues, ¿a on són? ¿No digueres que una estava esborrada i s'altra tenia un cadarn?

—No és hora encara de dir-t'ho! respon es lligant. En esser hora, ja ho sabràs.

I dit això, se posa damunt es cavall verd, i de d'allà a trescar el món!

—Si es lligant es creu rentar-me sa cara amb pedàs eixut, va ben calçat per aigo! digué Na Marieta com es lligant hagué tocat el dos; i digué més sa pitxorina: M'ha dit que puc entrar dins totes ses cambres des castell, però dins sa cambra fosca no. Idò dins sa cambra fosca és allà on entraré primer.

Se treu s'anell d'or que es lligant li havia posat i el deixa dins un calaixet de sa seua cambra; pren es rest de claus que es lligant li havia entregades, i se'n va cap dret an aquella cambra fosca; troba sa clau que venia bé an es pany de sa cambra, i ra-rac! roda clau, empeny sa porta, i entra.

I ¿què me'n direu? Ell troba dues dones penjades i un jovenet penjat. Else se mira de prop, i ses dones foren Na Francina i Na Margalida, ses seues germanes; es jovenet no el conegué.

Afina, damunt una represa d'un recó de sa cambra, una ampolleta amb un suc dedins. Prova d'untar d'aquell suc Na Francina, Na Margalida i es jovenet, i a l'acte tots reviscolen.

Na Marieta els aida a despenjar-se.

Na Francina i Na Margalida s'aferraren per Na Marieta i aquesta per elles, i plors i besades i plors i besades, contant-se tot lo que els havia passat.

Na Marieta se gira an aquell jove, que era molt ben plantat de totes ses parts des seu cos i

semblava molt viu de potències, i li diu Na Marieta:

—I tu, ¿com és que te penjà es lligant aquí dins?

—Jo som fi de rei, i es lligant digué a mon pare que jo vengués amb ell an aquest castell i que me'n donaria possessori, entregant-me ses claus. I es possessori fonc que totd'una que em tengué aquí dalt, de cop descuit m'abraona per darrera i me penja en aquesta estaca.

Aquí Na Marieta diu:

—Mirau, és cosa de fugir d'aquest castell més que depressa, abans que es lligant no s'entregi! Anem a veure si hi ha bísties dins s'estable bones per qualcar-hi.

Se n'hi van a mirar-ho i hi troben quatre cavallets verds que no paraven d'eguiar i de fer potadetes, com si tenguessen ganes de que els traguessen de s'estable i els acossassen muntanya avall.

Es jovenet fii de rei diu a ses tres germanes:

—¿I voltros que sou pàtrigues d'anar a cavall?

—I si no ho som, farem d'esser-ho! diu Na Marieta.

Es jovenet treu es quatre cavallets verds de s'estable; ses tres germanes en prenen un perhom i es jovenet pren s'altre, s'hi posen damunt i ja són partits de d'allà com estels.

—Cap a canostra són ses feines! diu Na Marieta. De tu confiam, oh jovenet, que mos hi acompanyaràs.

—Primer me mataran que no vos deixaré! diu es jovenet.

Donaren an es cavalls cap a ca elles tres, i al punt hi foren.

Figurau si li degué venir de nou a son pare d'elles veure-les arribar amb aquell jovenet, damunt aquells quatre cavallets verds!

Li contaren tot lo que els havia succeït amb so lligant, i l'homo romangué amb sos cabeis drets i no se'n sabia avenir.

Aquell jovenet fii de rei li digué:

—Molt senyor meu: aquesta fia vostra, Na Marieta, m'ha fet reviscolar, m'ha tornada sa vida. Som fadri, ella també ho és; la vos deman per casar, si ella hi consent.

—¿Què hi dius, Marieta? li demana son pare.

—Hi dic que sí! respon ella. Ara mateix!

Se casen, i es dos noviis, cap a ca ell!

Com hi arribaren, totes ses campanes de la ciutat se posen a repicar totes soles.

Es noviis arriben an es palau reial; ell conta a son pare i sa mare i a tota la cort s'andarivell que un i altre havien corregut i com s'eren escapats de ses ungles des lligant, i que a ca ella s'eren casats plegats.

El rei i la reina abracen aquell fii seu que ja el tenien per mort i que se creien no veure'l pus; abracen també Na Marieta i la reben per fia i nora seua; tota la cort else rendeix homenatge, fan un dinar de noces de pinyol vermei i un ball

ben vitenc i festes i sarau per llarg, per espai d'una partida de dies.

I es lligant ¿quina vos figurau que la va fer quan tornà an es castell i trobà es niu buit i sa cambra fosca sense cap penjat?

Idò totd'una coletgí que era Na Marieta qui li havia armat tot aquell cabermoni, i resolgué a l'acte venjar-se'n anc que el dimoni en passàs.

Se posa damunt es cavallet verd i ja és partit a trescar món, cerca qui cerca per on capllevava Na Marieta, per fer-n'hi una d'ase i seca aonsevuia la trobàs. I tant corregué i tant cercà des llevant i des ponent, de tramuntana i migjorn, que arribà a aclarir que s'era casada amb aquell fii de rei que ell tenia penjat a una estaca dins sa cambra fosca, i aquell fii de rei ja era rei i Na Marieta reina, perque es sogres ja eren morts i es joves ja duien la corona.

Es lligant se presenta en aquella ciutat i s'entressent bé des maneig del rei jove i de la reina jove i des criats i criades que tenien, per veure com ho hauria de fer per aficar-se dins es palau reial i pendre'n revenja.

I per ses idees que duia, no pogué aclarir res que li servís gens, sinó que el rei tenia un canot com un vedell, molt festós i molt entenent, i que un criat cada dia el menava a passetjar per fora la ciutat.

Es lligant se fa amic d'aquell criat, i se n'anava amb ell a passetjar aquell canot. Com ja hi

havia mesos que l'acompanyava a tals passetjades, un dia li arribà a dir:

—Jo te diria una cosa, si no m'havies de destapar.

—Paraula d'homo que no te destaparé, diu aquell criat.

—¿M'ho promets? diu es lligant.

—Com som homo, que t'ho promet! diu es criat.

—Idò tu m'hauries de vendre aquest ca, diu es lligant.

—Jo no puc, diu es criat, perque no és meu: és del rei. Si el te venia, el rei me faria matar.

—Si el me venies, diu es lligant, el rei no se temeria de res.

—Veiam, diu es criat, com t'ho faries perque el rei no se'n temés.

—Jo, diu es lligant, te donaria una bossa plena de dobles de vint, i es dia que volguesses podries fugir allà on el rei mai te podria trobar.

An aquell criat tot allò li vengué tan de nou, que, per veure lo que es lligant era capaç, li va dir que sí que li volia vendre es ca, però que sa venuda romangués secreta i que sa barrina no passàs si negú mai arribava a sebre de tal barrina.

Es lligant digué que estava conforme; se treu sa bossa plena de dobles de vint i la dóna an es criat, i li diu:

—Des d'ara es ca és meu. I ara te diré lo que

n'has de fer: amb un acorador de matar porcs li obris sa caixa des cos, jo m'hi pos dedins, tu llavòcuses aquella oberta que hauràs feta an es ca i segueis cuidant-te des ca com si jo no anàs dins ell, i el tendràs a ca el rei i el menaràs a passetjar cada dia, però sense dir mai per mai an el rei ni a cap altra persona es misteri d'aquest ca.

Aquell criat, com sentí tot aquell pla que es lligant li feia, arribà a dir amb ell mateix:

—Ara he de veure què és capaç de fer aquest lligant. Tal com ell m'ho ha dit ho he de fer, vénga lo que vénga.

Cerca un acorador de matar porcs, obri an es ca sa caixa des cos, es lligant s'hi afica dedins, es criat clou aquella grandiosa oberta feta an es ca, la cus ben cosida, i aquell ca seguí caminant com si res fos estat.

Es criat el mena a ca el rei sense dir res a negú de tot lo succeït i sense que el rei ni la reina ni negú de ca el rei conegués res ni se sospitàs de res.

Es ca solia jeure davall es llit del rei, sense moure-se'n mai. Però aquell vespre a la mala hora es ca prova d'enfilar-se damunt es llit a sa banda de la reina.

La reina se tem d'aquell moviment des ca cap a ella, i totd'una crida el rei, qui diu:

—¿I ara què tens?

—Es ca que m'invest! diu la reina.

Mentres el rei encenia es llum, es ca davalla.

des llit y s'arrufa dins es seu jaç. Passen un parei d'hores, i es ca torna provar d'enfilar-se dalt es llit cap a la reina. Ella se'n tem i totd'una crida el rei, qui digué:

—¿I ara què tornes tenir?

—Es ca, que m'envest de bell nou! diu ella.

El rei totd'una encén es llum, i es ca, zas! s'afica davall es llit i ben arrufat dins es seu jaç.

—Aquest ca no du bones intencions, diu la reina. Mai li havia vist fer res d'això.

—Si hi torna, l'escalivaré! diu el rei.

Passen un parei d'hores més, i es dimoni de ca ja el tornam tenir enfilat an es llit, i cap a la reina ben tot dret!

La reina pega crit dient:

—Ja me torna envestir aquest dimoni!

El rei encén es llum totd'una; es ca ja era davallat des llit i tornava estar arrufat dins es seu jaç. El rei totd'una s'hi tira damunt, i vénga potada i altra! I tantes n'hi pegà, que en va fer una coca.

La reina aquí diu:

—Que li facen un baül i que el se'n duguen a soterrar.

—¿Què vol dir un baül? diu el rei.

—Vol dir que le hi han de fer! diu la reina. Creu-me que amb aquest ca hi ha misteri.

—No sé quin misteri hi puga haver! diu el rei, tot trastornat.

—Mira, diu la reina: no sols li han de fer un baül, sinó que han de tocar ses campanes.

—Ca, dona! diu el rei. ¿I què diria la gent?

—Que diguen lo que vulguen! diu la reina. Ses campanes han de tocar, i foris!

El rei passa per orde que facen un baül an es ca i que toquin de mort totes ses campanes de la ciutat.

I així se va fer, i tota la ciutat s'alçà, i tots crits i renou sobre lo que hi havia hagut a ca el rei.

—Que facen s'enterro dins es jardí, diu la reina; però abans, que escorxin es ca.

El rei digué que fessen lo que manava la reina. Ell escorxaren es ca i ¿què me'n direu? Ell li trobaren dins sa còrpora es lligant de sa mà de cera.

—Això és es nostro contrari! digué la reina an el rei, i el rei i tota la cort ho cregueren com dos i dos fan quatre.

I soterraren ca i lligant dins es jardí de ca el rei, i tot romangué pla i igual.

I el rei amb la reina Marieta visqueren anys i més anys i hagueren una partida de fiis, tots de s'ui des vent i lo més xerevel·los del món.

I encara són vius si no són morts. I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Ciutat de Mallorca, 4 de març de 1929.

ES GRANOTET ⁽¹⁾

AIXÓ era i no era un viudo de Manacor que tenia tres fiis que nomien Pere, Pau i Bernat. Eren més pobres que es ropit.

Se cansaren de dejunar per força, i abans que sa magror no los se fes seus i batessen es peus, un dia agafen son pare i li diuen:

—Mon pare, vós ja ho veis: fa massa temps que acabam primer es pa que no sa talent. No volem estar pus amb aquestes. Mos n'anam a trescar el món, veiam si trobarem qualche ventura.

A son pare li sabia un greu de l'ànima que se n'anassen, però hi hagué d'allargar es coll per força.

Un dematí, auba clara, se posen ses comes en es coll i ja són partits p'es camí de Conies (2). I

---

(1) La'm contà el sen Jaume Calces, de So'n Servera, que estigué molts d'anys a ca nostra per oguer.

(2) Possessió que cau a la tramuntana de la vila.

com foren passat es torrent que hi ha, que es camí s'esbrancava en tres, En Pere diu:

—Ara convendrà que en prenguem un perhom, de camí, a veure si en trobarem de ventura. I d'ací a un any i un dia mos hem de tornar aplegar aquí mateix a veure com va la cosa i si mos porem ajudar un amb altre; i llavò anirem a dinar amb mon pare, per després tornar pendre cadascú per son vent.

—Ben pensat! Ben pensat! digueren En Pau i En Bernat.

Cadascú prengué per son vent, diguent-se:— A reveure i amb Déu siau!

En Pere i En Pau, com prou hagueren caminat, topen a Santa Margalida. Se lloguen per missatges a un molí de vent, que es moliner tenia dues fies que anaven ben casadores; i una s'enamora d'En Pere i s'altra d'En Pau. An es moliner no li vengué gens esquerra mà, perque, casant-se elles amb aquells dos xavals, no haurien de tenir gent llogada i tot s'ho porien guanyar ells mateixs.

Què me'n direu? Ell enrengaren la cosa i dins quatre dies se feren aquells dos matrimonis a gust de tothom.

I En Bernat, ¿quina vos pensau que la va fer?

Idò, com hagué caminades dues o tres hores, troba un safreig ran des camí, on hi havia un esbart de granots que cuidaven estellar-se canta qui canta, que no hi havia qui s'hi oís.

An En Bernat li vengué tan de nou aquella gran cantoria, que s'aturà a mirar-se una estona aquells animalons que la feien.

—Quina granotada, Déu meu! s'exclama l'home. Sí que tenen bona gorga, per esser tan menuts!

Mira qui mira i escolta qui escolta aquells renouers, però sense estamanetjar-se ni alçar la veu per no fer por a sa granotada i que no se capficassen dins s'aigo, nota que en punt de migdia en surt un de menut, i bota qui bota de d'allà. En Bernat li pitja darrera.

Arriben a una cova; es granotet s'hi afica, i per endins i per endins, i En Bernat darrera ell. Assus-suaixí, sense sebre com ni com no, se troben dins un grandió casat. Es granotet s'afica dins una quadra; En Bernat també s'hi afica, i fons un menjador, amb una taula a's mig, parada de tota casta de menjar, i una partida de cadires enrevoltant sa taula, i com que diguessen:

—Si en sou, arrambau!

En Bernat repara que es granotet bota damunt sa taula i s'aborda an aquells menjars, i com que li fes senya que s'assegués a sa taula i que provàs de posar miques. En Bernat ho fa així, i pega una bona panxada, per lo que pogués esser.

Des cap d'una estona es granotet bota en terra, i bota i bota cap an es safreig, i En Bernat darrera darrera.

Arriben an es safreig, es granotet s'hi tira dedins, i En Bernat s'atura just a sa vorera, i mira qui mira i escolta qui escolta aquella granoteria que cuidava estellar-se canta qui canta.

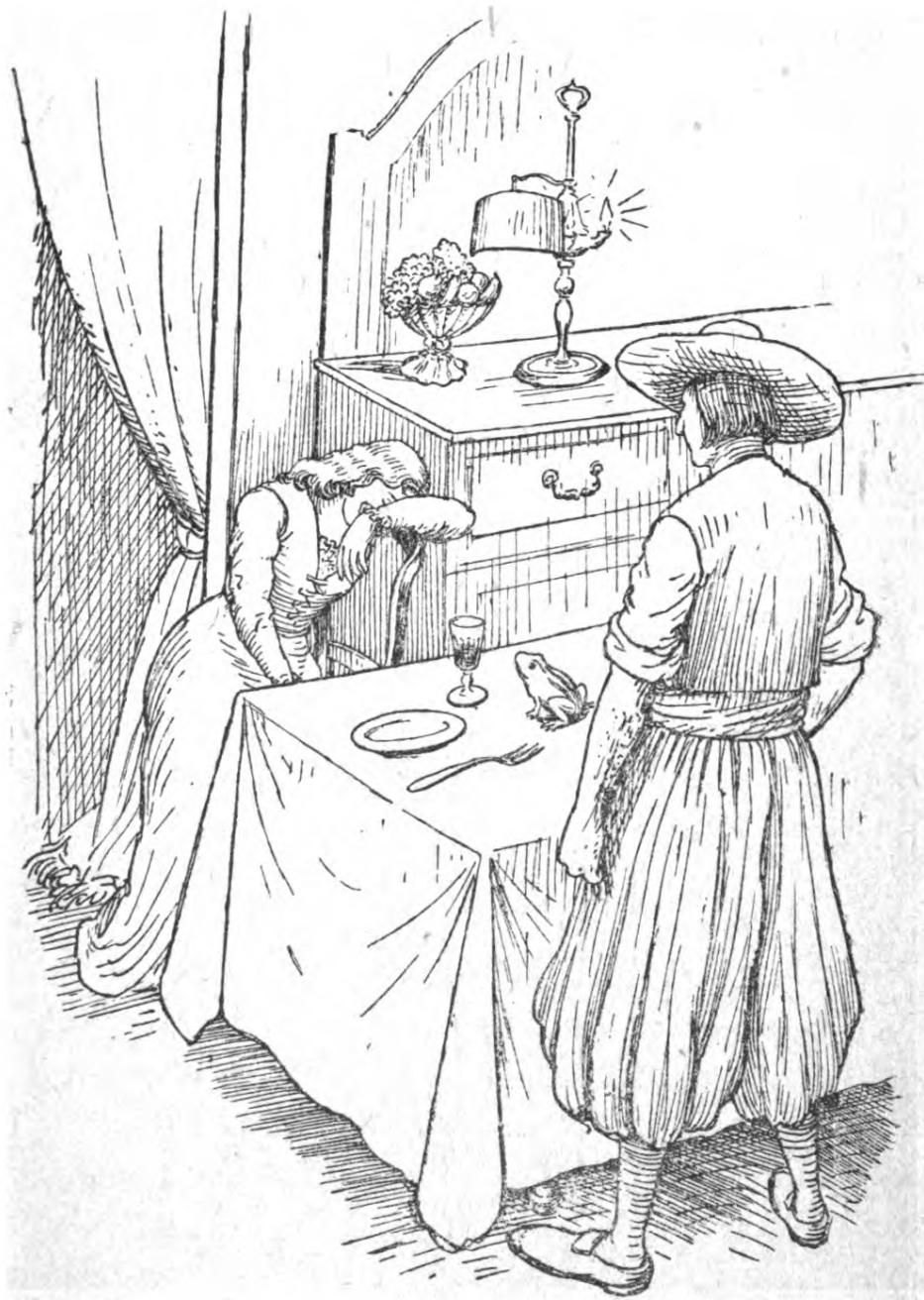
Se pon es sol, se'n ve sa fosca i es granots acaben sa cantada, o de cansats, o perque donassen per acabat es jornal.

En Bernat nota que aquell granotet li torna estrènyer de d'allà. El seguí, i s'animaló se torna aficar dins aquella mateixa cova, que endins tornava un grandió casat. Es granotet no s'aturà fins adins es menjador, i bota damunt aquella mateixa taula, parada de tota casta de menjar. I s'animaló ja fons partit a fer nyema-nyema, i En Bernat lo mateix, fent una bona sopada:

Des cap d'una estona es granotet bota en terra, i bota i bota cap a una cambra, amb un llumet que li anava davant davant. En Bernat seguí darrera darrera. Dins aquella cambra hi havia un bon llit. En Bernat va creure que es granotet li feia senya que s'hi colgàs; s'hi colga, es llumet s'apaga, i En Bernat s'adormí com un peix dins s'aigo, i fins lo endemà sol sortint!

Repara En Bernat que es granotet tornava partir de d'allà; el segueix darrera darrera, i s'animaló no s'atura fins an es safreig: s'hi tira dedins, i amb sos altres granots canta qui canta, cuidant-se estellar.

A migdia es granotet se'n va a sa cova, i En Bernat darrera ell. Allà dinen com es dia abans,

me troben asseguda a sa taula i adormida una fadrineta...

i altra volta an es safreig a cantar amb sos altres granots fins es sol post, que es granotet li envela cap a sa cova i En Bernat darrera ell. S'afiquen dins sa cova, sopen i se colguen com sa nit passada; i lo endemà passat, es granotet i En Bernat fan lo mateix: es granotet an es safreig a cantar amb sos altres granots, En Bernat a mirar i escoltar tot lo dia sa gran cantada granotal; a migdia a dinar a sa cova, i es vespre a sopar i jaure-hi.

I així, fent cada dia lo mateix, se passaren un any redó.

I heu de pensar i creure i creure i pensar que es dia que feia un any, com es vespre se retiraren a sa cova es granotet i En Bernat, que entraren dins aquell menjador, me troben asseguda a sa taula i adormida una fadrineta, sa cosa més garrida i purificada que vos pugueu imaginar. Amb so trepig d'ell, ella obri ets uis, se mira En Bernat de dalt a baix i li diu:

—Bernadet: amb aqueixa paciència que has tenguda de mirar es granots cantar un any redó, m'has desencantada, avui que fa set anys que una mala fada m'encantà dins aqueix casal. Som fia d'un rei i som pubila; si vols que mos casem, anem a ca nostra, i si mon pare i ma mare hi vénen a bé, mos casam a l'acte. Però a ca nostra no mos hi hem de presentar noltros tots sols, sinó amb testimonis.

—¿I on los trobam an es testimonis? diu En Bernat.

—D'això no estigues embarrat, s'exclama ella.
Se gira an es granotet i li diu:

—Ves an es safreig i mena aquells sis companys teus que tu saps.

Es granotet se'n va an es safreig, i al punt torna amb aquells altres sis granots, tots amb un cap ben viu, que no pipelletjaven.

—¿Se conté veritat, diu sa fadrineta, que fareu testimonis davant mon pare i ma mare de tot lo que heu vist de mi i d'aquest jove?

—Sí, senyora Altesa! digueren tots set.

I a l'acte aquells set granots tornaren quatre dames i tres patges, que aquella mateixa mala fada els havia fets tornar granots com encantà sa fadrineta fia del rei, i que eren dames i patges de la cort del mateix rei.

—Ara que tenim aquests set testimonis, mos ne porem anar tots a ca mon pare, digué sa fia del rei.

—Vossa Altesa mana, diuen aquells set.

—Una cosa he de fer avinent jo, diu En Bernat.

—Veiam-ho! diu sa fia del rei.

—Demà farà un any i un dia, diu En Bernat, que jo i altres dos germans que tenc mos n'anàrem de ca nostra a córrer el món i cercar ventura, i mos comprometérem a comparèixer tal dia com demà a dinar amb mon pare. Jo no puc faltar a sa paraula donada, però demà vespre puc tornar esser aquí i partir tot d'una cap a ca la senyora Altesa.

Sa fia del rei hi consentí, i digué:

—Ara lo que pertoca és que sopem, que ja és ben hora.

—Ben pensat! Ben pensat! digueren tots.

S'asseuen en taula tots, i ja estan abordats an es menjars que hi havia dalt aquella taula, i feren una bona sopada.

—Ara que hem sopat, diu sa fadrineta, anem a posar ets ossos de pla. Tu, Bernat, amb sos tres patges anau a colgar-vos dins ses vostres cambres; i jo amb ses quatre dames mos n'anirem a ses nostres. I bona nit tots plegats, fins demà dematí sol sortint!

Així ho feren tots sense pus cerimònies ni revolteries.

Lo endemà dematí, sol sortint, tots sortiren de ses seues cambres, donant es bon dia a sa fia del rei i an En Bernat; i aquest se despedeix de tots fins a's vespre, i cap a Manacor falta gent!

Amb quatre bots fonc a ca son pare, i just en es moment que hi arribaven En Pere i En Pau amb ses dues dones, ses dues margalidanes, que vos assegur que feien sa seua planta. Figurau-vos que duien uns gonellons teixits d'espart, i se n'anaven ranya-rany ranya-rany. Es gipó era de cerres d'ego i es volant d'obra de pauma, i per sabates unes varques de cuiro de porc.

Duien ses butxaques plenes d'ous per fer una truita per dinar. Se posen a trencar aquells ous, i com eren massa estantissos, tots foren nials,

amb una pudor que feien que el dimoni en passava.

En Bernat se n'anà a ca es carnisser; va dur una bona pesada de carn, feren arròs i bullit i tots s'enredoniren. Però ses margalidanes se posaren dins ses butxaques llenques de carn bullida que no s'havien pogut acabar, i al punt ses butxaques les degotaren des suc que feia aquella carn. En Pere i En Pau, tots empegueïts, tocaren el dos cap a Santa Margalida perquè aquelles dues mòpies no fessen pus animalades.

En Bernat, com ells foren partits amb ses seues pertefens, agafa son pare i li diu:

—Ara mateix me'n vaig a casar.

—¿I ambe qui? ¿I a on? demanà son pare.

—Amb una allota que no vos ho creurieu mai, i de molt enfora. En esser casats, ja vendrem a fer-vos visita, diu En Bernat.

—Fii meu, digué son pare: Déu te deix ben acertar, i aquí vos esper.

En Bernat li besa ses mans i se'n despedeix, i ja li ha estret cap an aquella cova.

Allà troba dues carrosses a punt. Sa fia del rei puja damunt una amb ses quatre dames, i En Bernat damunt s'altra amb sos tres patges. Sa fia del rei fa una senya an es cotxers, i parteixen ses dues carrosses com cent mil llamps; i com més anava, més fort debanaven aquelles mules, i més reprenien. Corregueren tota sa nit sense que En Bernat pogués distingir es paratges per on passaven.

Sobre tot, lo endemà sol sortint arriben a una ciutat: sa ciutat del rei, pare de la senyora Altesa, aquella fadrineta que En Bernat havia desencantada amb sa paciència de mirar cantar un any redó aquells granots des safreig de Conies.

Ses dues carrosses s'aturen davant el palau del rei. Davalla la senyora Altesa amb ses quatre dames i En Bernat amb sos tres patges; se presenten an el rei i la reina i a tota la cort, contenen tot lo que els havia passat, i ses quatre dames i es tres patges fan testimonis de tot.

Tothom n'estava amb sos cabeis drets i no se'n porien avenir.

Ja poreu considerar lo que havia de succeir aleshores: el rei i la reina s'aferraren per aquella fia seua, cuidant-la-se a menjar de besades i d'abraços; tota la cort li rendí homenatge a ella i an En Bernat, donant-los s'enhorabona i donant-la-se a si mateix d'aquella gran feta, enhorabona que s'estengué també mateix an aquelles quatre dames i an aquells tres patges, alliberats de s'encantament d'aquella mala fada.

—Bono, digué el rei a la senyora Altesa i an En Bernat: ¿estau resolts a casar-vos de bon veres?

—Amèn que fos ara mateix! digueren tots dos ben rabent.

—Res idò, digué el rei: lo que s'ha d'empenyorar, que se venga. Dins set dies vos casam!

Enrengaren la cosa de tramuntana a migjorn,

de llevant i de ponent, i es dia que feia set, amb tota sa solemnidat del món se féu s'esclafit, vui dir, se casaren sa fia del rei i En Bernat. I se feren unes noces de pinyol vermei, i un ball ben vitenc, i festes i sarau per llarg, que tothom deia que mai s'era vista una cosa consemblant.

Es noviis anaren a Manacor a visitar son pare d'ell, i el se'n dugueren amb ells per tenir-lo a la cort tots es dies de la seua vida. El rei i la reina veia s'arribaren a morir, i la senyora Altesa i En Bernat foren reis i visqueren anys i més anys amb pau i concòrdia.

I encara són vius, si no són morts. I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Ciutat de Mallorca, 14 de febrer de 1929.

UNA MADONA QUE ENGANÁ EL DIMONI ⁽¹⁾

AIXÓ era un amo que li establiren sa possessió que tenia arrendada, i en comprà un bon talabant sense tenir es doblers que s'eren mester per pagar-lo, i llavò n'hi mancaven per fer-hi millores que li havien de servir per acabar de pagar allò que havia comprat.

Apurat de tot, un dia promet s'ànima an el dimoni si li duia diners per acabar de pagar sa terra i fer-hi ses millores que s'eren mester.

¿Què me'n direu? Ell li surt el dimoni amb un sarró de diners per acabar de pagar sa terra, i li diu:

—En quant a millores, ja t'enviaré gent per fer-te sa feina que hages mester. Basta que a mitja nit en punt sigues a sa terra i pegues siulo, i compareixerem.

---

(1) La me contà el meu cunyat Bartomeu Llinàs.

Li surt el dimoni amb un sarró de diners...

—¿A mitja nit? diu l'amo. ¿I voltros que trebaieu a les fosques?

—Sí-fa, diu el dimoni. No anam de claror; és amb sa fosca que flocam. Començarem a mitja nit, i fins a punta d'auba trafegarem.

—De manera, diu l'amo, que sa feina la feis a ses hores que sa gent no va pel món.

—Sols que m'hages entès! diu el dimoni. Res: en haver-mos de mester, ja ho saps: te'n vas a sa terra on hem de fer ses millores; pegues siulo en punt de mitja nit, i no mos farem esperar gaire.

Dit això, el dimoni desapareix com s'ànima de Robert.

L'amo se'n va a pagar sa terra, i aquell vespre mateix a les dotze en punt va esser allà; pega siulo, i zas! compareix un estol grandíós de dimonis, cridant:

—Feina, l'amo! Feina! Feina!

L'homo així mateix s'atolondrà davant aquell esbart de llocífers; però veient que no s'afuaven a ell i que no demostraven dur cap mala intenció, prengué coratge i else diu:

—¿Demanau feina? Per feina no estareu. Aquesta terra, voltros ho veis, ha mester espedregar i eixermar; hi vui fer sementers de sembradura, ametlers, figueres, vinya, aubercoquers, pomeres, pereres, garrovers, oliveres. Per lo mateix, hi hem de fer goret, hi hem de dur fems, els hi hem d'escampar, ho hem de llaurar, hi hem de fer clots per sembrar ets ametlers, ses figue-

res, ses pomeres, ses pereres, ets aubercoquers, es garrovers, ses oliveres; hi hem de fer gavetes per semblar sa vinya. Figurau si n'hi ha de feina per llarg!

—Idò, donau-mos tasca! diuen es dimonis.

—Lo més avengut serà, diu l'amo, que tots vos poseu a espedregar. Feis caramulls des pedreny, i llavò feis clots, i le hi tirau dedins, i llavò el colgau de terra i ho replanau per tot, i llavò ho tendreu bo d'eixeramar.

Com es dimonis eren tan molts i tan llambri-ners, se posen tots a espedregar, i al punt ho tengueren tot espedregat. Feren clots ençà i en-llà, hi tiren es pedreny dedins i el colguen de terra, i tot romangué replanat i llis com es call de sa mà.

Amb això apunta auba, i l'amo digué:

—Allots, ja n'hi haurà prou per avui. Fins que tornin esser les dotze! Feis sa vostra via, i a reveure!

No digué *amb Déu siau*, perque trobà que no hi esqueia.

Se n'anà a tirar-se damunt es llit per acabar sa son que duia enrera. Més grandiet s'aixeca, berena, i ja és partit pensa qui pensa quina tasca donaria an es dimonis per guanyar temps i fer-se envant.

Es vespre féu una bona sopada, cala foc a sa pipa i ja és partit cap a ca seva, i allà espera qui espera. A les dotze pega siulo, i ¡zas! li compa-

reixen aquella grandiosa tractalada de dimonis, cridant com uns desesperats:

—Feina, l'amo! Feina! Feina!

—Esperau un poc, diu l'amo. veureu si vos ne donaré de tasca; i feixuga que serà!

Else senya es sementer de ses faves, es que havia d'esser vinya, es que havia d'esser ametlers, es que havia d'esser figueres, es que havia d'esser oliveres, es que havia d'esser aubercoquers, es que havia d'esser pomeres, es que havia d'esser pereres, es que havia d'esser garrovers.

—Vaja, elze diu l'amo: voltros mateixos repartiu-vos-ho com a bons germans; i ja poreu esser partits a fer-hi sa feina que pertoca. Lo que ha d'esser es sementer de faves, eixermau-ho, dui-hi fems, escampau-los, llaurau-ho donant-hi ses reies que pertoquen; i en tenir-ho a punt, ja duré sa llavor i ho sembrarem. A lo que ha d'esser vinya, feis-hi ses gavetes; a lo que ha d'esser ametlers, figueres, oliveres, aubercoquers, garrovers, pomeres, pereres, feis es clots de sa grandària i de sa fondària que s'és mester. Mentres tant jo duré es planter que hi hem de sembrar. Res, jo me n'aniré a fer sa meua via. En apuntar auba, deixau, i fins que tornin esser les dotze, que vos hi tornareu posar. A reveure, idò!

I l'amo féu la seua via, i es dimonis, fent-li una bona despedida, seguiren fent sa viona cadascú en es seu redol, fins que apuntà auba, que tots tocaren el dos, desapareixent com s'ànima de Robert.

Feina, l'amo! Feina! Feina!

¿Què me'n direu? Ell lo endemà en punt de la mitja nit, s'estol de dimonis que tenien a tasca allò que havia d'esser sementer de faves, amb quatre grapades ho eixermen ben eixermat i llavò s'escampen per tots es paratges veïnats on pasturaven guardes de bous, de porcs, d'euveies i de cabres, i ja són partits a replegar totes ses buines que aquell bestiar deixava, i cap an es tros de terra de l'amo! i totes aquelles buines les escampaven dins es tros que havien d'esser faves, i resultà que n'hi hagué tota una solada de buines que se tocaven; amb ses ungles de ses mans i des peus i amb ses banyes remogueren tota aquella terra, pitjor que si haguessen passades [?] *millor* sis o set arades; hi donaren tres o quatre passades i romangué aquell sementer a punt de tirar-hi sa llavor. L'amo hi fa dur una partida de sacs de faves, i en una nit es dimonis les hi escamparen per tot ben compartides i llavò les taparen de terra ben tapades. L'amo hi compareix i el dimoni gros també, qui demana a l'amo:

—¿Dónes per rebuda sa tasca de sembrar-te es sementer de faves?

—Sí-fa, diu l'amo.

—Idò per aquest caire està complida sa promesa que te vaig fer d'aidar-te per ses millores. No estarem gaire a acabar ses altres tasques i te donarem a rebre sa feina.

Dins set o vuit dies hi compareix l'amo a les dotze de la nit, i m'hi troba ets estols de dimonis

qui no se daven raó a ses ungles de ses mans i des peus i a ses banyes, fent ses gavetes en es tros que havia d'esser vinya, fent es clots en es tros que havien d'esser ametlers i en es que havien d'esser figueres, aubercoquers, garrovers, oliveres, pomeres i pereres; i aquell mateix vespre quedaren llests tots aquells clots. El dimoni gros diu a l'amo:

—Ja pots dur en voler es planter que hem de sembrar en aquests clots, i ses caeres i es politxons i estalons que hem de posar en aqueis abres joves.

—Molt bé, diu l'amo; dins vuit dies ho tendreu tot aquí.

I dins vuit dies l'amo dugué an aquella terra ses sarments per sembrar en aquelles gavetes, i es planter d'ametlers, de figueres, d'aubercoquers, de garrovers, d'oliveres, de pomeres i de pereres. I es dimonis en una nit sembraren totes aquelles sarments i tots aquells ametlerets, figuerets, aubercoquerets, garroverets, oliverets, pomerets i pererets, i hi posaren tots es politxons i estalons que pertocaven, i ho deixaren tot llest i a punt de pastora mia.

I el dimoni gros diu a l'amo:

—¿Dónes per rebuda sa tasca i sa feina que han feta aqueis missatges meus? ¿Dónes per complida sa promesa que te vaig fer de ses millores?

—Prou que sí, diu l'amo.

—Idò ara prepara't per complir-me a mi es pactes que tenim, diu el dimoni gros.

—¿I quan ha d'esser això? diu l'amo, tot trastornat amb aquelles comandacions que el dimoni li donava.

—¿Quan? diu el dimoni: en haver coït tu s'esplet de faves i es primer fruit que coiràs dets ametlers, figueres, aubercoquers, garrovers, oliveres, pomeres i pereres. Me pareix que no t'he parlat malament i que no som sortit de sa raó.

—Trob que no! digué l'amo, més de mig esmús.

I el dimoni gros i tota aquella tropa dimoniera desaparegueren com s'ànima de Robert.

Es fet d'aquell tros de terra de l'amo, que a les sordes i d'amagat s'hi eren fetes tantes de millores i dins tan poc temps, sense poder aclarir negú quina gent hi era anada a fer-les-hi, vengué molt de nou, i tothom n'estava amb sos cabes drets, i ben molt de mal de ventre que n'hi havia que en tenien.

L'amo sí que hi anava apressat, i hi tenia homes que cuidaven tots aquells sementers fent-hi sa feina que pertocava.

En es sementer de faves s'hi alçà un esplet gros, com pocs se n'eren vists. Sa vinya aterrà tota, i dins dos o tres anys ja fruità. Ets ametlers, aubercoquers, pomeres, pereres, figueres, garrovers i oliveres, tot aferrà també i féu molta de via a créixer, i en es seu temps començà a fruitar.

L'amo, an es parèixer, havia d'esclatar de

goig i satisfacció; però no el veien riure gaire: anava mustii i alís i engronyat, pitjor que si hagués venut a espera.

Era que el dimoni, quan començaren a fruitar es garrovers i ses oliveres, que foren es qui se torbaren més a fer-ho, un dia tot amb ú li compareix i li diu:

—Escolta, ja saps es pactes que tenim: tots ets abres que t'aidàrem a sembrar a sa terra que pagares amb sos doblers que te vaig dur, ja fruiten. Tractos són tractos: sa teua ànima m'has d'entregar. És meua, perque la me vares prometre; i lo promès, sia atès. Tal dia vendré a dur-la-me'n.

Poreu fer comptes quin glop tan amarg degué esser per ell!

Sa madona va conèixer que ell tenia cosa. Bé li demanava què tenia; però ell, boca closa!

A la fi, fonc precis dir-le-hi, plorant com un nin petit.

—¿Per això tanta de cosa? digué ella.

—¿Que no trobes que basta? diu ell.

—Ca, homo! diu ella. Ell no n'hi ha per començar. Mira: jo m'encarrec de desfer-me d'aqueis trumfos. En venir el dimoni a demanar-te s'ànima, li dius que m'has entregada sa terra a mi i ses millores, i que s'ha d'entendre amb mi, perque això ja es sap: jo tenc sa terra, i qui té la terra fa la guerra.

L'amo féu un bon alè, i arribà a dir a sa madona:

Jo m'encarrec de desfer-me d'aqueis trumfos.

—¿Què vol dir? ¿I tens coratge tu per posar-te en es meu lloc i posar-te al davant de tot aqueix envitricollat?

Prou que sí, diu sa madona. Mira, no hi pennis pus: en presentar-se En Banyeta Verda, envia'l-me a mi, i ja veuràs com me'n desfaré.

¿Què me'n direu? Ell el dimoni, es dia que havia dit a l'amo que se presentaria a endur-se'n sa seua ànima, s'hi presenta manades fetes; però l'amo li diu:

—Mira: sa terra amb totes ses millores l'he traspassada a sa madona, qui diu que se posa en es meu lloc. Per lo mateix, fé de veure't amb ella i arreglau-ho.

El dimoni se'n va a sa madona i li demana s'ànima.

—¿Ai s'ànima vols tu? diu ella. Ell no t'hi poses per poc!

—Tractos són tractos! diu el dimoni. L'amo teu me va prometre s'ànima si jo li duia doblers per pagar sa terra. N'hi vaig dur, pogué pagar sa terra, li aidàrem a fer ses millores, tots ets abres ja fruiten. Jo he complit es tracto; ara l'heu de complir voltros.

—Jo no tenc cap tracto amb tu! Jo no t'he promès res! diu sa madona.

—Però m'ho va prometre l'amo teu, i t'ets posada en es seu lloc, diu el dimoni.

—Jo lo que et dic, diu sa madona, que jo no t'he promès res, i molt manco sa meua ànima,

que és del Bon Jesús, qui la comprà amb sa seua divina sang.

—No el m'anomens per res an aquest, que és es contrari més gros que tenc!

—Idò hauràs mal comprat amb mi, perquè jo a totes passades som seua, i foris.

Com el dimoni sentí aquell rossinyol, romanqué tot estaferillat sense sebre per on pendre, perquè sa madona en rudes no li havia promès res an el dimoni, i aquest no tenia empriu damunt ella.

Sa madona, com va veure que el dimoni no s'atxillava gaire i que feia sa farina blana, cobra coratge i se posa a fer-ne xangleta, dient-li:

—Mira: ¿no dius que vols sa meua ànima?

—Vaja si la vui! diu el dimoni. Si és meua, perquè t'ets posada en es lloc des teu homo, qui la'm va prometre!

—Sa seua, no sa meua! diu sa madona. Res: ¿dius que vols sa meua ànima?

—Vui lo meu! diu el dimoni.

—Idò, diu sa madona, primer m'has d'adreçar aqueix reveixí de pèls que tenc entre sa barra i s'oreia esquerra, baix de sa galta, tan arruëllats i caragolats.

Ella li mostra aquell reveixí, que el duia tapat amb so volant, i no el se taiava amb ses tisores ni el s'afeitava perquè es pèls no li tornassen gruixats i no arribassen a esser com a cerres.

El dimoni, tantes de ganes tenia de dur-se'n

sa madona i fer-li pegar un capficó dins una caldera de l'infern, que ja estigué abordat an aquell reveixí, i estira qui estira aquells pèls amb ses ungles.

I allà estira qui estira. Però totd'una que els amollava, ¡zas! ja tornaven estar arruellats i caragolats.

Cansat En Banyeta de tant de malaveig de bades, pega siulo, i compareix un escabotell de dimonis tots afuats.

—Hala, missatges meus! diu es bergant. A veure si adreçau aqueix reveixí de pèls que té sa madona entre sa barra i s'oreia esquerra, just abaix de sa galta! Perque, en haver-los-hi adreçats, la mos n'hem de dur a l'infern.

I tots aquells dimonis ja estan afuats an aquell reveixí, i allà tots estira qui estira aquells bons de pèls.

Però ca! Aquells traidors de pèls, per més que els estirassen fins a punt de rompre, per poc que els amollassen ja els tornaven tenir arruellats i caragolats.

¿Què me'n direu? Ell aquells dimonis cuidaren a caure morts de tant d'estirar, fins que digueren:

—A fer sofre! Que els adreç Pilat, o qui ho ha manat!

I tots ho donaren a ses comes, i al punt no en veren la pols.

I sa madona, tota xarpada, se'n va a l'amo i li diu:

—Vaja! Ja me'n som desfeta del dimoni!
Veiam si seràs tan baldrigues que tornis prometre res an aquest poca-cosa d'En Barrufet!

—Jo te promet que estaré més alerta, diu l'amo. Una i oli!

Sí que ho va esser el diantre, aquesta madona! Sobre tot, no vos hi poseu, amb dones, si no vos ne voleu dur s'aumut p'es cap.

I sa madona i l'amo i l'amo i sa madona visqueren anys i més anys, i encara deuen esser vius, si no se són morts.

I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Barcelona, 31 d'agost de 1929.

ES DOS GERMANS SERVERINS¹

Això eren dos germans serverins: un nomia Toni i s'altre Juan.

En Toni se solia mamar es dit i li porien menjar sopes damunt es cap i fer-li sempre sa llenya damunt. Ara En Juan era més viu que una centella, i antes de sortir es sol, ell ja l'havia pesat tres vegades.

En Toni se casa amb una pubila, i anà a ca ella a viure, que eren una gent molt estreta i afectada de fer pegar, an es qui queia en ses seues mans, tants de panxons de fam com porien, per avençar damunt ell.

Tots anaven a fora-vila de cap a cap d'any. A migdia just pegaven quatre roegades, no de calent, sinó de fred. Sa menjada principal era es vespre, però la feien d'amagat d'En Toni, qui arribà a anar tan prim de lloms, que fins i tot tastanejava.

---

(1) La me contà Na Rafela Calona de Son Servera.

Un dia En Juan troba en Toni en es Serral des Vent i li diu:

—¿I a on vas?

—A sa Torre Nova, diu En Toni. ¿I tu?

—A Ca N'Amer, diu En Juan.

Aquest se mira En Toni de prim compte i li diu:

—Trob que t'ets aprimat ferm.

—No me donen menjar a voler! diu En Toni. Es vespre, com mos retiram a la vila, passam el rosari amb quatre grapades; ses dones enllesteixen es sopar, mos posam en taula; sa sogra pega quatre bocinades i llavò diu, tota rabenta: —Ja estam redons, gràcies a Déu! Qui té vergonya, que es lleu!—S'aixequen tots, i jo també, per no haver de passar per desvergonyit; i diuen, com si estiguessen pactats:—Hala, a jeure manca gent! Fora cremar oli entre ciència, que va massa car!—I mos n'anam a colgar panxa buida. Jo m'arrib a dormir així mateix, cansat i mort de sa feina; i lo endemà ben dematí, cap a fora vila, i venga feina tot lo sant dia! I el passam just amb un cantell de pa i un grapat de figues seques.

En Joan aquí digué:

—Res, jo vui provar de veure si afinaré ses mangarrufes que estic segur que te fan. No pot esser que no en facen!

Es vespre, En Juan se vest de pelegrí amb un vestit una mica desivers, que no el conegues-

sen, i toc-toc a Ca'n Toni, quan ja havien sopat i En Toni ja era dins es llit.

—¿Qui és? diu sa sogra d'En Toni.

—Un pobre pelegrí, que demana posada per aquesta nit! diu En Juan.

Sa sogra li arriba a obrir, i diu an aquell pelegrí:

—¿I com vos hem de donar posada, si no tenim llit per vós?

—Ja jeuré en terra, diu es pelegrí. Si voleu, m'ajocaré dalt aquest pedrís de devora es fogó.

—Si vos n'aconhortau! li diuen.

Es pelegrí s'ajaça dalt aquell pedrís, fa s'adormit, i al punt, uns bons roncos! I nota que amaguen es pa i es companatge dins sa pastera perquè En Toni no l'afinàs, si sa fam el fes aixecar.

Ets altres també se'n van a jeure, i des cap d'una hora o dues es sogre se posa a fer badais i badais.

En Juan aquí digué, amb ell mateix:

Badai no ment:
o són o talent
o mal d'enamorament;

aqueix jai se veu que son no en té; en quant a enamorament, no crec que en tenga mica; idò per força ha d'esser sa talent que el fa badaiar.

Al punt an es jai ja no li escapaven badais només, sinó que se posa a dir:

—Ai que m'acub! Ai que m'acub!

Era de fam que s'acubava, perquè just havia

pegades quatre bocinades, incorregut de pegar-ne més, acovardat amb so remeulo que havia pegat sa seua dona per capturar es beneit d'En Toni, dient:

—Ja estam redons, gràcies a Déu!

Qui té vergonya, que es lleu!

I el pobret arriba a dir:

—Si no me duis qualque cosa, no arribaré a s'auba! Feis-me farinetes, per amor de Déu! Feis-me'n, si voleu!

Sa sogra s'aixeca, mira dins sa pastera, treu una escudella de farina, fa foc i hi posa una greixonera; hi tira un pilot de saïm, una mica de sobrassada i una tomàtiga; ho sofregeix un poc, ho tira dins una olla amb aigo, amb una grapada de sal prima i un bon raig d'oli; i com comença a esser calent, hi tira sa farina a comptes de remenar-ho ben remenat i fer ses farinetes.

Però amb això es pelegrí se desxondeix i s'aixeca dient:

—¿I ara, tan dematí? ¿Que hi ha res de nou?

—No, diu sa sogra per dissimular es cas. Com demà és diumenge, volia fer una bullida de calces.

—Res, diu es pelegrí; jo hi posaré ses meues.

Les se treu, i plenes de fang i d'altre verrim per l'estil, zas! else tira dins s'olla de ses farinetes.

Com sa sogra veu allò, s'exclama:

—Ja la m'ha feta aqueix guitzero!

Else tira dins s'olla de ses farinetes.

I no tengué altre remei que dur-ho a tirar an es clot des fems.

Just quedaven un parei d'escudelles de farina. Les pasta amb quatre grapades i en fa una coca per coure-la davall es caliu tapat de cenra. La hi posa, i mentres sa coca covia, sa dona d'En Toni també s'aixeca i se posen a parlar totes dues des testament que es veis havien de fer; i no s'avenien gota.

Es pelegrí se posa en sa conversa, dient:

—Si fos de voltros, faria lo que féu mon pare, que Déu tenga. Érem quatre germans i féu quatre partions així:

Mentres deia això, agafa ses armolles, i damunt sa cenra i caliu on havia colgada sa coca que covia, fa una creu endinsant molt ses armolles, que arribaren bé a sa coca, mig cuita mig crua, i en féu quatre bocins, omplint-los tots de caliu i cenra.

—Bona la mos heu feta, pelegrí! s'exclamaren mare i fia.

Es vei, que amb això, cansat d'esperar ses farinetes, s'era aixecat per etzibar-se qualche cosa que li apagàs una mica sa fam que el degollava, a la fi diu:

—Sortiguem-ne! Feis una greixonerada de sopes!

Treuen es pa que havien amagat dins sa pastera i fan una grandiosa greixonerada de sopes a caramull, i tots en menjaren a voler.

Es vei, es vespre que vengué davant, diu a sa fia:

—Mira: fora pus embuis ni amagatetjons! que no he mester que torn qualche pelegrí com es d'anit passada. Fé una bona olla d'arròs que bast per tots i que en poguem menjar a voler!

Així ho feren, i En Toni no patí pus fam.

Des cap d'una temporada se mor es sogre, i sortiren un esbart de deutors que el volien despujar.

En Toni se'n va an En Juan a demanar-li de consei, i En Juan li diu:

—Mira: tu faràs es mort; te'n duran a soterrar amb so sogre; jo demanaré per vetlar-vos, i ja veuràs lo que succeirà.

En Toni fa es mort; el se'n duen amb so sogre, i En Juan demana an es batle per vetlarlos; le hi concedeixen, i En Juan vetla qui vetla es dos morts dins l'església, amagat darrera es retaule d'una capella.

Toca es rellotge de l'església les dotze de la nit, i compareixen un escabotell de lladres que venien de robar i havien feta una bona tibada, i digueren:

—Anem dins es fossar, i negú vendrà a desbaratar-mos, i allà mos repartirem es doblers.

Així ho feren, i un digué:

—Mentres voltros fareu es caramulls de lo que toca a cada un, jo aniré dins l'església a veure si hi ha cap mort fresc, i li clavaré aquest pu-

nyal nou per desverjar-lo. Dit i fet, s'afica dins l'església, i afina es dos morts allargats damunt una taula amb una roba negra que la tapava tota.

En Juan l'aluia i pega crit, dient:

—¿A on són los difunts?

—Aquí estam tots junts! diu En Toni, amb un crit ben esglaiós.

Aquell lladre roman fred i amb sos cabeis drets. Gira en coa tot corrents, i diu an ets altres:

—Estam perduts! Mos ha aglapits! Qui es pot salvar, que es salv!

Aquí tots s'aixequen i fugen com a llonzins, cametes me valguen, fent-se trons des doblers escampats p'en terra.

En Juan i En Toni hi van i repleguen tota aquella doblerada.

—Me devies set aumuts de ciurons! diu En Juan.

—¿I a quant poses aquests ciurons? diu En Toni.

—A sis doblers i un minut, anaven com los te vaig arrambar.

—Res, diu En Toni: decanta aqueix minut, i no en parlem pus.

—¿Ai decanta aqueix minut, m'has dit? diu En Juan. No vaig d'aquestes merques. Es minut vui cobrar, surta des llevant, surta des ponent.

Un lladre que s'era refet, sabent-li greu ha-

ver-ho de perdre tot, torna arrera i se posa a escoltar ran de sa paret des fossar, justament com En Juan i En Toni s'escobletjaven sobre aquell bo de menut.

—No hi ha res a fer! s'exclama aquell lladre. Ell se veu que són tants i tants es difunts que han comparegut per partir-se es doblers, que per un menut i tot s'esclenxen! Si m'afinen, tots s'abordaran a mi i me faran benes.

I per no esser-hi de més, ho dona a ses cames, fugint com la bala.

En Juan mentrestant se cobra es ciurons a sis doblers i aquell menut; se'n va a ca'n Toni, treuen comptes des deute des sogre, paguen tots es deutors fins a dobler i maia, i encara else romangué una bona marrota que la se partiren per parts iguals.

I visqueren anys i més anys, sans i alegres. I encara són vius, si no són morts. I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Barcelona, 28 d'octubre de 1929.

DOS GUERRERS⁽¹⁾

Això era un matrimoni d'una possessió de Llucmajor que just tenien una fia, que havia nom Maria.

Son pare i sa mare se moren (Déu else tenga en la seua santa glòria), i Na Maria anà a estar amb so padrí de fonts.

Se fa gran; no era gens malcarada, i es pareier major, Toni de nom, se n'enamora. Ella li féu bon so; però com ell era tan pobre, ho duien amagat.

Amb això un altre pollastrell de Llucmajor, que nomia Jaume, aluia Na Maria i li demana per festetjar-la. Ella així mateix li donà entrada, però s'estimava més En Toni.

Dos frares de la Mercè passen per Llucmajor en aquest entremig, fent sa capta acostumada per anar a rescatar catius a Moreria. Passen per ca'n Jaume, i son pare promet cent lliures an es frares i else diu:

---

(1) La me contà mestre Sebastià Bessó, de Manacor.

—Mon fii Jaume els ho durà a Ciutat demà mateix.

Aquells frares passen es mateix dia per sa possessió on estava Na Maria amb so padrí, que era l'amo d'allà. Aquest també promet cent lliures an es frares per tal capta, i los diu que es pareier major, En Toni, lo endemà els ho duria a Ciutat.

Lo endemà parteixen, En Jaume de la vila damunt un cavall, i En Toni de sa possessió damunt una mula, cadascú amb ses cent lliures dins sa butxaca, cap a Ciutat.

Se topen p'es camí, s'apleguen, i conversa qui conversa veuen que van a sa mateixa. Es cavall d'En Jaume se comença a desbaratar, i En Jaume llenderada ve llenderada va, i s'animal, com més anava, més se desbaratava. Sobre tot, acabà per renegar-se de tot, i no hi havia qui li fes donar una passa. En Toni, com veu això, s'exclama:

—Jaume, jo em pens que faré via. Si me vols donar ses cent lliures vostres, jo les duré an es frares amb ses cent de l'amo nostro, i així no importa que tu passis es camí.

—Bé has pensat! diu En Jaume.

Se treu ses cent lliures i else dóna an En Toni, qui segueix trot-trot cap a Ciutat; pega an es convent de la Mercè, entrega ses doscentes lliures, i gira en coa cap a sa possessió.

Com fonc en aquell punt on havia deixat En

Jaume amb so cavall renegat, troba es cavall fermat a una mata, sense En Jaume. Se posa a cridar-lo, a veure si seria per allà devora; però En Jaume no respongué. I ¿què fa En Toni? Se'n va a Lluçmajor i diu a ca'n Jaume lo des cavall i d'En Jaume mateix, que el se vengué molt de nou, i tot d'una feren comes per aclarir En Jaume per on parava.

Es cavall sí que el trobaren fermat en aquella mata, però sobre En Jaume no pogueren aclarir res.

Anaren a donar part a la Justícia, i aquesta se posa a cercar, i cerca qui cerca. La Justícia sabé que En Toni i En Jaume eren guerrers, que festetjaven sa mateixa allota, i al punt l'aficaren si hi hauria en tot això una venjança i que un guerrier hagués aprofitada s'avinentesa de trobar-se tots sols i llevar d'enmig s'altre guerrier.

Res, que agafen En Toni, el posen a sa presó, i sa causa comença a córrer amb molt mal aspecte p'En Toni, encara que no resultàs cap prova formal, sinó just sospites infundades contra ell.

¿Què me'n direu? Ell en es tribunal sa cosa s'embuià de tan mala manera, que acabaren per fer sentència an En Toni, i no una sentència qualsevol, sinó de mort.

Posen En Toni en capella per tres dies. Es dia que l'havien de matar, sa dematinada arriba a Ciutat una barcada de catius rescatats.

En arribar una barcada així, tot era gent que acudia an es moll per veure quins catius venien. Idò aquell dia no hi comparegué casi negú. An es mariners else vengué molt de nou això; demanen quin poria esser es motiu, i else digueren:

—És que avui han de matar un tal Toni de Llucmajor, que diuen si matà un tal Jaume, també llucmajorer, que eren guerrers.

Un des catius rescatats ho sent, i s'exclama:

—A poc a poc! Això no és ver. Jo som aqueix Jaume. Com En Toni me deixà a mitjan camí de Llucmajor amb so cavall renegat, m'en-vestiren un flotó de moros d'una galiota que acabava de tocar terra devés S'Arenal, me prengueren i me varen dur a Alger; i fins ara hi som estat.

Tothom romangué amb sos cabeis drets. Se'n va tothom amb En Jaume allà on havien de matar En Toni, que ja era devora la forca a punt de penjar-lo. En Jaume repeteix davant la Justícia lo que havia dit davant es mariners, i la Justícia a l'acte fa amollar En Toni. L'amollen, i el pobret se n'anà, poreu fer comptes de quina manera. En Jaume l'acompanyà a sa possessió, però s'hagué d'ajeure des trastorn; i en lloc d'espessar-li, se posa més mal i més mal, i acabà per fer pell.

Volgué fer testament i deixà que Na Maria se casàs amb En Jaume.

Na Maria, com ho sabé, va dir:

m'envestiren un flotó de moros...

—¿En Toni és mort? Tots ets homos són morts per mi.

I ¿sabeu quina la va fer? Tancar-se per monja dins un convent. I com En Jaume ho sap, se pica des joc i se fa ermità.

I Na Maria dins es convent i En Jaume a s'ermita visqueren anys i més anys, i encara són vius si no són morts. I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Ciutat de Mallorca, 18 de febrer de 1929.

NA BLANCAFLOR⁽¹⁾

Això era un matrimoni que només tenien una fia, i feren es desbarat de casar-la per força amb un qui no era des seu gust. Ella ho prengué tan tort, que arribà a dir:

—Si tenc cap infant, en haver fets es set anys, l'he de prometre an el dimoni.

Déu n'hi envià un, que li posaren per nom Juan, i sortí molt desxondit i aprenent.

Com fa set anys, sa mare l'agafa i li diu:

—Fii meu, se fa precis dir-t'ho. Antes de tu néixer, de malícia que tenia perque me casaren per força, vaig prometre an el dimoni es primer infant que tendria. Vares esser tu; has fets es set anys i ja et pots preparar per anar-te'n amb el dimoni es dia que se present per dur-te'n.

Aquell allotó, com sent aquell rossinyol, se'n va totd'una a confessar-se i diu an es confés lo que sa mare li acaba de dir. Es confés li demana si ell està conforme d'esser del dimoni, i ell li diu que no.

---

(1) La me contà madò Magdalena Capó i Soler, de Sa Pobla.

—Idò mira, diu es confés: mentres no t'entrenguis an el dimoni, el dimoni només te porà fer qualque cosa, no tot lo que ell voldria, que seria dur-te'n a infern.

Es confés li dóna un cordó beneït i li diu:

—Posa'l-te p'es cos, i no el te llevis mai ni el te deixis llevar. Ara, en sortir de l'església, trobaràs en es portal el dimoni, que te'n menarà amb ell i te dirà:—¿I fins ara no ets sortit?—Tu no li respongues. I si te diu:—Passa'm davant!—tu li fas de resposta:—Passau-hi vós, que sabeu es camí! Sempre has de voler no anar-li davant, sinó darrera. ¿Me promets que ho faràs així sempre?

—Sí que vos ho promet! diu s'allotó.

Se decanta des confessionari; fa sa penitència, i feta, surt defora. Troba damunt es portal un homo que duia mala ombra i s'arrabassava una cara de polissó i de mala-ànima, que feia feredat. Aquest bergant diu an En Juanet:

—Supòs que ta mare t'haurà dit que has de venir amb mi, perque te va prometre a mi per quan tendries set anys. Ja los has fets; per tant ja no ets de ta mare, sinó que ets meu.

En Juanet callà davant aquelles paraules del dimoni. Aquest començà a caminar davant davant, i En Juanet darrera darrera, tots dos boca closa.

Troben una senyora molt garrida. El dimoni no la conegué, però li féu mals averanys. Ella

se posa an es costat d'En Juanet, conversant amb ell i sense que el dimoni sentís sa conversa. Desiara se girava darrera per veure què faria En Juanet amb aquella senyora, i no pogué afinar res. Allò no li agradava, però no s'atansà a mesclar ses salives amb ella, per por de sa por.

Sense que el dimoni se'n temés, aquella senyora, que era la Mare-de-Déu, se posa a rallar amb En Juanet i li digué:

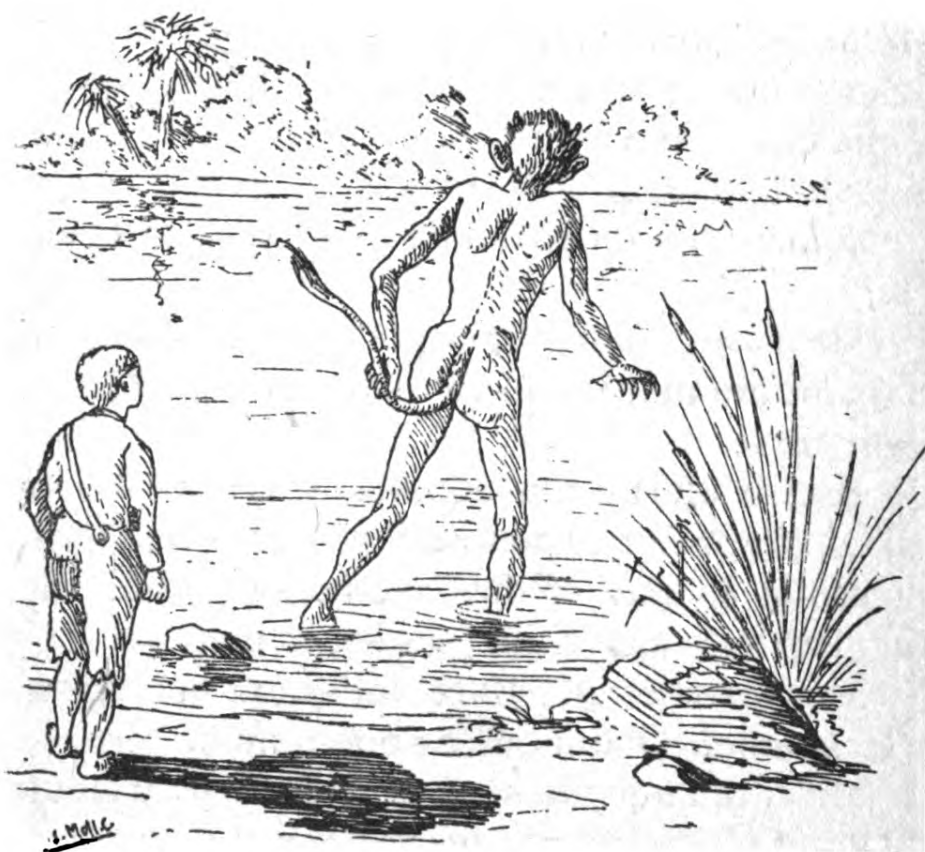
—Juanet, ¿i a on vas per aquí amb aquest subjecte?

—Me'n vaig amb ell perquè diu que som seu, per quant mu mare m'hi va prometre quan jo faria set anys.

—Esta-li alerta! diu aquella senyora. No te fiis d'ell, perquè és es contrari més gros que tens! Tu escolta lo que et diré, i fe-ho, per amor de Déu, si no vols caure dins ses seues ungles.

—Vos promet que faré tot quant me direu, diu En Juanet. Digau què és que tenc de fer.

—Mira, diu aquella senyora: ara trobareu un riu d'aigo; ell te voldrà fer passar davant, per capficar-t'hi i aufegar-t'hi. Tu diga-li: — Passau-hi vós, que sabeu es camí.—Vetaquí aquesta vergueta que te don; tu estén-la damunt es riu, i es riu t'obrirà pas. Més envant trobareu un riu de foc; te voldrà fer passar davant; tu diga-li:—Passau-hi vós, que sabeu es camí!—Ell no tindrà més remei que passar-hi; tu estens sa vergueta damunt aquell riu de foc, i es riu te deixarà pas-

El dimoni prengué al davant...

sar sense cremar-te ni un filet de roba. Passat aquell riu de foc, trobaràs una fadrineta, Na Blancaflor, i faràs lo que ella dirà.

Aquella senyora desapareix, sense sebre En Juanet com ni com no.

Camina caminaràs i cap envant te faràs, el dimoni davant davant i En Juanet darrera darrera, troben un riu d'aigo.

—Hala tu! diu el dimoni: Passa'm davant més que depressa!

—Serà massa dejorn! diu En Juanet. Haureu d'esser vós qui hi passeu, vós qui sabeu es camí a on anam!

El dimoni va veure que En Juanet no anava de res i que no hi havia manera de ginyar-lo. Prengué al davant; En Juanet li pitja darrera, estén damunt es riu sa vergueta que li havia donada aquella senyora, i es riu li obrí pas.

Passat aquell riu, ja foren partits altra volta camina caminaràs i cap envant te faràs, el dimoni davant davant i En Juanet darrera darrera, tots dos boca closa.

Troben un riu de foc i el dimoni torna dir:

—Hala tu! Passa davant més que depressa!

—Serà massa dejorn! diu En Juanet: Sou vós que heu d'anar davant, per donar-me es camí! Vós sabeu a on anam; jo no ho sé.

El dimoni digué dins ell mateix:—S'allot té raó: ell no sap a on anam; som jo qui ho sé. No tenc altre remei que mostrar-li es camí!

El dimoni envest es riu de foc, i no hi féu barres, perquè es foc és es seu pa de cada dia. Ara En Juanet estén sa vergueta damunt aquell riu, i es riu li obrí pas sense cremar-li ni un filet de roba.

Mentres passaven aquell riu tan ferest, que movia molt d'estabó amb so xiu-xiu que feia, En Juanet repara una fadrineta que se'n venia cap a ell per damunt es riu de foc sense cremar-se. Era Na Blancaflor, que tot d'una li diu:

—Me diuen Blancaflor. Som fia del dimoni que te'n mena amb ell, i no a cap banda bona. Si m'escoltes i fas lo que et diré, seràs escàpol de ses seues ungles.

—Promet que t'escoltaré, però de tot, i que faré tot quant me diràs! diu En Juanet.

—Idò bono, diu ella: Tu segueix mon pare; en arribar a un casal que té més envant, te voldrà fer entrar. Alerta a entrar-hi per res del món! T'atures en es portal, i alerta que sa teua ombra no pas allà deçà! perquè ell la te pendria, i estaries perdut. Lo que sí has de fer cada dia, és demanar-li feina per lo endemà; i si te veus apurat per fer sa feina que te manarà, cride'm, i jo compareixeré i te donaré camí per sortir-ne amb bon nom.

Na Blancaflor desapareix; acaben de passar es riu de foc el dimoni i En Juanet, i al punt se troben davant un casal grandíós.

El dimoni diu an En Juanet:

—Aquí hem de romandre fins altra orde.

El dimoni entra dins aquell casal. En Juanet només s'hi acostà, però ben alerta que anà a passar es portal, i sobre tot anà alerta que no el passàs sa seua ombra.

—¿I que no entres? diu el dimoni.

—Me convé escampar un poc la vista per tot aquest campatge que tenim davant, diu En Juanet. Lo que vos agrairia, que me senyàsseu feina per demà.

El dimoni hi pensa una mica, i a la fi diu:

—Mira: me sembraràs una parra, i a migdia me duràs reims d'aqueixa parra per jo dinar.

En Juan roman de pedra com sentí aqueixes comandacions. Se'n va darrera es casal i pega crit, dient:

—Blancaflor, per amor de Déu vina a assistir-me més que depressa! Veiam si me dónes un camí per jo treure-la proveïda!

Na Blancaflor compareix, i En Juanet li diu:

—¿Saps sa feina que m'ha donada ton pare per demà?

—¿Quina? demana ella.

—Idò que he de sembrar una parra, diu En Juanet, i aquesta parra ha d'aferrar i treure reims i madurar-los, i jo n'hi he de dur per ell dinar-ne a migdia.

—¿T'ha comanat res pus? diu Na Blancaflor.

—¿Que no trobes que basta bé això de sa parra? diu En Juanet.

—Ca, homo! diu ella. Ell no paga es parlar-ne! Anem amb mi!

Se'n van tots dos a un camp molt bo per vinya; Na Blancaflor agafa una sarment, afica un dit en terra, fa un forat ben fondo, dóna sa sarment an En Juanet i li diu:

—Afica aqueixa sarment dins aquest forat.

En Juanet la hi afica, sa sarment queda sembrada; a l'acte se posa a créixer, i creix qui creix, treu pàmpol i al punt ja li veuen una partida de berrons; aviat se congrien reimets, que comencen a tornar grossos, ja inflen, ja prenen color.

¿Què me'n diren? Ell en punt de migdia aquella parra estigué carregada de reims madurs, que feien mengera. En Juanet ja else cui, i cap an es casal! Hi arriba, se posa devora es portal sols que sa seua ombra no entràs dins la casa i crida:

—Senyor! Vetaquí aqueis reims que he coïts de sa parra que he sembrada!

—Maleïda sia sa qui t'ha donat camí per fer aquesta trescalamena! diu el dimoni.

I En Juanet, boca closa. I el dimoni no tengué altre remei que pendre es reims.

En Juanet se'n va cap a Na Blancaflor, i tots dos dinaren des reims que eren quedats a sa parra que havien sembrada tots dos; en menjaren fins que no pogueren dir pruna, i més dolços que un sucre que les trobaren.

¡Maleïda sia sa que t'ha donat camí...

Com es sol se ponía, En Juanet se planta devora es portal del dimoni, però que s'ombra no entràs dins la casa, i ja li diu:

—Senyor, ¿quina feina me donau per demà?

El dimoni hi pensa una mica, i llavò diu:

—Res, me sembraràs una figuera, i demà per a migdia me n'has de dur figues ben madures per jo dinar-ne.

En Juanet se'n torna allà on havia deixada Na Blancaflor, i ja no hi va esser; però torna cridar:

—Blancaflor, vina per amor de Déu! que si feixuga era sa feina que anit passada me donà ton pare, sa que m'acaba de donar no sé si ho és més!

Na Blancaflor compareix tot d'una i diu:

—Quina és sa feina que t'ha comanada per demà?

—¿Quina? diu En Juanet. Que li he de sembrar una figuera i demà a migdia ja ha d'haver fetes figues ben madures per ell dinar-ne.

—Això, diu ella, serà bo d'arreglar.

Afica es dit en terra i hi fa un clot; En Juanet li du una branca de figuera bordissot, l'afiquen dins aquell clotet que Na Blancaflor havia fet amb so dit, li acosten quatre terrossos envoltant, les esclafen, aquella branca se posa a créixer, al punt posa soca, i per amunt, creix qui creix com una carabassera. Prompte fonc una figuera feta; se carrega de fuies i d'uis, que al punt foren crei-

xulls; d'aquells creixulls comencen a brollar figons, que al punt infla qui infla i pren qui pren color...

¿Què me'n direu? Entre les onze i les dotze aquella figuera bordissot ja estigué carregada d'unes figues com es puny, que aviat se crivellaren casi totes. En Juanet n'umpl un cuietó tapat amb un parei de fuies, i cap an es casal del dimoni!

—Senyor! li crida de devora es portal, però que s'ombra no li entràs dins la casa. Vetaquí ses figues! Veiam si li fan!

El dimoni guaita, se mira ses figues, no pogué dir que no li agradassen, i diu:

—Homo, entra i dinarem plegats!

—Senyor, diu En Juanet: m'ho haurà de dispensar, perque fris massa, i llavò que estic massa acalorat. Ara es dinar me cauria emplomat dins es ventrei. Serà un altre dia, si a cas!

El dimoni, tot enfadat, diu:

—Maleïda sia sa qui t'ha aconselat i aidat!

I En Juanet, boca closa. I el dimoni no tengué altre remei que pendre es cuietó de figues, però sense porer posar ses mans damunt En Juan, perque no passà es portal, ni ell ni sa seua ombra.

Lo que va fer ell, anar-se'n corrents an aquella figuera bordissot, li cuu ses figues que li quedaven, i amb Na Blancaflor en dinaren, i menjaren figues fins que n'estigueren ben redons.

Horabaixa s'espitxa an es casal del dimoni, se

planta devora es portal, però que s'ombra no li entràs dins la casa, i crida:

—Senyor: venc a demanar-li feina per demà!

El dimoni hi pensa una mica i llavò diu:

—¿Veus aquell pinar d'allà lluny?

—Sí-fa! diu En Juanet.

—Idò el tairàs, i demà a migdia m'has d'haver duits tots es pins aquí davant.

En Juanet, com sent aqueix rossinyol, tot se trastornà, i cap a cercar Na Blancaflor! No la veu lluir ni devora aquella figuera bordissot ni a cap altra banda, i se posa a cridar:

—Blancaflor! ¿Per on ets? Vina, per amor de Déu, que ton pare m'ha donat una feina que no sé com n'hem de sortir!

Compareix Na Blancaflor, En Juanet li diu quina era aquella feina, i sa pitxorina li diu tot d'una:

—No hagues por: en sortirem amb bon nom!

Aquí se treu un cordó de sa butxaca, que era molt preciós, fet tot d'un fil d'or i un fil de seda, d'un fil d'or i un fil de seda.

—Mira, diu ella: vetaquí aquest cordó. Te'n vas an aquell pinar; es primer pi que trobaràs, hi fernes aquest cordó; pegues tirada i es pi vendrà amb tu, i tots ets altres pins seguiran darrera aquell; i tu, cap a ca mon pare, i aquells pins darrera tu com a menets de cordeta! En esser davant es casal, t'acostes an es portal, però sense passar-lo ni deixar que sa teua ombra el pas,

i crides mon pare i li dius:—Senyor, aquí té es pinar; ara me diga quina feina me dóna per demà.—Te dirà quina vol que faces, i tornes aquí a dir-m'ho, per jo donar-te camí com ses altres vegades.

En Juanet pren aquell cordó fet d'un fil d'or i un fil de seda, d'un fil d'or i un fil de seda, i cap an es pinar! Hi arriba, ferma es cordó an es primer pi que veu, pega tirada, i es pi segueix, i tots ets altres pins ja pitgen darrera aquell; i En Juanet ja és partit cap an es casal del dimoni; s'acosta an es portal, però sense passar-lo ni deixar que sa seua ombra el passàs, i totd'una diu:

—Senyor, vetaquí es pinar que me digué que volia que li dugués.

El dimoni surt, se mira es pinar i diu:

—El don per rebut.

En Juanet li fa sa cortesia que pertocava, gira en coa, i cap allà on creia que Na Blancaflor l'esperaria! La troba, i ella li demana:

—¿Quina feina t'ha donada per demà?

—Jas! I no hi he pensat! diu En Juanet.

—Ja hi pots anar corrents a demanar-le-hi, diu Na Blancaflor.

En Juanet se posa ses cames an es coll i ja és partit a demanar an el dimoni feina per lo endemà. Arriba an es casal, s'acosta an es portal sense passar-lo ni deixar que sa seua ombra el passàs, i crida:

—Senyor! O Senyor! Faça la bondat de sortir! Que surta si és servit!

Des cap d'una estona el dimoni guaita, arrabassant-se una cara de renegat d'allò més ferest, i diu:

—¿I ara què vols, gran polissó?

—No he pensat, diu En Juanet, a demanar-li feina per demà, i ara vénc a demanar-n'hi.

El dimoni aquí l'engega amb caixes destrem-pades i li diu que no se torn presentar davant ell.

En Juanet, tot mustii, se'n va a Na Blancaflor, que, com el sent, li diu:

—Torne-hi i li dius que, si no et dóna es vestit millor que té, no te n'aniràs.

En Juanet, tris-tras tris-tras, se'n va an el dimoni i li diu:

—Senyor: si no em dóna es vestit millor que té, no me n'aniré. Jo he fetes ses feines que m'ha manades, i qualque cosa me meresc; no me'n vui anar amb ses mans damunt es cap. No està bé que me n'hi vaja, allà on jo l'he servit tan bé.

El dimoni el se mira fit a fit una bona estona, i a la fi diu:

—Maleïda sia sa que t'ha aconselat! ¿Vols es vestit millor? Ara el t'aniré a treure, sols per no veure't pus davant mi!

Li treu es vestit i En Juanet el se'n du cap a Na Blancaflor, que li diu:

—Torne-hi i demana-li que te mostr sa cadira que dins infern hi ha per ta mare, per haver-te promès a mon pare.

—Però i ton pare, ¿on m'enviarà si hi vaig amb aquestes neus? diu En Juanet.

—No ho vulgues sebre! diu ella. Ves-hi, i foris!

En Juanet se n'hi va, diu allò an el dimoni, i el dimoni fou de tan bon manament que li fa de resposta:

—Vina amb mi i la te mostraré an aqueixa cadira, i li poràs dir que l'espera sens falta.

¿Què me'n direu? Ell el dimoni li mostra aquella cadira tan feresta, i li diu:

—Mira: per haver-la an aquesta cadira, t'has de posar una corretja de claus per sa cinta, tancada amb un pany de maleta.

En Juanet se fa fer una corretja de claus, la se posa per sa cinta i la tanca amb un pany de maleta. El dimoni li pren sa clau des pany de maleta i la tira dins mar, i diu an En Juanet:

—Mentres no trobis tal clau, no podràs obrir tal pany ni treure d'infern sa cadira de ta mare.

Considerau com degué romandre aquell pobre allot: no sabia per on pendre ni què fer. Cerca qui cerca Na Blancaflor, a la fi la troba i li conta es pas que li havia fet son pare; ella hi pensa una mica, i a la fi diu:

—¿Vols que fugiguem plegats?

—En voler! diu ell. Però ¿i com hem de fugir?

—Jo t'ho diré, diu ella. Te'n vas a mon pare i li dius:—Senyor, per anar-me'n, ja que vossa mercè m'engega, no estaria bé que no me donàs

El dimoni li mostra aquella cadira tan feresta

colcadura, un senyor com vossa mercè, que té tants de cavalls que tiren coces dins s'estable perque no tenen res que fer.

En Juanet se'n va an el dimoni i li diu ses mateixes paraules que Na Blancaflor li havia comandades.

An el dimoni li vengué molt de nou aquella sortida d'En Juanet, i digué:

—Per aqueixa sortida que has tenguda, veste'n dins s'estable i pren es cavall que vulgues.

En Juanet li donà mil gràcies, se despedí d'ell i se n'anà a contar-ho a Na Blancaflor, que li digué:

—Mira: a l'acte ves-te'n dins s'estable. Hi veuràs una partida de cavalls: uns grassos i altres magres. No en prengues cap de gras, perque es grassos són fargs; has de pendre es més magre que veges, si la vols avenir i no penedir-te'n mai. En punt de la mitja nit seràs amb so cavall devora aquella figuera que sembràrem, i jo hi compareixeré.

En Juanet se'n va a s'estable i hi troba una partida de cavalls: uns grassos, ben grassos; altres de mitges carns, i altres magres magres, sobre tot un, que casi només tenia sa pell i ets ossos i que claretjava de magror que duia.

I ell pensà i digué:

—No me convé aqueix tan magre, perque no mos porà dur. En pendré un que tenga una mica més de popes.

Ho fa així i se'n va amb aquell cavall cap an aquella figuera bordissot, i allà espera qui espera. Na Blancaflor.

Aquesta féu com qui anar-se'n a jeure, s'hora que tenia per costum. Son pare no se fiava de s'ombra i se sospitava ferm d'ella que no fos sa qui aconseïava En Juanet, encara que no l'hagués trobada amb sa fusta en ses mans. Per això ell, aquell vespre, cada instant la cridava de dins es llit:

—Blancaflor, ma fia!

—¿Què mana, mon pare? responia ella tot d'una.

—Blancaflor, ma fia! tornava cridar ell, des cap d'una estona.

—¿Què mana, mon pare? responia ella, sortint-li com un pinyol de cirera.

Com Na Blancaflor cregué que sa mitja nit ja no era gaire lluny, s'aixeca, fa una trosselleta de sa roba que més li convenia i un sarronet d'unces d'or en peça; tira set salivades dins un plat perquè responguesen per ella com son pare la cridaria; i de peu de gat de peu de gat surt de sa cambra i des casal, i ja és partida com la bala cap an aquella figuera bordissot. Hi arriba, hi troba En Juanet amb so cavall, se mira aquest de prim compte, i com veu que no és es més magre de tots, s'exclama:

—Juanet! ¿I quina l'has feta? ¿No t'havia comandat jo que prenguesses es cavall més magre de tots?

—És ver, diu En Juanet.. Però m'ha semblat que no mos poria dur tots dos.

—T'enganes. Té més força que tu no et creus, diu Na Blancaflor. I llavò que fa tanta via com, es pensament; i aqueix que has menat, només corre com es vent. I com mon pare ho sap massa, pendrà aquell, i al punt ja mos agafarà.. M'hauré de valer des meus enginys, per escapar-li... Res: no perdem temps, si no volem que mos aplec!

Sobre tot, se posen tots dos damunt es cavall, i de d'allà més que depressa!

Aquell cavall no corria sinó que volava, i ha-la cap envant i de d'allà com cent mil llamps!

El dimoni no s'era temut de res. Cada instant cridava, de dins es llit:

—Blancaflor, ma fia!

I una d'aquelles salivades que Na Blancaflor havia tirades dins aquell plat, totd'una responia per ella, dient:

—¿Què mana, mon pare?

I a l'acte esclatava.

I el dimoni al punt tornava cridar:

—Blancaflor, ma fia!

I totd'una una altra salivada responia dient:

—¿Què mana, mon pare?

I zas! amb so respondre esclatava.

Com el dimoni hagué cridat Na Blancaflor tantes vegades com salivades ella havia tirades dins aquell plat perque responguesen per ella,

quan torna cridar:—Blancaflor, ma fia!, no hi ha gué cap salivada que li pogués respondre.

Aquí el dimoni se malpena: s'aixeca i se'n va tot dret a sa cambra de Na Blancaflor; troba es niu buit, mira per tot per veure si estava amagada a part o banda, i què havia de trobar, ell!

Se posa a cridar com un boig, movent un escàndol fora mida. Sa seua dona, que sabia set vegades més que no ell (i Na Blancaflor set vegades més que no sa mare), li diu:

—Es cridar és de bades: és fuita amb En Juanet! I amb so cavall que corr com es vent! Tu pren es que corr com es pensament, i al punt els aglapiràs, si no paupes ni bades massa.

El dimoni ja ho crec que l'escoltà: pren es cavall que feia tanta de via com es pensament, i ja és partit cap a encalçar En Juanet i Na Blancaflor!

Com es cavall feia tanta via com es pensament, al punt los va esser damunt. Antes que arribàs, Na Blancaflor diu:

—Per fat i fat que la mia mare m'ha comanat i un punt més, que lo que ara diré, que sia ver i veritat: que en Juanet torn una sínia, i es cavall un ase retut que rodi a sa sínia, i jo que sia s'hortolà.

I a l'acte En Juanet tornà una sínia, i es cavall un ase que hi rodava, i Na Blancaflor tornà s'hortolà.

El dimoni, davant tot allò, s'atura i demana a s'hortolà:

—¿No hauríeu vist passar per aquí un fadrinet i una fadrineta damunt un cavall?

—Ses cols no són fetes encara, i no són venedors; ara es pebres ja comencen a esser ver-meis: si en voleu comprar, digau-ho.

—No vos deman això, diu el dimoni, sinó si heu vist passar un fadrinet i una fadrineta damunt un cavall.

—Si sou afectat de coent, diu s'hortolà, preniu es pebres de cirereta o es de flamarada de llum; ara si sou anyívol des coent, preniu es d'Oriola o es de tap de cortí o es de banya de cabra; però es dolços, perque tant de tap de cortí com de banya de cabra n'hi ha de dolços i de coents. Vos ho faç avinent perque llavò no em vengueu amb cinc sous quatre sous.

—No vos deman res d'això, diu el dimoni, sinó si hauríeu vist passar un fadrinet i una fadrineta damunt un cavall!

S'hortolà torna sucар ets ais amb ses cols i amb sos pebres, i el dimoni acaba sa paciència i ja gira en coa amb so cavall, i cap an es seu casal falta gent!

Com hi arriba, sa dona li demana:

—¿Que tanmateix els has aglapits?

—Ja els era damunt, diu el dimoni, però assussuaixí m'han descomparegut, i m'he trobat un hortolà que regava de s'aigo que un ase retut treia d'una sínia; li he demanat si havia vists un fadrinet i una fadrineta així i així, i no n'he pogut treure aguyer.

—Beneit! diu ella. S'hortolà era Na Blancaflor, En Juanet sa sínia, i s'ase retut que hi rodava era es cavall que s'han menat. Hala si te tornes eixancar dalt es cavall que corr com es pensament, i cap a menar-los aquí!

I el dimoni no tengué altre remei que tornar-se eixancar dalt es cavall que corria com es pensament, i de d'allà cap a encalçar En Juanet i Na Blancaflor, que se n'anaven com la bala! Però com es cavall del dimoni feia tanta de via com es pensament, al punt else va esser damunt.

Na Blancaflor se'n tem i ja diu:

—Per fat i fat que la mia mare m'ha comanat i un punt més, que lo que ara diré, sia ver i veritat: que jo torni un escolà, es cavall una esglesieta i En Juanet un capellà revestit per dir missa.

I encara no ho hagué dit, com ella torna un escolà amb sa cota i es roquet, es cavall torna una esglesieta i En Juanet un capellà revestit per dir missa. I s'escolà sona qui sona sa campana, que se cuidava estellar fent dinya-danc dinya-danc.

El dimoni, davant tal feta, roman tot atxullat i estaferilat; llavò escomet aquell escolà i li demana:

—¿No hauríeu vists passar un fadrinet i una fadrineta damunt un cavall?

—¿Que deis si poreu oir missa? diu s'escolà. Ara mateix l'han de començar. ¿Que no veis que es capellà ja està revestit?

—No dic això! respon el dimoni. Vos deman si heu vist passar un fadrinet amb una fadrineta damunt un cavall.

—Es capellà està per mi! diu s'escolà. És davant s'altar, i ja fa sa reverència!

S'escolà se n'entra dins l'església, deixant en porret aquell extern impertinent, que cridava tot dient:

—¿A on me veniu ara amb sa missa? Vos deman si heu vist passar un fadrinet amb una fadrineta damunt un cavall!

S'escolà ja no li tornà respondre perquè era dins s'esglesieta, que servia sa missa an es capellà. Aleshores el dimoni gira en coa, i cap an es seu casal són ses feines, a contar-ho a sa seua dona!

Com arriba i ella el veu que s'entrega tot sol, li diu:

—¿I que no los tornes menar?

—Quan ja els agafava de tot, diu ell, m'han descomparegut, i me som trobat davant una esglesieta amb un escolà, que se cuidava fer trosos repica qui repica una campana, i un capellà revestit per dir missa; deman a s'escolà si havia vists passar un fadrinet i una fadrineta així i així damunt un cavall, i m'és sortit amb si volia oir missa i que just llavò l'anaven a començar; i no n'he pogut treure sentència.

—Beneit, més que beneit! diu ella. És que no tens cura ni remei! S'escolà era Na Blancaflor,

s'esglesieta era es cavall, i es capellà era En Juanet. Ja pots tornar-te posar dalt es cavall, i no te presents davant mi que no els em dugues!

I el dimoni ja torna esser partit amb so cavall que feia tanta de via com es pensament! I com es de Na Blancaflor i En Juanet només en feia com es vent, es del dimoni li reprenia tant, que al punt else fonc damunt.

Na Blancaflor, veient-se perduda de tot, planta a son pare un camp de claus punta cap amunt. El dimoni dóna an es cavall per dins aquell camp, i s'animalet roman afollat, sense porer donar pus passes. I el dimoni aleshores se posa a cridar:

—Blancaflor, ma fia! Gire't i digues «a reveure» a ton pare!

Na Blancaflor ni s'hi girava ni li deia «a reveure».

—¿I per què no t'hi has de girar i dir-li «a reveure»? deia En Juanet. No faràs que no sia ton pare!

—Si m'hi gir i li dic res, me'n farà una! deia Na Blancaflor.

Tant le hi arribà a dir En Juanet, que a la fi ella se gira i diu:— A reveure, mon pare!

I el dimoni, per tota resposta, li diu:

—Mal te badasses, mala fia!

A l'acte Na Blancaflor se badà de dalt a baix del cos, i morta en sec, com bé poreu suposar. I es cavall que los duia, totd'una que se badà Na

el dimoni ja torna esser partit amb so cavall que feia
tanta de via com es pensament!

Blancaflor, se badà també ell, des golès fins a sa coa, i caigué la mitat per un vent i la mitat per s'altre.

Poreu fer comptes com se degué posar En Juanet; rompé en plors com un nin de mamella, i allà plora qui plora.

Com va veure que no aclariria res plorant, se posa ses cames an es coll, i de d'allà cap a ca seua. Camina caminaràs i cap envant te faràs, tant caminà que a la fi arriba a ca seua.

Ja no el coneixien, fins que digué que era ell i tot lo que li havia passat. Sa mare no en volgué sebre res; son pare sí.

S'allot tenia fam; sa mare digué què no tenia res per fer-la-hi espassar.

Son pare se'n va a sa plaça a comprar peix per fer-n'hi sopes. Li compra es peix més gros i el du a sa dona perquè faça ses sopes; i se troba que En Juanet, treguent un gerricó d'aigo per beure, de fluix que estava, era caigut dins es pou. Amb un cercapous l'arriben a treure. Esmoquen aquell peix i li troben una claveta dins sa panxa; com En Juanet veu aquella claveta, li vengué s'idea si allò seria sa clau de sa corretja que el dimoni li havia fet passar per sa cinta i l'havia tancada amb pany de maleta i tirada sa clau dins mar.

Prova d'aficar aquella claveta dins es pany de maleta que encara duia en aquella corretja, i ¿què me'n direu? Ell ho va esser sa clau d'aquell

pany; la roda dins aquest, i ¡zas! es pany s'obri, li cau sa corretja ratjant un brand de sang tot rabent; sa sang s'escampa p'en terra, i al punt tot anà sang; i assussuaixí d'aquella sang brolla una fadrineta com el sol, Na Blancaflor en persona, duguent en ses mans sa cadira de foc que el dimoni tenia preparada per sa mare d'En Juanet. Sa mare, com veu allò i li expliquen aquell misteri Na Blancaflor i En Juanet, féu un alè ben llarg i llavò rompé en plors, no de pena sinó d'alegria, i es seu homo per lo mateix, i tots dos s'aferraren p'En Juanet i Na Blancaflor i els abraçaren.

¿I què n'havien de fer d'En Juanet i de Na Blancaflor? Else digueren si se volien casar plegats. Digueren que sí tant un com s'altra, i se casaren a l'acte, abans de més raons.

I lo bo fonc que aquella corretja que En Juanet dugué tants d'anys per sa cinta, en mans de Na Blancaflor, sols que la posàs an En Juanet i la tancàs amb so pany de maleta, en obrir es pany brollava un dinar que bastava per tots es qui hi havia a la casa, per molts que fossen, i llavò en romania per sopar es vespre i berenar lo endemà dematí, tant roegassen. Figurau si n'estarien ben contents i xerevellos, tant En Juanet com son pare i sa mare i Na Blancaflor! Visqueren anys i més anys, i encara deuen esser vius si no són morts. I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Ciutat de Mallorca, 28 de novembre de 1929.

EN MERCÉ-MERCÉ ⁽¹⁾

Això era i no era un rei i una reina, que per més que feren, no tengueren mai gens de bo amb sa comare, i per això el Bon Jesús no els enviava mai cap infant. I estaven, poreu pensar, tot atribulats, perque veien que no tendrien ane qui deixar sa corona.

El rei, d'apurat que se veia, un dia se'n va a caçar; se departa des qui l'acompanyaven, se destira d'una pistola, li alça es gatet per desapar-la-se i matar-se; però li surt una jaia, que li agafa es cavall per sa brilla i li diu:

—Senyor Rei, ¿què va a fer Vossa Reial Majestat?

—No res! diu el rei, tot sorprès de sa sortida d'aquella jaia.

Sa jaia desapareix, i el rei roman tot consirós; sa ràbia li revé, se torna destirar de sa pis-

---

(1) La me contà madò Maria Sastre, de Randa.

se destira d'una pistola, li alça es gatet...

tola, li alça es gatet, s'apunta an es front; però a l'acte li torna comparèixer sa jaia, agafant es cavall per sa brilla i cridant:

—Però Senyor Rei: ¿què és això? ¿Quins són aqueis mals pensaments que el fan anar a la biorxa?

El rei no le hi volia dir, però a la fi li amolla, dient:

—És que estic acabat de tot, perque en tants d'anys d'esser casats, Déu no mos envia fruit de benedicció, i no tendrem ane qui deixar sa corona en morir-mos!

Aquí aquella jaia se treu una poma com es dos punys i la dóna an el rei, dient-li:

—Vetaquí aqueixa poma. En arribar a ca sua, la xapa p'es mig i en dóna mitja a la senyora Reina, i que la se mengi amb sa cloveia i es pinyols i tot, sense tirar res. S'altra mitja, que la don a sa millor ego de llavor que té, i que la hi faça menjar tota també, sense tirar res. I ja veurà Vossa Reial^{ma} Majestat com sa cosa mudarà per bé.

Sa jaia desapareix; el rei se posa sa gran poma dins es bossot, i cap a ca sua manca gent!

Arriba a ca sua; xapa sa poma; en dóna mitja a la reina, que la se menja sense llevar-li sa cloveia ni tirar cap pinyol; dóna s'altra a s'ego de ventre que tenia més apreciada, i també la se menja sense fer cap roís.

¿Què me'n direu? Ell des cap de nou mesos aquella ego hagué fet un cavallet sa cosa més etxerevida, i el Bon Jesús envià a la reina un infantó sà, robust i ben carat, i li posaren Bernadet.

Assetsuaixí se mou una guerra, i el rei se n'hi hagué d'anar amb un peu davant s'altre.

Deixà ben comanat a la reina i an es criats que tenguessen tot s'esment del món an aquell minyonet seu, que creixia i creixia, i an es cavallet d'aquella ego per lo mateix.

En Bernadet al punt ja el posaren a ses escoles, i sortí aprenent de tot, que es mestre mateix no se'n poria avenir.

Amb això hi hagué un rei turc que començà a acostar-se per ca el rei cristià. La reina li dóna entrada, i al punt ell se féu com a de casa.

Un dia es rei turc arribà a dir a la reina:

—¿Que seria cosa que En Bernadet mos acuàs?

—Fia-te'n! diu la reina. Aquell ja diu: «No vos fieu d'uis petits».

—Idò lo més curt seria matar-lo, diu es turc.

—¿I com ho hem de fer per matar-lo? diu la reina.

En Bernadet tenia un ca nanell per jugar, i mai menjava res que no n'hi donàs.

Sa mare i es turc compongueren de fer dues coques: una enverinada i s'altra sense enverinar, i diuen a s'allotó que son pare les hi ha enviades de sa guerra.

I heu de creure i pensar que, com vengué d'escola, sent una veu que li deia:

—Bernadet! Bernadet!

—¿Qui és que me crida? diu ell.

Conegué que aquella veu sortia de sa boaleta on estava tancat es cavallet d'aquella ego. Se n'hi entra i es cavallet li diu:

—Ja pots anar alerta i ben uis espolsats! Que te volen matar! Ses dues coques que t'han dit que ton pare t'ha enviades, no ho cregues; les han fetes ta mare i es turc. No en mengis, per amor de Déu, que n'hi ha una que hi han posat verí. Dona-la an es canet nanell, i veuràs què succeirà.

Sobre tot, dóna es rei turc sa coca enverinada an En Bernadet; En Bernadet la dóna an es canell, qui s'hi aborda i nyam-nyam, bones bocinades! Però assutsuaixí s'animaló se posa a fer nyep-nyep, bolcant-se p'en terra de desesperat, i al punt hagué eixamplats es potons, i mort!

Com En Bernadet veu allò, se'n va a sa mare i an es turc i else diu:

—M'heu mort es canet, i em volíeu matar a mi!

Se'n va plorant a escola, i com torna, entra dins sa boaleta des cavallet i li conta s'endemessa, i es cavallet diu:

—Mira: anit te posaran animals verinosos dins es llit, perque en sa nit te piquin i te matin. No t'acostis an es llit, i passa sa nit damunt un sofà.

En Bernadet aquell vespre diu an es criats:

—No vos he mester per colgar-me. Ja me colgaré tot sol.

Així ho fa. Se tanca dins sa seua cambra, se tira damunt es sofà i hi passa sa nit.

Lo endemà dematí abans de s'aua, En Bernadet sortí tot xalest de sa seua cambra. Sa mare i es turc, tots atxullats i esmussos, digueren:

—És el reverend dimoni aquest fotimó! Se fa precis usar de tots es remeis per llevar-lo des mig.

Pensa qui pensa com s'ho farien, se malpensaren des cavallet, que li deia ses coses, desbaratant-los sa potranca.

—Se fa precis llevar des mig es cavallet! digueren ells.

Des cap de dies de pensar com s'ho farien, es turc se'n pensà una, i diu a la reina:

—Tu pose't malalta, i direm que, per curarte, t'han d'untar de greix de cavall de regalo; i així tendrem una excusa per matar es cavallet, i ja no porà donar pus conséis an En Bernadet.

Com es turc s'hagué pensada aquesta, es cavallet se'n tem i ho diu an En Bernadet quan l'anà a veure com acostumava.

—Mira, li diu: ara la peguen contra mi. Me volen llevar des mig perque no t'encamini per allà on ells no voldrien. Ta mare s'és posada malalta; això és, fa com que estar-hi. I te diran que, per curar-la, l'han d'untar de greix

de cavall de regalo, de greix meu. Com t'ho diran, tu has de dir:—Idò primer jo hi vui qualcar i li vui donar tres parades. I te diran que sí, maidament me'n vulgues donar deu. Tu aleshores t'has de vestir de príncep i m'has de fer enflocar ben enflocat. Llavò te poses damunt mi, me dones tres parades, i m'has de donar esperó i moltes de cimades i aferrar-te ben fort. En haver-me donades tres parades, me pegues una cimada ben forta, tires sa verga de bou i me pegues un cop d'esperó tan fort com pugues, cridant:—Uà, petit! Fé lo que saps fer! —Jo partiré com cent mil llamps, i ja no mos poran aplegar; en aturar-me, ja serem a un altre reinat, i ja te diré llavò lo que has de fer. Ho has de fer tot així com t'he dit, just així com t'he dit!

—No tengues ànsia, diu En Bernadet. Just així com m'has dit, ho faré! Com som Bernadet!

Es rei turc, des cap d'un parei de dies, agafa En Bernadet i li diu que sa mare és caiguda malalta i que per ella no hi ha altra cura més que untar-la ben untada per tot es cos, de greix de cavall de regalo; i que per això hauran de matar es cavallet. En Bernadet diu que li sap molt de greu des cavallet, però que primer és sa mare; i que ell, primer li vol donar tres parades, ell vestit de príncep i es cavallet tot enramellat.

Li enramellen es cavallet, ell se vest de príncep, se posa dalt es cavall, li dóna ses parades, i bons cops d'esperó! i cimada i altra cimada!

Acabades ses tres parades, li dóna un grandíós cop d'esperó i una cimada amb tota quanta força pogué, cridant com un desesperat:

—Uà, petit! Hala si fas tot quant saps fer!

aquell cavallet pega fua i llongo...

Encara En Bernadet no hagué dit això, com aquell cavallet pega fua i llongo, i altre llongo, com cent mil llamps de d'allà!

Es rei turc i es criats romangueren amb sos cabeis drets, freds i sense polsos. Des cavallet i d'En Bernadet, al punt no en veren ni la pols.

Totd'una que es cavallet hagué passada sa partió, que fou dins s'altre reinat, s'atura i diu an En Bernadet:

—Ara davalla de damunt mi. Arrabasse'm un floc de cerres de sa coa. Dins sa bossa de sa sella veuràs un foguer i un canonet d'esca; else te'n dus amb so manadet de cerres de sa meua coa; conserve-ho tot ben estojat dins sa butxaca més amagada que dugues; i en veure't molt apurat i estret, amb so foguer encens una mica d'esca i cremes una d'aquelles cerres cridant:—Val Déu i cavallet: ajuda que s'és mester! I totd'una sentiràs una veu que te dirà lo que has de fer. Ara, per primera, te lledes es vestit de príncep, i només el t'has de posar en dir-t'ho sa veu. D'aquí te'n vas a ca'l rei d'aquest reinat i lloga-t'hi per criat; però no has de badar boca mai ni dir altre mot que:—Mercè, mercè! per coses que et demanin i per coses que vegis i que et mostrin. Observe-ho tot lo que te dic i te coman, si vols que et diga tot en candela!

—No tengues ànsia! diu En Bernadet. Massa veig que tu m'avises per bé, i que, si som viu i sencer, a tu ho dec i an el Bon Jesús.

Es cavallet li descompareix. En Bernadet se lleva es vestit de príncep i el posa dins una caixeta que compra totd'una que arriba a sa ciutat del rei d'allà. Se compra un vestit de criat, i cap a ca'l rei a veure si el voldrien llogar per fer ses feines que li manarien!

El rei manà que el llogassen i que vessen per quina feina seria bo. Proven de fer-n'hi fer diferents; però com l'homo no deia més paraules que *mercè, mercè*, ets altres criats no el volien a fer feina amb ells, i a la fi es majordom l'envia a s'hortolà perquè el fes feinetjar devés s'hort i tengués esment a sa bístia que rodava a sa sínia, i fos es criadet de s'hortolà.

El Rei tenia tres fies, i s'hortolà els havia de fer un ramell perhom cada dia, i elles li donaven una pesseta perhom de cada ramell.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que un dia s'hortolà se n'hagué d'anar per feines a ca seua, i no féu es ramells per ses tres fies del rei. Elles enviaren a demanar què era això.

En Bernadet se treu es foguer i s'esca i una cerra d'aquelles de sa coa des cavallet; amb so foguer encén s'esca i llavò sa cerra, cridant: —Val Déu i cavallet! Ajuda, que s'és mester!

Totd'una sent sa veu que diu:

—¿Què vols de mi?

—A veure què he de fer! diu En Bernadet. Ses fies del rei demanen es ramell perhom, i s'hortolà no hi és.

—Vesti't de príncep! diu sa veu, i pose't a tomar ses flors, en lloc de fer-ne ramells, i canta sa cançó més garrida que sàpies.

En Bernadet ho fa així. Obri sa caixeta, que no la deixava mai; se vest de príncep i ja és par-tit a tomar flors p'en terra, en lloc de fer-ne ra-

mells, i canta qui canta una cançó que sabia, garrida ferm, i refilant sa veu tant com poria.

Sa fia petita del rei, guaitant per un finestró que becava dins s'hort, afina En Mercè-Mercè vestit de príncep, i toma qui toma flors p'en terra, i bones cantades!

Allò li vengué molt de nou, i digué:

—Però i ¿no deien que aquest criat no badava boca mai ni li porien manar cap feina perquè mai en porien treure res en net i just deia *mercè mercè*, i ara toma ses flors p'en terra i fa aquesta cantoria tan garrida? I va vestit de príncep! ¿I d'on se deu haver tret aquest vestit?

Des d'aquell dia sa fia petita del rei posa es seus pensaments amb En Mercè-Mercè, però ben alerta a dir-ne res a negú nat del món, perquè no li embrutassen sa pesquera!

Torna s'hortolà del rei a s'hort. Lo endemà fa es tres ramells i else dóna an En Mercè-Mercè perquè else duga a ses tres fies del rei, comanant-li que li entreg, en tornar, ses tres pessetes que ses fies del rei li donaran.

En Mercè-Mercè se'n va a ca'l rei i entrega es ramells a ses tres princeses; sa major li dóna nou sous en lloc de sa pesseta, sa segona li dóna dotze sous, i sa darrera n'hi dóna quinze, fent sa mitja com les hi donava. Ell fa una gran cortesia a totes, però a sa segona més que a sa primera, i a sa darrera més que a sa segona.

Arriba a s'hort i entrega a s'hortolà aquells

sous que ses fies del rei li havien donat, i s'hortolà ben content!

D'aquell dia En Mercè-Mercè hagué de dur es ramells a ses fies del rei, i elles li donaven: sa major nou sous, sa segona dotze i sa darrera quinze. I En Mercè-Mercè, una bona cortesia a sa major; i una altra cortesia més grossa a sa segona, i una altra cortesia més grossa que ses altres dues plegades, a sa fia petita del rei, que sempre feia sa mitja en fer-li tal cortesia En Mercè-Mercè.

Amb això entren ganes an el rei de casar aquelles tres fies seues. Fa fer tres peres d'or: n'entrega una perhom a ses tres fies, fa unes dictes que tots es fadrins més galants homos i més llevents, passin per davant el Palau; i ses tres princeses estaran una a cada finestra, i elles tiraran sa pera an es qui voldran, i aquells ane qui la tiraran, se casaran amb elles.

El dia selietjat se presenta una grandiosa teringa de fadrinets galants homos i llevents davant ca'l rei; i, com veren sortir a ses finestres ses tres fies del rei, ja foren partits, un darrera s'altre, passa qui passa per baix de ses tres finestres, badant tots uns uis com a salers per veure si else tiraven ses ditxoses peres.

A la fi, sa fia major tira sa pera a un, que l'emparà totd'una botant d'alegria i fent-li es seus amics man-balletes a rompre.

Des cap d'un poc sa fia segona tira sa seua

pera a un altre estornell, que també l'empara a l'aire, i bots i bots d'alegria, i es seus amics man-balletes i man-balletes, que se cuidaren esquarterar ses mans.

Llavò tothom se girà a sa finestra de sa fia darrera; però es mirar fonc de bades, perquè deixà passar tots es fadrins sense tirar sa pera a cap.

—Sí que deu esser primsiula, aquesta! Ell no n'hi ha hagut cap que li haja agradat! N'hi hauran de fer un a posta per ella! deia tothom.

El rei agafa sa fia darrera i li diu:

—Bono, ¿i què n'hem de fer de tu? ¿I cap n'hi ha hagut que t'entràs per s'ui dret, de tants de galants joves com són passats per baix de sa teua finestra?

—Cap n'hi ha hagut, mon pare! diu ella. ¿I que no ha sentit dir mai Vossa Reial Majestat que no hi ha olleta que no tenga sa seua cobertoreta?

—Sí que ho he sentit a dir! diu el rei. I és la pura veritat això!

—Idò jo, diu ella, com olleta que som, no som estada capaç d'afinar sa cobertoreta que me vénga bé, entre tants i tants de galants joves com són passats per baix de sa meua finestra.

—Idò ¿com ho haurem de fer per casar-te? diu el rei. ¿Que serà cosa que t'hàgem d'arribar a posar amb aigo-sal?

—Vossa Reial Majestat farà lo que voldrà,

diu ella. Però lo que es diu jo, no em casaré en no esser a gust meu, perque som jo que l'hauré de sofrir, sia blanc, sia negre, sia virat, aquell que se cas amb mi.

—Res! diu el rei aleshores: ¿vols que facem unes altres dictes?

—Les faça Vossa Reial Majestat, diu ella. Però que hi puga passar per baix de sa meua finestra qualsevol que sia fadrí: sia gran, sia petit; sia galant jove o sia una endèria; sia coix o que camín a la fotranca; sia curt de vista, sia sord, sia mújol o que rall p'es colzos. Que passin per baix de sa meua finestra, i jo triaré i li tiraré sa pera; i si Vossa Reial Majestat dóna es sí, m'hi casaré; i si no el me dóna, romandré fadrina, i tal dia farà un any! Que lo que és jo, per embarcar-me, ha d'esser amb una barca que m'agrad; si sa barca no m'agrada, no m'embarcaré, mal hagués de rossegar pel món fins es dia del Judici final.

Com el rei i tota la cort sentiren aquest rosinyol, veren que no hi havia altre llivell que fer ses dictes que aquella pitxorina demanava, perque veren que era de pèl arreveixinat i que no l'espantava vent ni aigo.

El rei féu ses dictes així com sa seua fia darrera havia dit: que tal dia se presentassen tots es fadrins, fossen com fossen: alts o baixos, grassos o magres, condrets o baldats, mentres se poguessen valer ells tots sols sense ajuda d'al-

tri; i que quan sa fia darrera sortiria a sa finestra, tots es fadrins, un darrera s'altre, passarien per baix d'aquella finestra; i aquell ane qui ella tiraria sa pera, se casaria amb ella i tendria part a sa corona com ses altres dues fies.

¿Què me'n direu? Ell es dia selietjat de ses dictes, en comparegué una trcalada de fadrins que feia por. I n'hi havia de tot pelatge que vos pugueu imaginar: endèries, feristees, coixos, torts, papuis, que se n'anaven de la banda de la banda; però tots feien un cap ben viu i tots ben disposats a emparar a l'aire sa pera d'or, si sa fia del rei provava de tirar-los-ho. I entre aqueis hi havia En Mercè-Mercè, perque s'hortolà le hi havia dit que anàs a veure si ell seria es venturós, per allò de que qui no s'arrisca no pisca. I s'hi presentà eixancat damunt sa mula de sa sínia. Tots ets altres rallaven pes colzos, però ell no deia més que *mercè mercè*, i d'aquí no el treien.

Sobre tot, ell sona sa campana, que era sa senya per començar sa professó de fadrins per baix de sa finestra de sa fia del rei. I passa qui passa fadrins, i sa fia del rei ben alerta a tirar sa pera d'or a cap! fins que passà En Mercè-Mercè, que féu una grandiosa capada a sa fia del rei; i sa fia del rei, totd'una, zas! li tira sa pera d'or; En Mercè-Mercè l'empara a l'aire i totd'una la s'estoja ben estojada dins sa butxaca, i dóna a sa mula cap a s'hort del rei; la juny a sa sínia, i hala a rodar! i roda qui roda i treu qui treu aigo per regar ses plantes.

En Mercè·Mercè l'empara a l'aire...

El rei, encara que estigué felló de sa passada de sa seua fia, cridà En Mercè-Mercè i li dóna una clau dient:

—Vetaquí aqueixa clau, que és d'una cambra d'aquí, que hi vendràs i estaràs tot quant vulgues, fins i tant que vegem què en feim de tu i de sa meua fia darrera.

En Mercè-Mercè pren sa clau, i cap a s'hort s'és dit!

Davant aquella feta de sa fia del rei i d'En Mercè-Mercè, tothom era romàs amb sos cabeis drets, de pedra i sense polsos, arribant a dir tothom:

—Ara ho veurem què farà el rei! Ho hem de veure quina la farà!

El rei donà moltes de queixes a sa seua fia de que no hagués tengut negú altre ane qui tirar sa pera d'or, més que En Mercè-Mercè, que no rallava ni un sant remei i que no sabia dir res pus que *mercè mercè*.

Sobre tot, ell cop en sec se mou una guerra i se n'hi hagueren d'anar el rei i es dos gendres, casats un amb sa fia major i s'altre amb sa fia segona. I no va lleure parlar des casament de sa fia darrera i En Mercè-Mercè, que venia tan de cap de dent an el rei.

Al punt arribaren noves de que sa guerra anava tal qual an el rei i an es gendres, que hi trobaven molts de terrossos, reclaus i sobams, i que estaven ben exposats que el dimoni hi bufàs i se'n dugués ses títeres.

S'hortolà agafa En Mercè-Mercè, i li diu:

—Mira: és ben hora que te desxondesques i faces es cap viu, si no vols romandre sense res en es fus. Sa guerra diu malament de tot. Pose't damunt sa mula i ves-te-n'hi més que depressa a ajudar an el rei.

En Mercè-Mercè pega bot dalt sa mula i ja és partit carrera oberta cap a sa guerra. Com hi fong propet, se treu es foguer i es canonet d'esca i una cerra de sa coa des cavallet; treu foc de sa pedra foguera amb so foguer, s'esca pren, i encén sa cerra, cridant de bon cor:

—Val Déu i cavallet! Ajuda que s'és mester!
Totd'una aquella veu respon i diu:

—¿Què vols de mi?

—¿Què vui? diu En Mercè-Mercè: un exèrcit de cavalls blancs ben abrinats amb uns soldats damunt que hi seguen, i per mi un cavall negre, maleit com a foc i que no recul gens mai, sinó que sempre se faça envant.

Encara no ho hagué dit, com zas! surt un exèrcit de cavalls blancs ben abrinats, amb uns soldats damunt més abrinats encara que no es cavalls, i un cavall negre, maleit com a foc. En Mercè-Mercè ferma sa mula dins un redol d'uiastres que hi havia molt bona pastura; la ferma llarga perque pogués pasturar, i ell pega bot dalt es cavall negre, li dóna cap allà on era sa guerra, i tots aquells cavalls blancs li pitgen darrera, i de quatres tots com cent mil llamps!

Arriben an es camp de batalla com el rei i es gendres ja perdien de tot, recula qui recula. Però En Mercè-Mercè amb so cavall negre i aquell exèrcit de cavalls blancs s'afiquen dins es camp de batalla i ja s'embotonen amb sos contraris, i timpatatam-timpatatena, i tocs, i cebes, i mormes, i costerades!

¿Què me'n direu? Ell es contraris, com veren s'envestida i es braó i es coratge d'aquell exèrcit de cavalls blancs amb aquell cavall negre que else donava el davant i com més anava més envant se feien i no hi havia qui else capturàs, comencen a afuixar i a recular, i al punt tots ho donaren a ses cames, i es qui en tengueren, else feren servir per buidar més que depressa, cridant tots:

—A fer puguemes! qui es pot salvar, que es salv!

El rei i es dos gendres, davant aquella passada, romangueren cabeis drets, de pedra i sense polsos, sense sebre d'on sortien tants de cavalls blancs amb aquell cavall negre que donava el capdavant a tots.

¿I què creis que féu En Mercè-Mercè aleshores? Una grandiosa capada an el rei i an es dos gendres, i girant en coa amb so cavall negre i tots aquells cavalls blancs, ja li hagueren estret per avall cap an aquells uiastres on En Mercè-Mercè tenia fermada sa mula de sa sínia.

Poc abans d'arribar-hi, tots es cavalls blancs

i es cavall negre descomparegueren com s'ànima de Robert. I En Mercè-Mercè desferma sa mula, s'hi eixanca damunt, i cap a s'hort manca gent! Totd'una posa sa mula a sa sínia, i hala ella roda qui roda, i treu qui treu aigo, i s'hortolà rega qui rega!

Amb això arriba el rei amb sos dos gendres, tots gojosos i satisfets perquè havien guanyada sa guerra amb s'ajuda d'un exèrcit de cavalls blancs que un cavall negre else donà es capdavant i que eren el dimoni per atabuixar es contraris.

—¿I qui era tal exèrcit que mos ha feta guanyar sa guerra? else demanaven, i ni el rei ni es gendres sabien respondre.

I ses darreres que tengué negú, d'anar a pensar que fos En Mercè-Mercè. S'hortolà bé li demanà si en sabia res de tot això; però just responia: Mercè, mercè! i no en treien pus sentència.

Sobre tot, passa una temporada i mouen una altra guerra uns contraris de molt endins que se presentaren cop en sec. I ja ho crec que el rei i es dos gendres se n'hi hagueren de tornar, perquè no els hi fessen esser demés. I si de s'escuma de sa pesta eren es contraris que mogueren s'altra guerra, més, però molt més, ho eren es qui mogueren sa segona.

Sobre tot, ell al punt arribaren unes noves dolentes de tot, i que el rei i es dos gendres no feien més que perdre i que reculaven seguit se-

guit; i que, si no else compareixia un altre exèrcit que prengués ses missions per ells, el rei i es gendres farien ets ous en terra i romandrien sense un sanabre de res, i else pendrien fins i tot sa camia que duien damunt.

Aquí s'hortolà torna dir an En Mercè-Mercè:

—Mira: ja pots veure de quin llenyam fas sa creu. Si an el rei i an es gendres else passen a ses mines des sofre, ¿què serà de tots noltros? A veure si t'eixanques dalt sa mula i t'espitxes més que depressa a sa guerra, veiam si hi donaràs gens de cap!

En Mercè-Mercè desjuny sa mula de sa sínia, s'hi eixanca damunt, i cap allà on era sa guerra manca gent!

Com va esser en aquell remolí d'uiastres, s'atura, ferma llarga sa mula a un uiastre porque pogués pasturar; se treu sa pedra foguera i es foguer i es canonet d'esca i una cerra de sa coa des cavallet; treu foc de sa pedra foguera amb so foguer, s'esca pren, encén sa cerra i pega crit:

—Val Déu i cavallet! Ajuda que s'és mester!

—¿Què vols de mi? respon totd'una aquella veu, tota remolesta.

—Que surta, diu En Mercè-Mercè, un exèrcit de cavalls negres ben abrinats, i que es soldats que hi qualquin sien encara més abrinats que no es cavalls; i un cavall blanc per mi, més maleit que foc, que mai reuli sinó que sempre tiri endavant, mal caiguen caputxins de bronzo!

Encara no hagué dit això, com zas! compareix s'exèrcit de cavalls negres ben abrinats, amb un floret de soldats més abrinats que no es cavalls; i llavò un cavall blanc més maleit que foc, que no reculava gens mai, sinó que sempre se feia envant i envant. En Mercè-Mercè ja ha pegat bot dalt aquell cavall blanc, que partí com cent mil llamps cap allà on era sa guerra, i tot s'exèrcit de cavalls negres ja ha pitjat darrera aquell blanc.

Arriben an es camp de batalla quan el rei i es dos gendres ja havien perdudes ses forces de tot, i reculaven reculaven, i estaven a punt de retre's de tot i dir:

—Mos heu guanyat: mos donam! Feis lo que vulgueu de noltros; compatiu-vos-ne, si teniu gens de sang en ets uis!

Però s'exèrcit de cavalls negres amb aquell cavall blanc que donava es capdavant, ataca es contraris per darrera, i timpatatam i timpatatena, i nesples i castanyes i rivets i cebaiols i mormes, i foc granetjat per la dreta i per l'esquerra, i tot dret, i amb bescunsa i rampellada, fins que es contraris veren que no hi havia res que fer, perque aquell exèrcit els atabuixava massa granat, i com més anava més reprenia i més fort enforinyava i més endins else feia ses pessigoies, fins que els acabà es menuts de tot i no tengueren altre llivell que girar en coa i donar-ho a ses cames, cridant com uns desesperats:

—A fer fuguemes! Qui es pot salvar, que es salv!

I al punt no en veren cap, de contrari, en no esser es morts i es mal ferits, que n'hi havia per tot una solada que feia feredat.

El rei i es dos gendres, davant aquella feta, estaven amb sos cabeis drets, estaven fets de pedra i sense polsos, i llavò rompen en crits com uns desesperats, dient:

—Però ¿qui són aquests cavalls negres i aquest cavall blanc?

Es qui colcava damunt aquest, dóna orde an es qui colcaven damunt es cavalls negres que facin una grandiosa capada an el rei i an es dos gendres, i giren en coa, i de d'allà tots darrera es cavall blanc!

El rei, veient que tal exèrcit no s'aturava per més que ell else cridava que s'aturassen, tira una fletxa an aquell qui colcava damunt es cavall blanc; i tengué tan bon dret, que la hi clavà a una cuixa. Però es ferit per això no s'aturà, i seguí correguent davant davant, fins que foren en aquell remolí d'uiastres. Aleshores desapareixen tots aquells cavalls negres i es cavall blanc, com s'ànima de Robert.

En Mercè-Mercè desferma sa mula, s'hi eixanca damunt, i cap a s'hort, es més descansat del món. Hi arriba, sense dir res de sa fletxa a s'hortolà; torna posar sa mula a sa sínia, i sa mula roda qui roda i treu qui treu aigo, i s'hortolà rega qui rega, com si res fos estat.

tengué tan bon dret, que la hi clavà a una cuixa.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que dins un parei de dies el rei amb sos dos gendres tornaren, tots gojosos i satisfets perquè havien guanyada sa guerra quan ja se creien haver-la perduda de tot. I lo bo era, deien, que els ho havia feta guanyar un exèrcit de cavalls negres i un cavall blanc, que no havien pogut aclarir d'on els era comparegut, i que totd'una d'haver-los-ho feta guanyar, els havia desaparegut fugint com cent mil dimonis; però que el rei els havia tirada una fletxa, sense sebre si n'havia ferit cap.

Tota la ciutat, com saberen això, s'alçà, anant a rebre el rei i es dos gendres, botant cantant d'alegria, i cridant: Vivo! vivo! i cuidant a tornar bojós d'alegria i satisfacció i fent per tot unes festes mai vistes, i armant-se balls i saraus per tot arreu, que duraren una mala fi de dies.

Passa una temporada i el rei cau malalt de tots uis. Criden tots es metges millors des reinat; el se miraren de prim compte, i a la fi digueren:

—Si no li renten aquests uis amb aigo de la Bella Font, perdrà la vista i no hi veurà pus.

Es dos gendres del rei s'ensumaren i digueren:

—Si noltros mateixos no hi anam a cercar aquesta aigo de la Bella Font, ¿qui hi anirà? ¿Qui la trobarà?

Perquè el cas era que, per més que el rei demanàs a tothom de tal font, negú n'hi sabia do-

nar clarícies, ni els qui sabien més del llim de les olles. Des metges, cap n'hi hagué que ho sabés; només sabien que per tal malaltia no hi havia altre remei que aigo de la Bella Font, però no sabien tal font a on queia.

I es dos gendres del rei no tengueren altre remei que agafar-se es posterme amb ses dues mans i cap a cercar la Bella Font! Prenen un cavall perhom i un sarró ben atapit de dobles de vint de carassa, i de d'allà són ses feines!

Camina caminaràs i cap envant te faràs, i venga passar terres i més terres, i demana qui demana a tothom que topaven a on devés era la Bella Font; però negú los ne sabia donar clarícies.

Amb això s'hortolà diu an En Mercè-Mercè:

—Ja pots veure si t'espitxes a cercar la Bella Font, si vols arribar a casar-te amb sa fia petita del rei i tenir part a sa corona. Eixanque't dalt sa mula de sa sínia, i copa-li més que depressa, que no és gens hora de paupar!

En Mercè-Mercè s'eixanca dalt sa mula de sa sínia, i ja fonc partit de d'allà.

Com feia set dies que caminava sense afinar cap senya de font ni fontó, se treu es foguer, sa pedra foguera, es canonet de s'esca i una cerra des cavallet; amb so foguer treu foc de sa pedra foguera, s'esca pren, encén sa cerra des cavallet i crida ben fort:

—Val Déu i cavallet! Ajuda, que s'és mester!

—¿Què vols de mi? respon totd'una aquella veu.

—Que me dons qualche camí per trobar la Bella Font, diu En Mercè-Mercè.

—Agafa una grapada de pols d'en terra, diu sa veu, i la tires a l'aire. Es vent la se'n durà, i per allà on la se'n duga prens tu, i no t'has d'aturar fins que trobaràs una grandiosa portalada amb unes barreres de ferro; darrera aqueixes barreres, setanta passes lluny, veuràs una font molt polida: allò és la Bella Font. Veuràs un gigantàs assegut just devora, amb una barrota de cent quintars, qui guarda s'aigo de sa font; dorm amb sos uis badats, i en no dormir else té clucs. Si else té clucs, no t'hi acostis, si no vols que amb aquella barrota t'esbaltesca. Ara si else té badats obris ses barreres, t'acostes de puntes de puntes a sa font, poses sa boca des botilet just an es raig de sa font, i en esser ple es botilet, fuig com la bala; pegues bot dalt sa mula, i li dones de quatres cap aquí. Es gigantàs, si es desperta, provarà d'encalçar-te; com ja és empès d'anys, ja no pot córrer gaire. Provarà de retgirar-te a força de crits; però tu, per bé que crid, no et giris mai darrera ni t'aturis. Quan es gigantàs ja no t'encalçarà, fermes es botilet a sa coa de sa mula, però ben fermat i ben tapat, i alerta a vessar-ne cap gota, i cap a ca'l rei són ses feines. I no arambis a negú aquell botilet, en no esser que et donin una bona penyora. ¿Que ho faràs tot tal com t'he dit?

—Vaja si le hi faré! diu En Mercè-Mercè.

Pega bot dalt sa mula, agafa una grapada de pols, la tira a l'aire, es vent la se'n du ben aviat, i per allà on la se'n dugué es vent, pren En Mercè-Mercè eixancat damunt sa mula, i de d'allà ben acanalat!

Camina caminaràs i cap envant te faràs, i venga passar terres i més terres, a la fi arriba a trobar sa grandiosa portalada amb ses barreres de ferro; i setanta passes més enllà veu la Bella Font, que era d'allò més polit. Ran de sa font seia es gigantàs amb sa maçota de cent quintars en ses mans, badant tanta flor d'ui i sense bategar-se gota, senya de que dormia a la regalada.

En Mercè-Mercè s'arramba a la Bella Font, posa sa boca des botilet an es raig que roiava seguit seguit; com veu que es botilet és ben ple, el decanta, i de puntes de puntes surt d'aquell tancat, passa ses barreres, pega bot damunt sa mula, i cimada i altra! I aquell animal parteix de quatres, i de d'allà!

Amb això es gigantàs se desxondeix, i com veu aquell que fuig, se malpena i ja és partit a pitjar-li darrera, cridant:

—Gran polissardo! Com fuigs, és que n'has feta qualcuna! Espera un poc, mala ànima! Gran traïdor, espere'm!

Es gigant corria tant com poria; però sa mula d'En Mercè-Mercè corria molt més i li duia tant d'avantatge, que es gigantàs aviat l'hagué per-

En Mercè-Mercè s'arramba a la Bella Font...

duda de vista, i no l'encalçà pus, tirant una partida de flastomies a sa mula i an es qui la qualcava, que socorraven.

En Mercè-Mercè anà ben alerta a girar-se ni aturar-se.

Quan conegué que es gigantàs ja no l'encalçava, ferma es botilet d'aigo de la Bella Font a sa coa de sa mula, i cap a ca'l rei! Passa per un paratge on havia plogut i tot estava ple d'encalladors, i sa mula roman encallada, però ben encallada, tant, que es fang li pegava per sa panxa. ¿Què me'n direu? Ell Déu va compondre que es dos gendres del rei, que tornaven tots desconso-lats de no haver poguda trobar enlloc la Bella Font, passen per aquells encalladors; afinen aquell homo amb aquella mula encallada, i no conegueren homo ni mula. En Mercè-Mercè, veient que no l'havien conegut, va fer com si no los conegués a ells, i los digué:

—¿No em faríeu, germanets, la caritat d'aidar-me a desencallar aquesta mula?

—Prou, prou! digueren aquells.

S'aferren a sa mula, i a força de forces l'arriben a desencallar. Afinen aquell botilet fermat a sa coa de sa mula, i demanen an aquell homo:

—¿I què és aquest botilet, si es pot sebre?

—Jo us ho diré, diu En Mercè-Mercè: tenc mon pare que li ha pegat a la vista, i es metge m'ha dit que, si la hi vui salvar, li he de rentar ets uis d'aigo de la Bella Font; i som anat a cercar-ne i n'he trobat aquest botilet.

Com es dos gendres del rei senten això, hé poreu creure si badaren ets uis.

—Germanet, digueren ells: Cost lo que cost, la mos heu de vendre an aquesta aigo.

—Això sí que no ho faré mai, diu En Mercè-Mercè. No hi ha doblers prou valents per aquest botilet. Res hi ha en el món més apreciat per mi que mon pare.

—Demanau d'aquest botilet, diuen es dos gendres del rei; sa vostra boca serà mesura. Vos ne donarem tots es doblers que demanareu i vos afegirem altres coses més apreciades que no es doblers.

—¿I quines coses són aquestes? diu aquí En Mercè-Mercè.

—Dues peres d'or que mos donaren ses nostres dones per casar-mos amb elles! digueren aquells dos, a la fi.

En Mercè-Mercè hi pensa una mica i acabà per dir-los:

—Venguen, idò, aqueixes dues peres d'or, tan encarats hi estau, i vos donaré es botilet d'aigo de la Bella Font.

Aquells dos se treuen ses peres d'or, que duien sempre damunt com sa penyora més apreciada que tenien, i En Mercè-Mercè desferma es botilet de sa coa de sa mula i els ho entrega. I aquells dos homos ja són partits cap a ca'l rei, moguent un escàndol de crits, dient:

—Ja l'hem trobada! Ja l'hem trobada, s'aigo

de la Bella Font! Ve-la-t'aquí dins aquest botilet!

Se'n van an el rei, destapen es botilet, renten ben rentats ets uis an el rei amb aquella aigo, i el rei romangué sà i bo. I tothom content, crits i enhoresbones, i no hi havia qui hi paràs.

I En Mercè-Mercè, cap a s'hort, i posa sa mula a sa sínia, i sa mula roda qui roda i treu qui treu a go, i s'hortolà rega qui rega, però sense porer treure res en net d'En Mercè-Mercè, perquè, per més que el preguntassen i el tornassen preguntar, no responia més que *mercè mercè*.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que an el rei li entrà un afluixament i un desgavell d'ànima i de cos, que sempre estava malfet, engronyat i morrotós i no volia sebre res de res, ni volia donar es sí ni es no a sa fia darrera sobre es casar-se o no casar-se amb aquell ane qui ella havia tirada sa pera d'or.

Apurades ses tres fies i es dos gendres amb aquell estat del rei, criden es metges millors a consulta; es metges se miraren el rei ben arreu, i després de consultes i consultes varen dir:

—Aquí no hi veim més remei sinó que li doneu llet de lleona, a veure si li tornarà es delit i es coratge que sempre havia tengut.

Es dos gendres del rei varen dir:

—Si noltros no hi anam a cercar aquesta bona de llet, ¿qui hi ha d'anar?

Agafen un bon cavall perhom i un sarró ben atapit de dobles de vint, i ja són partits a cercar sa llet de lleona.

S'hortolà agafa En Mercè-Mercè i li diu:

—Mira: es dos gendres són a cercar sa llet de lleona pel rei. Te convé anar-hi tu també, a veure si la trobaràs i si arribaràs a porer-te casar amb sa que te tirà sa pera d'or.

En Mercè-Mercè lleva sa mula de sa sínia, s'hi eixanca damunt, i ja és partit de d'allà.

Se treu es foguer i sa pedra foguera, es canonet d'esca i una cerra des cavallet. Amb so foguer treu foc de sa pedra foguera, encén s'esca i encén sa cerra, cridant:

—Val Déu i cavallet! Ajuda, que s'és mester!

—¿Què vols de mi? respon totd'una aquella veu acostumada.

—Que me digues on trobaré cap lleona que tenga lleonets i que els alleti, i que jo la puga munyir i treure-li un botilet de llet.

—Pren cap a migjorn, diu sa veu. Camina set dies sense aturar-te; trobaràs un bosc molt espès; t'hi afiques, i per endins; i en trobaràs una de lleona ajeguda a una ombra, que alleta lleonets; jo hi seré i me posaré a siular; amb això a ella li entrarà un xubec, clourà ets uis; tu estaràs un tros enfora; t'hi acostes de peu de gat de peu de gat, que ella no es desperti; decantes de sa mamella un des lleonets, munys aquella ma-

mella, que sa llet caiga dins es botilet, i en tenir-lo ple tornes posar es lleonet an aquella mame-lla i fuigs corrents sense fer gaire petjades, bot-tes dalt sa mula i cap a ca'l rei a donar-li sa llet. Si topes es dos gendres i te festetgen es botilet, no els ho vulgues vendre que no se deixin fer qualque senya a sa pell per tu poder-los demos-trar qualque dia que los arrambares sa llet.

En Mercè-Mercè dóna a sa mula cap a mig-jorn, i de d'allà ben acanalat. Camina camina-ràs i cap envant te faràs, com hagué caminat set dies troba aquell bosc que sa veu havia dit; s'hi afica, i mira qui mira ben arreu per afinar si hi havia cap lleona amb lleonets. A la fi n'afina una, ajeguda a una ombra, amb una partida de lleonets mama qui mama. En Mercè-Mercè se'n fa una mica enfora per arreconar sa mula i ell posar-se a l'aguait per investir en veure avinen-tesa. Amb això comença a sentir una siuladissa ben dolça i entonada. Dins una mica repara que sa lleona clou ets uis i allarga es coll i es cap en terra. Sa veu que siulava, féu aleshores un re-meulo especial, i En Mercè-Mercè cregué que allò era sa senya per investir. I ja és partit de peu de gat cap a sa lleona; arriba su-ran d'ella, decanta amb tot mirament un lleonet de sa ma-mella on mamava, i se posa a munyir-la, fent caure sa llet dins es botilet, que al punt fou boi ple; decanta es botilet, torna donar sa mamella an es lleonet, que la prengué bitlo-bitlo, i hala a

...ja és partit de peu de gat cap a sa lleona.

mamar altra vegada! En Mercè-Mercè amb so botilet ple de llet i ben tapat ja és partit de peu de gat de peu de gat cap a sa mula; la desferma, s'hi posa damunt, i de d'allà tot dret cap a ca'l rei!

Camina caminaràs i cap envant te faràs, com feia set dies que caminava, li ve s'idea de fermar es botilet de sa llet a sa coa de sa mula; i llavò troba un carboner amb dues sàrries de carbó que duia a vendre; les hi compra i les carrega damunt sa mula. Passa per una terra on havia plogut molt, i tot eren encalladors. Com En Mercè-Mercè se'n temé, sa mula romangué encallada, però ben encallada, que es fang casi li pegava a sa panxa.

Topa es dos gendres del rei, que tornaven de buit perque enlloc havien poguda trobar sa ditxosa llet de lleona. Ells no el conegueren, prenguent-lo per un carboner qualsevol; però ja else conegué En Mercè-Mercè, i féu es desentès, vetlant-los es ble i dient-los:

—Germanets: ¿no em faríeu la mercè d'aidarme a treure aqueixa mula meua d'aquest encallador tan ferest on la tenc?

—Mos costarà poc! diuen aquells.

Treuen sa mula de s'encallador, i aquells dos reparen que duia un botilet de llet penjat a sa coa; i ja ho crec que li demanen:

—¿I què dimoni és aquest botilet de llet que sa mula du penjat a sa coa?

—I què ha d'esser! diu En Mercè-Mercè: mon pare, que fa temps que va xerec i ha aplegada una pipida del dimoni; i es metge me digué que, en no esser amb llet de lleona, no s'adobaria.

—¿I aquest botilet ho és de llet de lleona? diuen aquells dos, badant uns uis com a salers.

—Vaja si ho és! diu En Mercè-Mercè. Ja sé lo que em costa! Set dies he hagut de caminar per trobar-ne cap de lleona que alletàs i que se deixàs munyir.

Es dos gendres aquí digueren:

—Escoltau, germà: surta des llevant, surta des ponent, i cost lo que cost, aquest botilet de llet mos heu de vendre.

—Serà massa dejorn! diu En Mercè Mercè. No hi ha doblers prou valents per aquest botilet de llet.

—Demanau, que sa vostra boca serà mesura! diuen aquells dos.

En Mercè-Mercè hi pensa una mica, i llavò diu:

—¿Voleu que diga sa darrera paraula?

—Digau! diuen aquells dos.

—Idò ablamarem aqueixes dues sàrries de carbó, hi tirarem una ferradura de sa mula, i com serà vermeia l'agaf jo amb ses estenaies, voltros vos amollau fins a baix es calçons i vos alçau es faldars de darrera, i jo vos faré una marca amb aqueixa ferradura a una anca, que vos hi romanga senyada per la vida. ¿Estau conformes o no hi estau?

Aquells dos hi pensaren una estoneta, i veient que no hi havia altre llivell per arribar an aquell botilet de llet, acabaren per dir:

—Feta està sa barrina!

En Mercè-Mercè tot d'una descarrega de sa mula ses dues sàrries de carbó; en fa un caramull, l'encén amb so foguer, sa pedra foguera i s'esca; com comença a estar ablamat es carbó hi tira sa ferradura, i quan comença a esser ben vermeia ben vermeia, diu an aquells:

—Vaja! Calçons a baix i faldar de darrera a l'aire!

Aquells dos no tengueren altre remei que posar-s'hi. En Mercè-Mercè agafa amb ses esteinaies sa ferradura ben vermeia, de la qual botien un bon raig d'espires; s'acosta a ses anques d'un d'aquells, i pa-plaf! li planta sa ferradura a s'anca endreta. Aquell xuclà fort ferm i romp en bots i flastomies que socorraven.

I En Mercè-Mercè ja s'aborda a s'altre amb sa ferradura vermeia i tota espirètjant, i pa-plaf! la hi planta a s'anca esquerra. Aquell xuclà més granat que no es primer i se decantà una mica, pegant uns remeulos ben saborosos.

—¿Així va això? diu En Mercè-Mercè. I amb sa mateixa seguida torna plantar sa ferradura devora sa que hi havia mig feta només, però ben plantada de tot.

Llavò sí que xuclà fort aquell gendre, i en féu de potadetes i en tirà de flastomies, i d'aquelles més socorradores.

En Mercè-Mercè tira aleshores sa ferradura dins un bassiot. Com fou freda, la tornà posar a sa mula, li carrega ses sàrries buides, s'hi eixanca damunt, i de d'allà cap a s'hort. Dins un parei de dies hi arriba, i s'hortolà totd'una li demana:

—¿Què tal? ¿I que véns de buit, o què?

—Mercè, mercè! digué s'estornell.

Davalla de sa mula, la posa a sa sínia, i s'animalet hala a rodar i rodar, i treu qui treu aigo, s'hortolà rega qui rega, com si res fos estat.

En Mercè-Mercè s'entrega a ca'l rei, se n'entra dins sa cambreta que el rei li havia donada sa clau, on guardava aquella caixeta; s'hi tanca, i se posa a curar-se sa ferida de sa fletxa que li tirà el rei després de guanyar-li sa segona acció. Sa punta de sa fletxa li era romasa dins i sa ferida li saünyava i el feia ranquetjar, i d'en tant en tant la s'havia de curar, menant-la-se neta. Amb so anar a dur sa llet de lleona no li havia llegut fer-se neta sa ferida.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que Déu va compondre que, mentres se feia neta aquella ferida, zas! sa punta de sa fletxa sortí tota sola. En Mercè-Mercè romangué tot esglaiat d'aquella passada, i sense voler s'exclamà ben fort:

—En nom de Déu que és sortida ella tota sola!

Sa fia darrera del rei, que sempre que ell entrava dins aquella cambra, el vetlava i escoltava

a veure si li sentiria dir cap paraula, com sentí aquelles paraules d'ell, no pogué estar pus: pega sempenta a sa porta de sa cambreta, que justament ell no havia pensat a tancar en fort, sa porta s'obrí de bat en bat, i la princesa, tot entrant, diu:

—En nom de Déu que t'he sentit rallar! Oh que hi estic i que hi estic, de contenta! Sols Déu ho sap!

En Mercè-Mercè totd'una s'aixeca, tanca sa porta en fort i li diu a ella:

—Per amor de Déu, punt en boca! Si no ho vols esbaldregar tot, punt en boca! Fora parlar ni motar a negú que m'hages sentit rallar! I ton pare, ¿com se troba?

—Mon pare està sà i bo, diu ella. Es dos cunyats tornaren a la fi amb sa llet de lleona; ell la prengué, i totd'una reviscolà, romangué sà i bo, i sà i bo continua, gràcies a Déu.

—Bé mos va així, gràcies a Déu! diu ell. Tu ara agafes ton pare i li dius:—Mon pare: convé que Vossa Reial Majestat partesc a sa corona an es qui la s'ha guanyada. Jo tanmateix ja no em casaré mai perque es que vaig triar no conversa i Vossa Reial Majestat no vol per gendre cap mut. Que se facen, idò, unes dictes perque comparega tothom, nobles i no nobles, cavallers i no cavallers i tots es reis i prínceps veïnats, perque s'ha de partir sa corona an es qui la s'ha guanyada. Ton pare que faça això, i jo faré sa meua

- part, i me sembla que no romandré davall. Jo no em deixaré veure per aquí en verd ni en sec fins es dia que ses dictes selietjaran per fer-se es repartiment de sa corona. Allà mos veurem ses caretes amb sos meus guerrers.

Sa fia del rei prometé fer-ho així, i En Mercè-Mercè se'n torna a s'hort cuidant-se de sa mula, de fer-la rodar a sa sínia i fer-li treure molta d'aigo perque s'hortolà pogués regar a la vela i tot fés sa seua via.

Sa fia del rei digué a son pare tot lo que En Mercè-Mercè li havia comanat, i son pare bitlo-bitlo ho fa: fa ses dictes cridant tothom, nobles i no nobles, cavallers i no cavallers, i prínceps i reis veïnats, que tal dia compareguen, i ell partirà sa corona an es qui la s'haja guanyada.

No vos dic res si en comparegueren de nobles i cavallers i prínceps i reis veïnats; i comparegueren també son pare i sa mare d'En Bernadet, i fins i tot es rei turc.

En Mercè-Mercè, uns quants dies abans, se'n dugué aquella caixeta que tenia a ca'l rei, i la se'n dugué a s'hort; i es dia selietjat per partir el rei sa corona, En Mercè-Mercè obri sa caixeta, treu sa roba de príncep, la se posa, li compareix aquell mateix cavallet que sempre li havia assistit, però que fins llavò ningú el veia i només li sentien sa veu. Un criat, un jove abrinat ferm i ben enllestí, menava es cavallet. En Mercè-Mercè deixà de fer es paper de mut i de beneit; ves-

se posa damunt es cavallet, i cap a ca'l rei.

tit de príncep, se posa damunt es cavallet, i cap a ca'l rei, i aquell criat que no el deixava mai.

Com arribà a ca'l rei, tothom se posà a mirar-lo-se, i tothom deia:

—¿I qui deu esser aquest príncep? ¿Qui deu esser ell?

Sa fia segona del rei se posa a dir a sa major:

—¿Què vols que et diga? Aqueix jove vestit de príncep, me pens que deu esser En Mercè-Mercè.

—¿Què ha d'esser ell! responia sa major. No sies botxa! No te'n vages des cap!

—Te dic, deia sa segona, que com més el me mir, més m'ho pareix En Mercè-Mercè.

—Què ha d'esser! Beneita, més que beneita! deia sa major.

—Saps que me'n fiaria de poc que encara no mos trega sa carn de s'olla! deia sa segona. Te dic que encara la mos farà! Que em tirin d'una passa si no la mos fa!

Amb això tothom comença a entrar a ca'l rei, se componen per orde dins sa gran sala del Palau, i el rei s'asseu en es trono, i tota la cort entorn d'ell.

—He cridat tota sa nació, diu el rei, per partir sa corona an es qui la s'ha guanyada. Vaja! Veiam qui és qui pretén que ha d'esser seva per ses bones obres que ha fetes! A sa primera guerra, ¿qui fonc que guanyà s'acció?

—Vaig esser jo amb aquell exèrcit de ca-

valls blancs, i que es meu era negre! diu En Bernadet, vestit de príncep amb so criad devora.

I tothom el se mirà de dalt a baix, dient petit:

—¿I aqueix d'on mos surt ara? ¿Qui deu esser ell?

I el rei continuà ses seues preguntes, dient:

—I sa segona guerra, ¿qui la guanyà?

—Jo, amb aquell exèrcit de cavalls negres i que es meu era blanc! diu En Bernadet, vestit de príncep amb so criad devora. Ja recordarà Vossa Reial Majestat que com li vaig haver feta guanyar s'acció, se posà a cridar-me perque me presentàs a Vossa Reial Majestat; i perque jo no m'aturava per motiu que no mos convenia ni a Vossa Reial Majestat ni a mi que llavò me conegués, i jo fugia amb s'exèrcit de cavalls negres, Vossa Reial Majestat me tirà una fletxa que vengué a aficar-se dins sa meua cuixa esquerra; i com vaig provar de desficar-la, tan endins era entrada, que se rompé i sa punta m'hi romangué dedins, i la hi vaig tenir fins fa un parei de dies, que en sortí ella tota sola. Vela-t'ací a sa punta perque Vossa Reial Majestat puga veure si és o no així com dic.

I aquí En Bernadet se posà sa mà a sa butxaca, se treu aquella punta de fletxa i la posa dins ses mans del rei, que la se mirà de prim compte i digué:

—Sí que me sembla que ho és d'aquella fletxa que record que vaig tirar.

Llavò sí que el se mirava tothom an En Bernadet, vestit de príncep i amb so criat su-devora; i no s'aturava de dir tothom, petit petit:

—Però ¿qui és aquest estornell? ¿D'on mos surt, ara?

I el rei seguí demanant:

—Bono! ¿I qui fonc que m'anà a dur s'aigo de la Bella Font?

—Jo, diu En Bernadet: jo vaig anar a dur aquesta aigo; i com la duia, trob es gendres de Vossa Reial Majestat, que també eren anats a cercar-la i no l'havien poguda trobar; com veren que jo la duia, la me compraren, i me'n donaren ses dues peres d'or que ses fies de Vossa Reial Majestat, sa major i sa segona, els havien tirades triant-los per marits. I perque vegeu que jo no m'ho trec des carabassot, sinó que és la pura veritat, vetací aqueixes dues peres d'or.

I en sa mateixa seguida En Bernadet, vestit de príncep amb so criat devora, se treu ses dues peres d'or de dins sa butxaca, else mostra a tothom i else posa dins ses mans del rei. El rei les sè mira ben arreu i les mostra a tota la cort, dient:

—Ell ho són ses dues peres d'or que sa meua fia major i sa segona tiraren an es dos que se casaren amb elles.

Es dos gendres ja no les volgueren mirar, sinó que acalaren es cap tots empegueïts, dient:

—És ver lo que diu aqueix.

I ses dues fies del rei, davant aquelles dues peres, després de mirar-les-se ben arreu hagueren de confessar, totes esglaiades, que ho eren ses mateixes peres d'or que elles havien tirades an aquells dos estornells triant-los per marits.

I el rei seguí demanant:

—Bono! I sa llet de lleona, ¿qui la m'anà a dur per curar-me?

—Jo! diu En Bernadet. Es gendres de Vossa Reial Majestat és ver que anaren a cercar aquesta bona de llet, però no la saberen trobar; i com veren que jo la duia dins un botilet, la me volien comprar; però no los ho vaig voler donar que primer no se deixassen fer una marca amb una ferradura treta des foc, a una anca. Jo los vaig fer aqueixa marca: a un a s'anca endreta, i a s'altre a s'anca esquerra; i an aquest, perque se remenà quan la hi senyava, la hi vaig senyar dues vegades; Vossa Reial Majestat else faça baixar es calçons, i ho porà veure si tenen aqueixes marques.

Llavò sí que badà ets uis la gent davant aquella passada, dient a té qui té:

—¿Però veiam qui serà aquest revetler que dóna ses fites tan clares de tot?

Sobre tot, el rei fa davallar es calçons an es dos gendres, i allà tothom pogué veure aquelles marques de ferradura senyades en aquelles anques des gendres del rei.

El rei, davant aquelles coses, no en va taiar més, i digué an En Bernadet:

—Teua és sa corona! Tu ets que la t'has guanyada! Des d'ara ets tu qui comandes. Vina a seure an es meu costat, i mana coses segons sa teua plana voluntat.

En Bernadet, vestit de príncep, deixant es criat un tros enfora, se'n va a seure an es costat del rei i li diu:

—Si sa corona és meua i som jo qui comand, que posin sentinelles en es portal, a fi de que no surta negú d'aquí dins fins a tant que jo ho diga.

Posades totd'una ses sentinelles en es portal, En Bernadet diu:

—Lo primer de tot, vos he de dir jo qui som: jo som fii d'un rei i d'una reina que los veig aquí dins. Mon pare se n'hagué d'anar a una guerra que li mogueren com jo era molt minyó; romangué ma mare tota sola, i al punt comparegué un rei turc que se féu massa amic de la casa, i ma mare se begué es seny darrera aqueix turc. Aviat jo faig fer nosa; provaren de llevar-me des mig, i no vaig tenir altre remei que buidar, i m'aconsejà qui m'estimava, que vengués aquí i que no parlàs ni motàs ni digués més que *mercè*, *mercè*, i fés es beneit. I així ho vaig fer, i tothom ho va creure, i no me deien més que *En Mercè-Mercè*; però es meu nom vertader és Bernadet.

Tothom aquí romangué cabeis drets, sense paraula. Aquell rei estranger que havia compregut an aquelles dictes, com sent tot allò, pega

crit i se'n va an En Bernadet, i li dóna un abraç i se cuidà menjar-lo de besades, plorant com un nin petit.

La reina que li estava an es costat, lluny de moure's, fonc com si li hagués pegat un llamp: caigué en terra, esclatà i allà mateix va batre es peus. Es turc no tengué eima de fugir: mirava per la dreta i per l'esquerra, amb uns uis que li botien. I tothom el se mirava a ell, sense sebre com acabaria tot allò.

Aviat En Bernadet en va sortir: crida ses sentinelles i else diu:

—Agafau aqueix homo, fermau-lo a ses coes de quatre cavalls, i una bona cinglada a cada cavall, perque cadascun prenga p'es seu vent i en facen quatre corters, que és sa sentència més fluixa que li pertoca.

Ses sentinelles ho feren així, i cada cavall se'n dugué un tros de turc rossegant, ben de quatres, i el rossegaren fins que en romangué cap bocí.

¿I què vos figurau ara que farien En Bernadet i sa fia petita del rei?

Idò des cap de set dies se casaren, i se feren unes noces de pinyol vermei, i un ball ben vitenc, i festes i sarau per llarg.

I En Bernadet tengué dues corones: sa de son pare i sa des sogre. I visqueren ell i sa dona i tota la seua gent amb molta pau i concòrdia,

i tengueren una partida d'infants, i encara deuen
esser vius si no són morts.

I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Ciutat de Mallorca, 29 de març de 1930.

EN JUANET I SES TRES PERES¹

AIXÓ era un homo i una dona, casats de feia molts d'anys, i no tenien gens de bo amb sa comare, que era el dianxe per no dur-los mai cap infantó. I això que en tenien unes ganes rabioses.

—Bon Jesús! deien tots dos, sempre amb bona devoció: Enviau-mos-ne un d'infant, si convé!

Veient que el Bon Jesús no else s'escoltava, arriben a dir, acabant de tot sa paciència:

—Enviau-mos-ne un, tant si convé com si no convé!

¿Què me'n direu? Ell un dia passa sa comare per davant ca aquells dos babaluets, i else deixa un infantó ben garrit i condret; el duen a batiar, i li posaren per nom Juanet.

Un dia que sa mare el rentava, li afina a s'esquena un escrit que deia:

---

(1) La me contà Na Rafela Llodrana, alias Quelona de Son Servera.

—A edat de denou anys, aqueix infant parerà a unes forques.

Sa mare mostra a s'homo aquell escrit, i aquell dia s'acabà s'alegria en aquella casa. No s'aturaven de plorar com se veien tots sols; ara davant la gent externa no feien res coneixedor, per no deshonrar s'infant i no deshonrar-se a si mateixos.

Amb tot això aquell infant creixia més en un dia que ets altres en un any, i se feia cada dia més poderós.

Com veia son pare i sa mare sempre plorant com estaven tots sols, else demanava què era que tenien amb tant de plorar. Ells no le hi volien dir en via neguna, i com més anava més ploraven.

S'allot s'arribà a cansar tant de veure tant de plors i descabdell i de no porer aclarir es motiu de tal endiumenjat, que, com hagué complits es quinze anys, agafa una espasa i l'apunta an es cor de son pare i sa mare i else diu:

—Si no em deis ara mateix per què és tant de plorar, aquí mateix vos mat, i així en sortirem d'una vegada!

Tant sa mare com son pare se veren tan estrets, que no tengueren altre llivell que cantar clar, i li digueren:

—Fill meu, és per això i això: com vares esser nat, t'afinàrem un escrit a s'esquena, que deia: «En tenir denou anys, parerà a unes forques».

S'allot així mateix romangué fred com senti aquell rossinyol; però al punt se revest de coratge i diu:

—No ploreu pus, per amor de Déu! Ja n'heu fet prou de plant. Quatre anys que me queden de vida, les vui aprofitar per anar a córrer el món. Sobre tot, jo malavetjaré fer bonda, i serà lo que Déu voldrà, i no més.

Son pare li dóna tres peres i li diu:

—En menjar-les-te fe'n part an es qui anirà amb tu. De cada una en faràs sempre dos bocins, un més gros que s'altre. Tu fé pendre davant aquell qui t'acompany; si aquell pren es bocí més gros, tu no digues res, però no vages pus amb ell, però sense fer-li res coneixedor; ara si aquell pren es bocí més petit, no el deixis mai.

En Juanet pren un cavall, l'ensella, amb un bot s'hi posa damunt, besa ses mans a son pare i a sa mare, fets un mar de llàgrimes, i ja és partit de d'allà.

Camina caminaràs i cap envant te faràs, troba un cavaller que li diu:

—¿Cap a on tiram?

—A córrer el món! diu En Juanet.

—Idò digues que feim es mateix camí, diu aquell cavaller. Si vols que siguem companys, per part meua ho porem esser.

—I per part meua també, diu En Juanet.

Segueixen tots dos de d'allà, camina caminaràs i cap enllà te faràs.

Aquell cavaller arriba a dir:

—Ai quina set i quina set que tenc!

—Escoltau, diu En Juanet: Jo duc una pera, i poríem provar de menjar-la-mos, veiam si vos espassaríeu tanta de set.

—Ja em faríeu ben content! diu es cavaller.

—Idò ara mateix! diu En Juanet.

Se treu una d'aquelles tres peres, la xapa fent un bocí més gros que s'altre, els ofereix an es cavaller, i aquest pren es bocí més gros i el s'et-ziba; En Juanet pren es bocí petit, i recordant-se de lo que li havia dit son pare, digué dins ell mateix:—No vui pus tal company! Vui seguir es consei de mon pare.

Segueix de d'allà, fins que aquell camí s'es-brancà en dos, i En Juanet diu an es cavaller:

—¿I quin camí preniu d'aquests dos?

—¿Quin? diu es cavaller. Es que es cavall pendrà.

—Idò jo faré lo mateix, diu En Juanet.

Però en sabé tant, que, sense que es cavaller se'n temés, féu pendre es cavall p'es camí que es cavall d'aquell cavaller deixà.

—Res, diu En Juanet. Això deu venir de Déu, que mos hàgem de des-separar. Sobre tot, amb Déu siau, i que Déu vos guard de perill com a mi mateix!

—Lo mateix vos dic, diu es cavaller.

I cadascú prengué per son vent.

¿Què me'n direu? Ell En Juanet seguí enda-

vant, camina caminaràs i cap enllà te faràs. Des cap d'un parei de dies troba un altre cavaller i ja l'ha escomès:

—Alabat sia Déu! li diu.

—Per a sempre sia alabat Déu! respon es cavaller, i afig: ¿I cap a on tiram, si es pot sebre?

—Jo vaig a córrer el món, diu En Juanet.

—I jo faç dos doblers de lo mateix, diu es cavaller. Idò si vols que siguem companys, per part meua ho porem esser.

I per part meua també, diu En Juanet.

I heu de creure i pensar que aquells dos cosos seguiren de d'allà com a dos amics veis, conversa qui conversa, fins que assussuaixí es cavaller diu:

—Ai quina set, i quina set que m'és entrada! ¿I com ho hauria de fer per espassar-la-me?

—Mirau, diu En Juanet: jo duc una pera, i la mos poríem menjar, i sa set vos espassaria.

—Bon favor me' faríeu! diu es cavaller.

En Juanet se treu una de ses dues peres que li quedaven, la xapa fent un bocí més gros que s'altre i els ofereix an es cavaller, qui pren es bocí més gros i el se passa d'una bocinada. En Juanet se passa s'altre, i llavò sí que se'n recordà de sa comanda de son pare, i digué dins ell mateix:

—Sí que hi aniré poc temps amb aquest estornell! Vui seguir es consei de mon pare, i foris!

Seguiren caminant de d'allà fins que assus-

suaixí se troben amb un entreforc en aquell camí.

—Escoltau: ¿quin camí preniu vós? diu En Juanet an es cavaller.

—¿Quin? diu es cavaller: Es que es cavall mateix pendrà.

—Idò jo faré lo mateix, diu En Juanet.

Però en sabé tant, que, sense que es cavaller se'n temés, féu pendre es cavall p'es camí que aquell cavaller havia deixat.

—Res, diu aquí En Juanet: Això deu venir de Déu, que mos hàgem de des-separar! Sobre tot, amb Déu siau, i que Déu vos guard de perill com a mi mateix.

—Lo mateix vos dic, diu es cavaller. I si no mos veim damunt la terra, que mos vegem en el cel.

—Amèn, respon En Juanet.

Cadascú pren per son vent. En Juanet seguí endavant, camina caminaràs i cap enllà te faràs; des cap d'un parei de dies troba un jaïet que se n'anava de d'allà.

—Alabat sia Déu! li diu En Juanet.

Per a sempre sia alabat! respon es jaï.

—¿I cap a on tiram, si no és massa preguntar? diu En Juanet.

—A cercar-me la vida, capta qui capta! respon es jaï, qui llavò encara afegí:—I tu, ¿cap a on li pegues?

—Jo me'n vaig a córrer el món, diu En Jua-

net. I si voleu que anem plegats hi porem anar.

—Idò anem-hi, diu es jai.

Des cap d'hores d'anar-se'n tots dos de d'allà, es jai arriba a dir:

—Creuràs que m'és entrada una set rabiosa? I no sé com la m'he d'espassar!

—Callau, diu En Juanet: que jo duc una pera, i la mos porem menjar.

—Bon favor me faràs! diu es jai.

Sobre tot, En Juanet se treu sa pera que li quedava, la xapa fent un bocí més gros que s'altre, i ho ofereix an es jai, qui tot d'una agafa es tros més petit, i el s'etziba: En Juanet se menja es bocí més gros, dient dins ell mateix, però sense que es jai se'n temés:—Amb vos aniré sempre, si Déu ho vol!

Seguiren endavant, camina caminaràs i cap envant te faràs. Amb això arriben a una ciutat, i es jai diu:

—Mira: jo aquí m'hauré d'aturar per captar-hi, veiam si aplec qualque coseta.

—Ben pensat, diu En Juanet. I jo m'hi aturaré per captar també mateix. Porem fer un carrer perhom.

—Ca, homo! Val més que facem una banda de carrer perhom! diu es jai.

—Ben pensat! diu En Juanet. Així sempre mos veurem!

Se posen a un cap d'un carrer, i ja foren partits capta qui capta, cada un a sa seua banda.

En Juanet s'atura en es portal d'una casa de respecte i comença es Pare-nostro que solen dir es qui capten, pels de la casa qui else fa s'almoïna i pels antepassats de tal família. Surt l'amo d'aquella casa per fer s'almoïna, i com se veu aquell jovenet davant, li vengué de nou, i li diu:

—¿I a on treu cap, un jovenet com tu, condret i ple de vida, fer de captador?

—És que vaig amb un jai, molt bon homo, que se passa la vida captant, diu En Juanet.

—Un jai que capti no té res de particular, diu aquell amo; però a tu no t'escau tal ofici. Tu lo que has de fer, llogar-te.

—¿I a on? diu En Juanet.

—Mira, diu l'amo: si vols estar amb noltros, mos porem pegar de barrina ara mateix.

—Massa bé parlau, diu En Juanet. Esperau una mica i ho aniré a demanar an aquell jai que vos he dit, veïam què hi diu, que vos assegur que és molt bon homo.

En Juanet se n'hi va; li diu lo que li proposa aquell amo, i es jai li diu:

—Trob que te convé a caramull.

—Idò m'hi llogaré, diu En Juanet. I perque vegeu sa meua bona voluntat, vos donaré la mitat de sa soldada.

—Això en via neguna! diu es jai. Sa soldada ha d'esser tota teua, i foris!

—Vos dic que vos donaré la mitat de sa soldada i de tot lo que guanyaré; i lo dit vaja per

dit. En anar-me'n de l'amo, tornaré a vos; vos cercaré fins que vos haja trobat.

En Juanet se despedí d'aquell jai, donant-li un abraç i una aferrada p'es coll. Se'n va a ca l'amo, se peguen de barrina, la fan, i En Juanet queda a la casa.

Era tan present, tan fener i tan trempat per totes ses coses, que se guanyà es cor de tots es d'aquella casa, que tots no sabien què fer-se per ell.

En aquella casa només hi havia tres fies. L'amo conegué que agradaven an En Juanet; n'hi ofereix una a triar; tria sa que li agradava més, i se casen.

Com tingueren tres infants grandets, En Juanet diu a sa dona i es sogre:

—Seria cosa d'anar a veure mon pare i mu mare.

Sa dona digué que sí, i es sogre per lo mateix. Es sogre li dona sa soldada de tots ets anys que havia estat llogat i sa dot de sa fia, que pujà una bona taiada, perque l'amo era molt ric. Posen tot es cabal dins un carro, En Juanet hi puja amb sa dona i es tres allots, despedint-se de tota aquella família, i cap a ca'n Juanet són ses feines!

¿Què me'n direu? Ell a's cap d'hores de caminar, else compareix aquell jai captador.

—Sí que estic content que mos hàgeu comparegut, diu En Juanet. Així m'excusau d'haver-

vos d'anar a cercar per complir-vos sa paraula que vos vaig donar, de que vos estojaria la mitat de lo que guanyaria estant llogat. Lo que he guanyat, ho duc dins aquest carro. La mitat de ses coses, digau a on voleu que vos ho duga perquè no vos n'hàgeu d'anar carregat. Llavò hi ha sa dona i es tres allots; de sa dona no porem fer partions; ara dets allots sí que en porem fer: me'n quedaré un, vos ne donaré un altre, i s'altre el boleia rem, i caurà es qui caurà.

Aquí es jaïet diu:

—Veig sa teua bona voluntat, i me basta. T'ho agraesc tot lo que m'ofereis, i ho don per rebut, i vui que ho tengues tu que t'ho has guanyat. Ara, per un gust, gire't darrera i te mostraré una cosa.

En Juanet s'hi gira, i un tros enfora, damunt una mica de serral, veu unes forques de penjar malfactors.

En Juanet romangué esglaiat, i recordant-se de lo que li havien dit son pare i sa mare, perdé ses colors i se posà a tremolar com una fuia de poll.

—En aqueixes forques, diu es jaïet, t'havien de penjar si no haguesses feta bonda.

Dit això, aquell jaïet desaparegué i no el veren pus.

En Juanet romangué ben segur que allò era un àngel o un sant que Déu li havia enviat.

¿Què me'n direu? Ell En Juanet amb sa dona

...veu unes forques de penjar malfactors.

i ets infants i tot es seu cabal arriben a caseua. Son pare i sa mare encara foren vius, i rompen tots en plors d'alegria cuidant a fer ui, donant milions de gràcies an el Bon Jesús, a Maria Santíssima i a tots ets àngels i sants i santes de sa seua devoció.

I visqueren amb salut i alegria anys i més anys, i encara deuen esser vius, si no són morts. I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Ciutat de Mallorca, 30 d'agost de 1931.

LA PRINCESA AINETA ⁽¹⁾

AIXÓ era un Rei que tenia tres fiis: En Lau, En Sion i En Bernadet.

Quan foren garruts, son pare les diu:

—Tendrà sa Corona aquell que dins un any i un dia se'n venga casat amb s'allota més garrida, més llesta i més xerevella; perquè no em venguen amb gent lletja, aturada ni mújola.

Poreu fer comptes si degueren badar bons uis aquells revellers davant tals comandacions.

—¡Hala idò! les diu el Rei. Preniu un cavall i un bossot de dobles de vint, i a córrer la gaudaina manca gent!

En Lau, En Sion i En Bernadet ho feren així. Se'n van a sa Tresoreria a omplir un bon sarró de dobles de vint d'aquelles tan grogues

---

(1) La me contaren N'Antoni *Garrit* de St. Llorenç des Cardassar, madò Francina Camps de Puigpunyent i els germans D. Pere i D.ª Francisca Morell i Fortuny de la Ciutat de Mallorca, quan eren al·lotons.

i tan agradoses, prenen un bon cavall perhom, hi peguen bot, i ¡de d'allà a córrer el món!

Camina caminaràs, troben un entreforc de tres camins, i diuen:

—¡Prenim-ne un perhom, i d'aquí un any i un dia aquí mateix mos trobarem amb ses nostres dones, i mos presentam llavò a mon pare per veure de qui ha d'esser sa corona!

Així ho feren, i — ¡Adéu! — ¡adéu! — cadascú pren es seu camí, i ¡cap envant a cercar una al·lotella, garrida, llesta i xerevella!

I vos assegur que tant un com s'altre ho feien de tot de tot per cercar arreu arreu al·lotes i més al·lotes que anassen casadores.

De casadores en trobaven més que no en volien; de garrides i llestes i xerevelles ja no en trobaven tantes.

I les succeïa an aquells fis de Rei que, com en trobaven cap de ben garrida, llavò no era llesta, era una blaia, una beroia, una moia; i si era garrida i llesta, llavò era eixuta, alisa i mújola, que no hi havia qui li tregués paraula i sempre semblava que havia venut a espera.

¿Què me'n direu? Ell En Lau i En Sion s'arribaren a cansar de tant de cercar al·lotes i de no trobar-ne així com son pare los ho havia comanat, fins que a la fi s'aferraren amb sa primera que los va venir davant: En Lau amb una tal Susaina, garrida així mateix, però que no tenia tranc per res, i que li porien fer creure que la

Mare de Déu havia nom Juana, i En Sion s'aferà amb una tal Cloris, que de cos tampoc no era gens tiradora, però que era més eixuta que un suro i més aturada que un ase vei que ja no es pot moure ni bategar.

Un i altre se casaren amb aquelles mellenques, i giraren en coua cap a s'entreforc de tres camins, amb tot i que encara hi mancaven dos o tres mesos per complir-se s'any i es dia que s'hi havien de trobar amb En Bernadet; i allà se feien ses sopes tots quatre plegats, fent pagar la festa an es sarró de dobles de vint de carassa, que, naturalment, com sempre en treien i no n'hi posaven, se feia avall se feia avall de cada dia una cosa de no dir.

I lo que trobaren més gros En Lau i En Sion, que En Bernadet no comparegués; i deien de siara:

—¡Ara ho veurem si no compareixerà fins es darrer dia! ¡Ara ho veurem quina casta d'allota haurà trobada! ¡quina casta d'allota mos menarà!

En Bernadet, com En Lau i En Sion, va prendre p'es seu vent ben atacat cap a cercar s'allota que li establia per arribar a sa Corona: una allota garrida, llesta i xerevella.

I vos assegur que hi anava ben uis espolsats i que cercava ben arreu per tot i que en feia poques de llobades. Allà on li acusaven que hi havia una allota gens prendora, tac! ja s'hi espitxava.

Pero també li succeïa que no en trobava cap

Posa sa jaia a ses anques des cavall

que tengués ses tres qualidats bones de garridesa, llestesa i xerevelleria.

Ses garrides llavò eren blaies o aturades, i ses llestes justament no eren gaire miradores, i ses xerevelles tenien també bony o bua.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que un dia que l'homo se n'anava ben apressat d'una ciutat a una altra, amb una brusca ben espessa que feia, d'aquella que li diuen *civadeta de capella*, i amb un oratgí d'aquell que taia allà on toca, me topa una jaieta retuda de fred i de veiura a sa vorera des camí, que demanava adjutori tremolant com una fuia de poll.

Com En Bernadet veu allò atura es cavall, pega bot en terra, s'acosta a sa jaia i ja l'ha escamesa.

—¿Què ès això, germaneta? li diu.

—¡Què ha d'esser, senyoret! diu sa jaia. Que de gelada que estic, m'he haguda de retre! ¡No puc donar passa! ¡Es fred m'ha presa! ¡I passa gent i gent, i negú se compateix de mi! Bé en deman d'adjutori, però negú me'n dóna.

—Bono! diu En Bernadet. ¿I què ès que voleu? ¿Que sou d'aqueixa ciutat d'ací prop?

—Sí, senyoret! diu sa jaia. Som una pobra viuda amb tots es meus fiets i fietes que són morts, i estic a una mica de casull, que m'hi deixen estar per amor de Déu i visc de captiri.

Com En Bernadet sent allò ¿què fa ell? Posa sa jaia a ses anques des cavall i ¡cap a la ciutat!

La du an es seu casull, li posa dins sa mà un quern de dobles de vint, se'n va an el Sr. Rector d'aquella Parròquia i li deixa un quern d'aquelles rotlanes grogues tan agradoses perque assistesca, en esser necessari, an aquella jaia; se'n torna a sa jaia, i li diu que, en haver acabades aquelles dobles de vint, que vaja an el Sr. Rector i n'hi donarà més.

Aquella jaieta poreu fer comptes si hi degué romandre ben agraïda i satisfeta d'En Bernadet.

Plorava d'alegria, i no s'aturava de dir:

—¡Que Déu i la Mare de Déu le hi paguin, senyoret, tot això que ha fet i fa per mi! ¡Haurà d'esser Déu que le hi pac! ¡jo no som capaç ni tenc possibles! Però ¡mir-se, senyoret! si som bona per res, que man feines!

Aquí En Bernadet se'n pensà una de bona.

—Ses jaies, va dir, són el diantre per sebre coses, de vegades. ¿Qui em diu que aquesta no sàpiga lo que jo fins ara no he pogut trobar? Poria esser molt bé que en sabés qualcuna d'allota tal com jo l'he mester! Poria esser molt bé que em sabés donar camí per trobar-la!

Dit i fet, se gira a sa jaieta, i ja li diu:

—Germaneta, vós me deis que no sabeu com agrair-me lo que jo he fet per vós.

—I ben ver que ès, senyoret! diu sa jaia.

—Idò mirau, diu En Bernadet, poria esser que me poguésseu fer un favor molt més gros que no es que jo vos he fet, que tampoc no ho ès massa.

—¿Quin favor? diu sa jaia. ¡Diga, senyoret! ¡veiam si le hi poria fer!

—Idò veis, germaneta, diu En Bernadet, aquí on me veis som fii de Rei i es caga-niu: som tres germans, i mon pare mos ha enviats cadascun a cercar allota per casar-mos-hi; i es qui dins un any i un dia s'hi present amb s'allota més garrida, més llesta i xerevella, aquell tendrà sa Corona. Jo fa mesos que cerc tal allota, però no en trob cap cap que tenga totes aquelles perfeccions. ¿En sabríeu qualcuna vós que les tenguéis?

—Prou que en sé una! diu sa jaia: la princesa Aineta.

—¡Ai la princesa Aineta! diu En Bernadet. ¡No l'havia sentida anomenar mai. ¿I on devers caplleua i de quines egos ve aquesta Princesa?

—Veu, senyoret, diu sa jaia: prenga cap a llevant i sempre cap a llevant, que és d'on surten es dies. Com haurà caminadet set dies, trobarà una paretota que taia es camí. A un forat d'aquella paret, si ho mira arreu, trobarà un niu d'aranya. Hi puny, s'aranya sortirà, la fa botir des niu sense espanyar es niu; mata s'aranya, la fa miques, les mescla amb pols d'en-terra ben fina, ben fina, tira aquell polsim an aquell niu d'aranya, i tot d'una s'hi farà un portal, just que vossa mercè puga passar; s'hi afica dedins, i que no s'atur fins que toparà a s'enfront que hi haurà una porteta. Toca, li obriran i allà és ca la princesa Aineta, s'allota més garrida, més llesta i més

xerevella que hi ha baix de la capa de Déu. I mir-se, senyoret, per coses rares i estranyes que veja dins aquella casa, no es retgir ni afluix gens fins que haja haguda la princesa Aineta.

¡Oh que hi va estar de content i satisfet En Bernadet com sentí tot aquell pla que li feia sa jaieta! Li posa dins sa mà un altre quern de dobles de vint, pega bot dalt es cavall, i esperonada i altra cap a llevant, com un estel.

Com va fer set dies que En Bernadet se'n anava camina caminaràs cap a llevant, assetsuai-xí troba una paretota que taiava es camí.

Mira qui mira si ell hi afinaria cap niu d'aranya, en guipa un de ben gros dins un forat de sa paret. Hi puny una mica, i al punt ¡zas! surt un aranyot com una mella.

I ¿què fa En Bernadet? Fa botir s'aranya des niu, l'esclafa, l'esmicola ben esmicolada, mescla aquell miquim amb sa polsina de p'en terra i se posa a tirar-ne an aquell niu d'aranya.

¿Què me'n direu? Ell de cada vegada que hi tirava d'aquella polsina, aquell niu s'eixamplava, s'eixamplava.

Al punt ja hi va haver un bon forat; i En Bernadet ¡bones grapades d'aquella polsina devers aquell forat! i aquell forat ¡torna qui torna gran i gran!

No ho volgueu sebre: aviat En Bernadet ja s'hi pogué enfonyar.

S'hi enfonya tot generós i troba una mina que tira per endins.

No vos ho cregueu que En Bernadet se retgirà ni que es peu li tornàs arrera, sinó tot lo contrari, ben ataçat mina endins!

I per endins i per endins, fins que tòpa a una porteta, i *toc toc!* an aquella porteta.

—¿Qui és? diu una veu de part-de-dins.

—Déu i noltros! diu En Bernadet.

—I ¿qui sou vltros? diu sa veu.

—En Bernadet fii del Rei.

—Ben arribat sia idò es fii del Rei.

Amb això s'obri de pint en ample aquella porta, i En Bernadet se troba davant una geneta ben mostatxada amb un pèl ben arrissat i uns uis que par que li haguessen de botir de badats que les tenia.

Bé ho poreu creure que li vengué de nou ferm an En Bernadet com se veu aquella feristea davant! Així mateix per criança li donà es *bon dia i bon any*, que sa geneta admeté ben xalesta, i li diu:

—¿Què vols joh Bernadet! de sa portalana?

—Vol dir sou sa portalana d'aquí, vós? diu En Bernadet.

—Per ella me tenc, diu sa geneta.

—Idò, diu En Bernadet, jo venia a veure si és ver lo que m'han dit.

—¡Tantes coses poren haver dites an es fii del Rei! diu sa geneta. Sobre tot, explique't una miçoina més, si vols! veiam si sa portalana te sabrà donar sa clarícia.

—Idò, diu en Bernadet, m'han acusat que aquí hi ha la princesa Aineta, que diuen que és s'al·lota més garrida, més llesta i més xerevella de baix de la capa de Déu.

—Per tal la tenim aquí, diu sa geneta. I crec que tu la hi tendràs es dia que la veges de prop i l'hages experimentada de prim compte.

—Ja estic content, diu En Bernadet, de sentir aqueixes comandacions, perque supòs que sa portalana no m'engana gota.

—Sa portalana, diu sa geneta, no ha enganat negú mai. Aquí pot venir un al·lot de mamella i tot, i no l'enganarem de res de res.

—Bono! diu En Bernadet. I, si no és massa preguntar, ¿com ho hauríem de fer per porer veure la princesa Aineta? Perque jo, si la cerc, és per veure-la i per qualque cosa més!

—¿Vol dir, diu sa geneta, la mos voldràs prendre per fer-la Reina?

—¡Per aquenses! diu En Bernadet. Però entenguem-mos: jo per dir res, primer l'he de veure i he de tocar amb ses mans que ella és s'al·lota més garrida, més llesta i més xerevel·la de baix de la capa de Déu.

—Bono! diu sa geneta, jo aquí només som sa portalana. Jo lo que faré serà cridar Na Passavents, que és sa cambrera major de totes i que passa ses ordes i ses comandes que li donen d'un vent i altre.

I encara no va haver dit això sa geneta, com enverga remeulo, i crit de:—*Passa-vents!* que tot allò resplendí, i En Bernadet se pensava tot d'una que era una llanceta que li era entrada per una oreia acorant-se dins es cervell, tan fort i esglaiós fou aquell remeulo.

Però encara es remeulo resplendia dins es cervell d'En Bernadet, com se sent *rrruuu!!!* i se presenta una rata seiarda amb uns mostatxos ben afilats i uns uions com a brasetes de foc.

—¿Qui és qui me demana? diu sa rata seiarda.

—En Bernadet fii de Rei, diu sa portalana, no sé què ès que vol de la princesa Aineta.

I sa portalana se gira an En Bernadet, i ja li diu:

—Hala, Bernadet! Això ès Na Passa-vents, sa canbrera major de la princesa Aineta. Ja pots esser partit a dir-li coses, que massa ho deus sebre que negú fa ses gloses més avengudes que s'enamorat.

En Bernadet n'estava amb sos cabeis drets de tot allò que veia i sentia.

No se'n poria avenir gota d'aquella geneta tan destravada de llengo i d'aquella Passa-vents, que encara ho pareixia més desinvoltada que no sa geneta.

Així ès que tot d'una romangué es pobre allot tot estafarillat, sense sebre embarbollar paraula, fins que a la fi se va porer treure aqueixa:

—Jo lo que voldria, si pot esser i no he de donar massa enfís, veure la princesa Aineta.

—¿Ai veure la princesa Aineta? diu Na Passa-vents. ¡No deu anar a vistes una princesa tan bufarella i tan de cap de brot com ella!

—Si no hi ha llivell de veure-la, diu En Bernadet, me n'hauré d'estrènyer es cap i tornar-me'n per aquí on som vengut!

—Bono, diu Na Passa-vents, si és ver que tu ets En Bernadet fii de Rei...

—Tan ver com que han dita missa avui! diu En Bernadet.

—Res, diu Na Passa-vents, jo ho aniré a dir a son pare; i son pare ja parlarà.

Dit i fet, aquella rata seiarda pega fua per endins, i al punt senten *rrruuu!!!* que semblava que tot lo món se'n venia, i zas! compareix un ratot disforjo amb sa mateixa rata seiarda.

—¿Què vols de mi, Bernadet? diu aquell ratot.

En Bernadet estava tot esglaiat, sense eima d'embarbollar cap paraula, de tant de nou que tot allò li venia.

—Sobre tot! pensava ell. ¡Veiam què arribarà a esser tot això! ¡Sa portalana una geneta! ¡sa cambrera major una rata seiarda! ¡son pare de la princesa Aineta un ratot! ¿Què farem, Bernadet? ¡Ja és cosa d'anar uis ben espolsats, i encara no sé si em bastarà!

—Hala, Bernadet fii de rei! diu es ratot. ¡Parla! que Cristo parlava i estava en la creu! ¿Què vols de mi o de negú altri d'aquesta casa?

En Bernadet a força de forces arribà a dir:

—Jo, per dir-ho així com ès, venia per veure si em deixarien aluiar una micoia la princesa Aineta per veure si ès ver que ès sa més garrida, sa més llesta i sa més xerevella de baix de la capa de Déu!

—Per tal la tenim! diu es ratot; però per mostrar-le't, s'és mester que sa mare hi consenta.

—I ¿com ho hauria de fer, diu En Bernadet, perquè sa mare hi consenta?

—Això ès ben bo d'arreglar! diu es ratot. Mira, Passa-vents, ¡depressa a dir a sa senyora véia que aquí hi ha En Bernadet fii de Rei que demana per veure la princesa Aineta!

Aquí Na Passa-vents torna pegar fua cap per endins, i al punt ja senten *rrruuu!!!* i un estabó ferest, i zas! ja torna Na Passa-vents amb una altra ratota, pitjor que es ratot i que sa rata seiarda.

—¿Qui ès que em demana a mi? diu sa ratota.

—En Bernadet fii de Rei, diu es ratot, demana per veure es nostro tresor, la princesa Aineta! ¡Veiam què hi dius tu!

—D'això n'haurem de parlar d'asseguts! diu sa ratota. Primer hem de sebre quines són ses teues intencions, Bernadet!

En Bernadet estava tot estafarillat, sense eima d'embarbollar ni mitja paraula com se veia davant tal andarivell: es ratot, sa ratota, sa rata seiarda i sa geneta.

D'això n'haurem de parlar d'asseguts, — diu sa ratota.

—¡Ara ho he de veure, pensava amb ell mateix, com acabarà tot això amb tant de ratur com Déu haja vist! ¡Ara ho he de veure què serà la princesa Aineta! ¡Ara ho he de veure si serà una rata també! ¡Sa cambra una rata! Son pare una rata! Sa mare, una altra rata! ¡Que em tirin d'una passa si ella també no és una rata! Perque veiam! sempre he sentit a dir que *es tests assemblen a ses olles!*

Aquí sa ratota veient En Bernadet tan embaiat i que no arribava a badar boca, li arribà a dir:

—Però bé ¿que estàs amb noltros o amb sa paret? T'he dit i te repetesc que mos digues quines són ses teues intencions!

En Bernadet a la fi badà boca, i va dir que hi anava per veure si la princesa Aineta era lo que li havien dit que era: s'allota més garrida, més llesta i més xerevella de baix de la capa de Déu; i que, si era tot això, ell venia per casar-se amb ella a fi de que son pare el fes *s'Hereu de la Corona*, perque hi havia de fer es fii que des cap d'un any i un dia s'hi presentàs casat amb s'allota més garrida, més llesta i més xerevella.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que aquella ratota que deien que era sa senyora véia, com hagué sentit es pla que li havia fet En Bernadet sobre sa seua fia la Princesa Aineta, diu a Na Passa-vents:

—No res idò, Passa-vents, vés a dir a la Princesa Aineta que surta ara mateix, que aquí hi ha En Bernadet fii de rei que l'espera per veure-lis fesomies.

I encara sa *senyora veia* no hagué dit això, com Na Passa-vents *rrruuu!* ja se va esser enfonjada tota brunent per un enfony d'aquells, i al punt tornen sentir *rrruuu!* i ja s'entrega sa pitxorina de bell nou amb una ratolina menuda, ben menuda, però lo més xerevella que vos pogueu pensar, amb un cap més viu que una centella, més falaguera que una titina, que casi no tocava amb sos peuets en terra; i allà ¡capadeta an En Bernadet! i capadeta a son pare! i capadeta a sa mare! i una mitja riaieta a Na Passa-vents i a sa Portalana, i llavò mira qui mira fit a fit En Bernadet, que no li llevava ets uis de damunt.

—¡Velat'ací, Bernadet! ¡això és sa nostra fia, la Princesa Aineta! diuen es ratot i sa ratota.

Poreu fer comptes En Bernadet com degué romandre davant aquell cabermoni.

—Com a rateta, pensava ell, és ben ver que és una pintura, una meravella! Però qui ho ha vist mai en el món presentar-me una rata en lloc d'una allota? Però bé ¿què faç ara? ¿Que he de dir que no? I si ho prenen tort, com és segur que le hi pendran, ¿com en sortim d'aquí dins? ¿com me n'escap d'aqueis garameus? ¡Dins un bon andarivell me som aficat!

I sa ratolina que no llevava ets uions de damunt En Bernadet, ni es ratot ni sa ratota ni sa portalana ni Na Passa-vents, i tots mira quí mira En Bernadet.

—Però ¿què esperes a badar boca, Bernadet? arriba a dir sa ratota.

—Parla, homo! diu llavò es ratot.

I tots ets altres circumstants, fora sa ratolina, se posen a dir:—Parla! parla! parla!

I En Bernadet que no hi veia de cap bolla ni cernia de son sedàs perquè veia que si deia que sí, mal; i si deia que no, més mal encara.

Lo que mirava ell a dreta i a esquerra si afiraria cap forat per porer fugir; però no en veia cap, cap, cap.

A la fi, com prou hi va haver pensat, digué en si mateix:

—¡Fe't a comptes! ¡Ell sa pell ja és des llop! No res, diré que sí, i serà lo que Déu voldrà i no més!

Amb això es ratot li diu:

—Bernadet, sortiguem-ne. ¡O un bon sí o un bon no! ¿La vols o no la vols? ¡Sí o no!

—Idò sí que la vui! s'exclamà En Bernadet.

—Santa paraula! diu aquí sa ratolina. ¡Anau-me a menar es perruquer per arrissar-me es cabells!

—Passa-vents, diu sa ratolina, ja hi hauries d'esser a ca's perruquer!

—Ara mateix me n'hi vaig, diu Na Passa-vents.

I *rrruuu!* ja torna amb so perruquer, que es presentà es més fresquet del món; i com se troba amb sa ratolina, sa rata seiarda, sa ratota, es ratot, sa geneta, i En Bernadet, s'exclamà:

—Però bé ¿qui és que he de rissar?

—La senyora Princesa! diu sa ratota, signant-li sa ratolina.

—¿Això he de rissar? diu es perruquer. ¿Aqueixa mica de ratolina? I ¿què li he de rissar? ¿aqueis mostatxets que me treu?

—Ara hu veureu què m'heu de rissar! diu sa ratolina.

I ¿què fa sa ratolina? Se gira a Na Passa-vents, i li diu:

—Ves-me a dur des meu lligador es mirai, sa pinta i s'ampolleta de ses boner olors.

Encara sa ratolina no ho havia acabat de dir, com *rrruuu!* s'esquitxa Na Passa-vents per endins i al punt *rrruuu!* ja torna carregada amb so mirai, sa pinta i s'ampolla de ses bones olors.

Ho presenta tot a sa ratolina, que totd'una destapa aquella ampolla i ensuma aquelles bones olors que s'exhalaven d'aquella ampolla, sa cosa més embalsamadora que negú mai haja sentida.

No li bastà a sa ratolina s'ensumar, sinó que hi va aficar es caparrí dins aquella ampolleta de ses bones olors; i encara no el va haver tret, com se mira dins es mirai i se pega pentinada devés es morrets i part damunt s'oreia endreta i part damunt s'esquerra, i amb això s'alça sa

pell de ratolina i davall hi va haver una fadrinetta de quinze anys, sa cosa més garrida i galanxona que vos pogueu pensar; i sa ratota torna una senyora d'una cinquantena d'anys tota vestida de seda i d'or, i es ratot torna un senyor, també d'una cinquantena d'anys, tot vestit d'or i seda; i Na Passa-vents una alloteta ben carada de tot i ben endiumenjada com sa cambrera major de sa primera reina del món, i sa portalana una altra jovençana de mitja edat, ben presentadora i ben enllimonada.

Aquí sí que En Bernadet hi romangué sense polsos, i se posa a paupar-se tot es seu cos i a fregar-se ets uis:

—Però bé! deia ell: ¿que somii o estic despert? ¡Jo veig i no sé què veig!

—¿Què has de veure, homo? diu Na Passa-vents. ¿Què has de veure més que la Princesa Aineta? ¡Vaja! Ho veus si ho és garrida i xeleta i xerevella? ¿T'agrada o no t'agrada?

—¿Si m'agrada? deia En Bernadet. ¡Ell mereixeria penjar si no m'agradava!

—¿Que mos casam o què? diu aquí la Princesa Aineta.

—¡No, ell ja ho hauríem d'esser! diu En Bernadet.

—¡Hala idò! ¡sortiguem-ne! diuen es dos veis. ¡Ara mateix!

¿Què me'n direu? Ell allà mateix se va fer s'esclafit: se casaren En Bernadet i la Princesa

Aineta; i allà compareixen un estol de jovençans i un de jovençanes, tots ben falaguers i endiu-menjats, i allà s'armà un ball vitenc de tot i llavò vengà un bon dinar de noces, i tots menjaren i begueren fins que se pogueren aguantar, i no hi havia qui hi paràs per allà dins, de festes i truí per llarg.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que, acabades ses noces, En Bernadet va dir a la Princesa Aineta:

—Se fa precis que mos n'anem a ca mon pare perque només mos manquen set dies per complirse s'any i es dia que mos donà per cercar dona i casar-mos-hi i presentar-le-hi per veure de quins des tres germans ha d'esser sa Corona.

— Per part meua, porem partir en voler, però primer he de fer jo sa trosselleta, i llavò ho hem de dir a mon pare i a ma mare.

S'hi presenten tots dos, i la Princesa Aineta los diu:

—En Bernadet troba que mos n'hauríem d'anar a ca son pare perque dins set dies se complirà es termini d'un any i un dia per presentar-s'hi cada un des tres germans amb sa dona que seran casats per veure ane qui dóna sa Corona. ¿Què hi troben vosses mercès?

—Que vos hi heu d'esquitxar més que depressa, digueren es vei i sa veia. I menau-vos-ne Na Passa-vents perque vos servesca en totes ses coses que se presentaran.

I llavó venga un bon dinar de noces.

—Molt ben pensat! diu En Bernadet. No res idò, Aineta! a veure si fas sa trosselleta i si avisam Na Passa-vents que se faça sa seua també!

Es vei i sa veia criden Na Passa-vents, que se presenta a l'acte tota rebenta dient:

—¿Què mana mi senyor? ¿què mana mi senyora?

—Que te n'has d'anar amb el Príncep Bernadet i amb la Princesa Aineta per servir-los en tot quant te manaran! li diuen es vei i sa veia. Per lo mateix ves-te'n a fer sa trosselleta, que heu de partir ara totd'una.

—Lo que és per mi no hi estaran! diu Na Passa-vents.

I *rrruuu!* ja s'enfonya per allà endins; i dins es temps de dir un *parenostro*, *rrruuu!* ja torna tota rabenta, trosselleta feta, i just darrera ella la Princesa Aineta, que dóna una aferrada p'es coll a sa mare i una a son pare i una a sa portallana.

Lo bo era que En Bernadet estava tot apurat perque no sabia com s'hi havien de compondre tots tres damunt es cavall. Ell adavant per menar-lo i N'Aineta a ses anques, aferrant-se p'es seu cos, anava de lo millor; però Na Passa-vents ¿a on l'havien d'enflocar?

—I ¿com mos hi encastellam tots tres dalt sa bístia? diu En Bernadet.

—Això sera ben bo d'arreglar! diu la Princesa Aineta.

I ¿què fa ella? Se treu sa pell de ratolina, comença a passar-la-se p'es cap i *zas!* ja la s'ha passada fins an es peus: ja tornava esser una ratolina sa cosa més xerevella i atxerevida que vos pogueu imaginar.

I ¿què fa Na Passa-vents? Agafa sa ratolina, la se posa dins una bosseta que mostràs sa pitxorina sa caparrina, i diu an En Bernadet:

—Senyor altesa, així ja mos hi porem compondre dalt sa bístia.

Dóna s'a *reveure i amb Deu siau* an es sogre i a sa sogra i a sa portalana, pega bot dalt es cavall adavant i Na Passa-vents a ses anques, i ja són partits de d'allà, tant com en poria treure aquell cavallet, que vos assegur que no era gens moia ni gens paupa, perque no corria, volava.

¿Què me'n direu? Ell dins sis dies foren en aquell entreforc de tres camins, a on l'esperaven ets altres dos germans En Lau i En Sion amb ses seues dones Na Biatriu i Na Cloris, una bajana i s'altra mal-aixamussa i alisa pitjor que un que ha venut a espera.

Com En Lau i En Sion se veren En Bernadet davant amb aquella jovençana a ses anques des cavall, totd'una se cregueren que seria sa dona que havia trobada, i cobraren coratge perque else semblà que no era més garrida que Na Biatriu ni que Na Cloris.

—¡Benvingut oh Bernadet! diuen ells. ¡Ja mos pensàvem que no compareixeries!

—¿Que passa de s'any i es dia que mon pare mos donà per fer tota sa trescalamena? diu En Bernadet.

—Com a passar, diuen aquells dos, no passa; però està ja a la crema de tot. Demà fa s'any i es dia...

Fan una mica de returada, i no pogueren estar que no li demanassen si allò era sa seua dona, Na Passa-vents.

—No, fiets! diu En Bernadet. Això és sa dama de sa meua dona que és la Princesa Aineta.

—¿La Princesa Aineta? diuen aquells dos, obrint uns uis com a salers. ¿I d'on mos surt ara aquesta Princesa?

—¿D'on voleu que surta? diu En Bernadet. De ca-seua, de son pare i sa mare!

—Però ¿i a on és aquesta Princesa? que no la veim! diuen aquells dos bereiols.

—¿Ai a on és? diu En Bernadet, tot enfrescat.

I l'homo no gosà mostrar-los-ho, porque lo que ell pensava:

—¿Com no se n'han de riure massa si los ho mostr? ¿Quines fisconades no me'n duré si les present sa ratolina? Lo millor serà donar-los es vent per escampat!

Així ho va fer, i En Lau i En Sion ni ses seues dones no en pogueren treure sentència; i else va fer mals averanys allò de la Princesa Aineta, maldament no la vessen blanca ni negra.

Li estrenyen es tres germans amb sa comitiva que duïen, cap a ca son pare, cap a ca'l Rei.

Hi arriben: En Lau i En Sion presenten cadascun sa seu dona Na Biatriu i Na Cloris, i En Bernadet no tingué altre llivell que presentar sa ratolina.

Bé jurava ell i perjurava que davall aquella pell de ratolina hi havia una allota garridíssima i galanxoníssima; però negú ho va creure i tot-hom se rigué d'ell; en feren tres dies.

I es qui rigueren més, foren En Lau i En Sion, perquè lo que ells dos deïen:

—¡No és gens dubtós que En Bernadet se n'haurà d'estrènyer es cap de sa Corona! ¡No hi ha vel! ¡No serà per ell! ¡serà per noltros! ¡Es una cosa que no té espina ni os!

Qui en tengué un disgust massa gros de tot això, fonc el Rei, que estimava molt En Bernadet, i sempre havia cregut que seria es qui s'hi presentaria casat amb una alloteta garrida, xerevella i llesta més que ses altres. I ¡justament haver-s'hi presentat amb una ratolina!

—No hi ha vel, deïa ell tot acongoixat: aquest fii meu Bernadet ha perdut es cervell! Se veu que no tira es seu cap! No té es coneixement! Si estava bé de cap ¿com se seria atrevit a presentar-se amb sa ratolina, en lloc de presentar-se amb una dona, que era lo que jo havia manat? ¿Com hauria tenguda cara de tornar de buit i ve-

nir-se'n amb aquestes neus de que davall sa pell de sa ratolina hi haja una al·lotella, la Princesa Aineta, que diu ell, tan garrida i tan garrida? ¡Pobre Bernadet! En lloc de tornar casat amb una al·lota, és tornat boig, re-de-boig!

Aquí el Rei crida tota la Cort, i diu:

—Al·lots! Ja són tornats es meus tres fiis, com sabeu. Des major i des segon no és gens dubtós que vénen casats; però tenim es darrer que s'és entregat amb una ratolina i una criada per sa ratolina, i mos diu que davall sa pell d'aquesta ratolina hi ha una al·lota sa cosa més galanxona que vos pogueu imaginar, i que és la Princesa Aineta. Jo crec que an aquest fiet meu es seny li ha trabucat; es cervell li serà tornat aigo; va fuit de tot, però de tot! Ara bé, ja veure de quin cap feim estelles! Segons ses Dictes, a ses dones que es tres fiis me presentin com a dones seues pertoca fer-los dues proves: una de llestesa i s'altra de bellesa, i sa que se'n duga la pauma de ses dues proves, aquella serà sa sortada: tendrà sa Corona amb so seu homo. Per lo mateix, ja veure què feim? quin consei me donau?

Com la Cort hagué sentit tot es pla del Rei, tots aquells senyors grossos foren de parer que se complissen ses Dictes, que se fessen ses dues proves a ses dones que es tres fiis del Rei presentaven; i si En Bernadet presentava una ratolina baix de jurament de que davall sa pell d'aquella ratolina hi havia una dona, tant si era lletja com

garrida, que passàs per ses dues proves com ses altres, i qui tendria ungles les treuria.

El Rei trobà que havien pensat bé, i ¿què fa ell? Crida es tres fiis, i los enfloca aquesta:

—Mirau, farem ses proves que ses Dictes marquen a ses vostres dones.

—Però si aquest ha menada una ratolina en lloc d'una dona! diu En Lau signant an En Bernadet.

—Lau, diu el Rei, no és compte teu si aquest ha menada una ratolina o un ratolí. Ten esment an es teu redol i deixa fer es mal-de-caps d'En Bernadet per ell.

—Vaja, Lau! diu En Sion, no te posis allà on no te demanen.

—Bono idò, diu el Rei, sa primera prova ha d'esser sa de llestesa, perque vui que s'Hereu de la Corona tenga una dona llesta, xerevella i garrida més que ses altres, com vos vaig dir es dia que vos vaig enviar a córrer el món.

—¿I amb què han de demostrar elles sa seua llestesa? Demanen En Lau, En Sion i En Bernadet.

—Que m'han de tenir broidada dins tres mesos una bandera sa cosa més bufarella que hagen vista mai uis de persones nades! diu el Rei. Sa que treurà més bé aqueixa bandera, es seu homo i ella tendran sa Corona!

En Lau i En Sion se'n van a contar es manifest a Na Biatriu i a Na Cloris, que les vengué

molt de nou que justament haguessen de broidar una bandera; i En Bernadet ho anà a contar a sa seua... *ratolina*. I lo bo va esser que la troba dins sa cambra amb Na Passa-vents, però sense sa pell de ratolina, en so seu ser natural, tal com era la Princesa Aineta.

Poreu fer comptes En Bernadet quina alegria degué tenir, i més com les sentí a elles dues que deien:

—No hi ha que tenir por que mos guanyin! Sa bandera que noltros presentarem, si Déu ho vol, serà sa més ben treta.

En Bernadet de s'alegria que tenia de veure de bell nou sa seua dona tal qual era, ja se'n volia anar corrents a menar son pare i sa mare i tota la Cort perque la vessen; però la Princesa Aineta li diu:

—¡Per amor de Déu, Bernadet, no fasses una tal cosa! que tot ho esbaldregaries! En tornar amb ells aquí dins, ja no mos hi trobaries ni mos veuries pus! No pots dir a negú a negú que jo aquí dins ja no som ratolina, ni tampoc pot entrar negú aquí dins per res del món, fins que estiguen fetes ses dues proves de ses *Dictes*! ¡Per amor de Déu, Bernadet! ¡Ten-ho en compte i ten esment, si no vols que se'n vaja tot an el dimoni!

Com En Bernadet sentí aquell rossinyol, romangué fred, i va dir:

—¡No tenses por, Aineta! ¡A negú diré res de tot això ni negú entrarà aquí dins més que jo fins i tant que tu digues que poren entrar ets altres.

Des d'aquell moment En Bernadet se posa amb una espasa desambeinada davant es portal de sa seua cambra, ben dispost a acorar-la an es primer que provàs d'entrar-hi.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que Na Biatriu i Na Cloris, com hi varen haver pensat una mica en lo d'haver de broidar una bandera per provar sa seua llestesa, cobraren un gran coratge de guanyar, perque lo que elles deien:

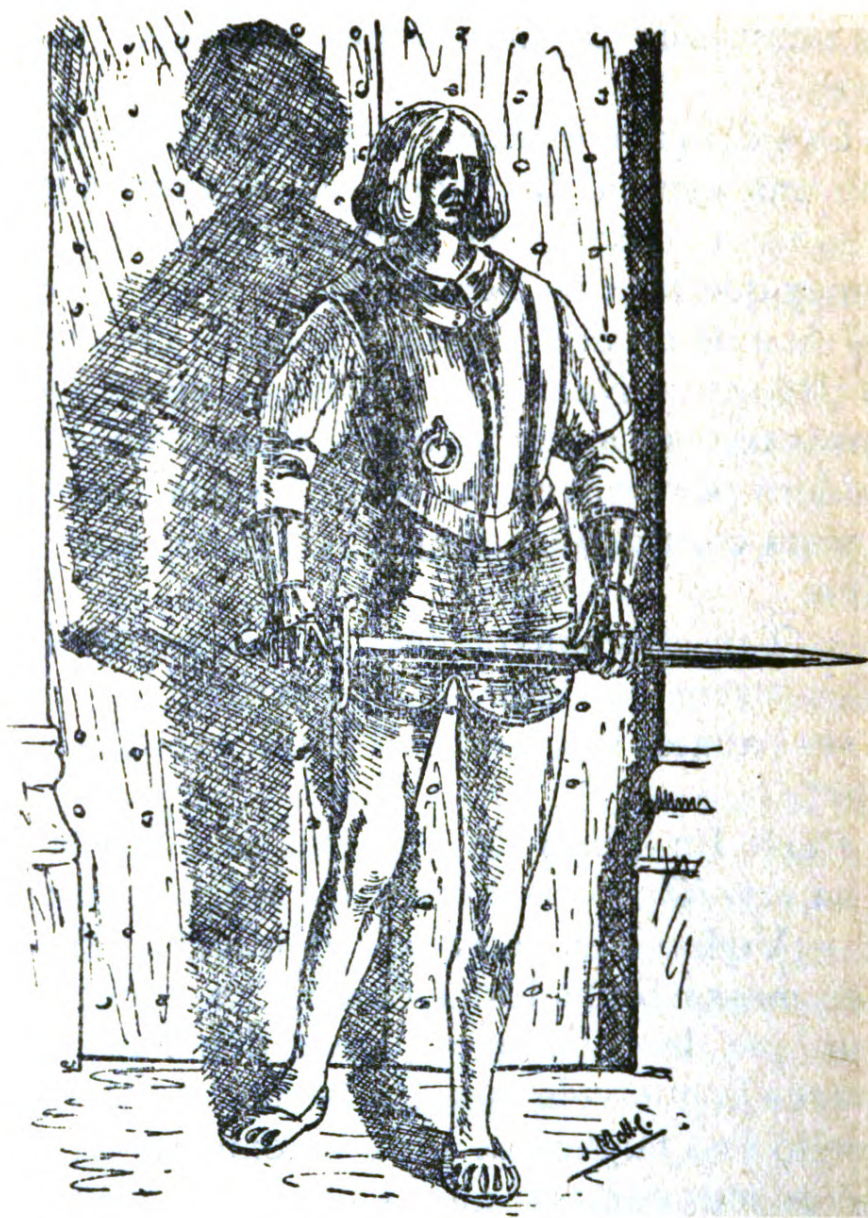
—¿Tan desmanyotades, poc trancoses i aturades serem que mos haja d'arribar a ses soles de ses sabates una ratolina? Vaja, és segur es gonyar!

Però En Lau i En Sion no se'n fiaven gota de sa *ratolina*, i ho deien a ses seues dones:

—¡Vetlau-li es batuts an aquesta ratolina! No aneu massa confiades de donar-li es brou! no fos cosa que fos ella que el mos donàs a noltros! Noltros lo que veim que En Bernadet va ben xerevelló i no fa gens sa cara de tenir por ni ànsia, sinó de més coratge que setze. És més clar que sa llum des sol que aqueixa ratolina no és com ses altres!

Com prou en varen haver rallat, En Lau i En Sion acabaren per dir:

Se posa amb una espasa desenveïnada davant es portal.

— ¡Allotes, no és hora de badar, si no voleu que tenguem un disgust, que mos cost des pebre! Se fa precis posar fil a la guya en lo de brodar sa bandera, i llavò hauríeu de veure si vos feis amigues de Na Passa-vents per veure si li poreu treure res de lo que faça o deix de fer sa ratolina.

Na Biatriu i Na Cloris s'escoltaren es seus homos, i comencen a pensar com s'ho farien com no s'ho farien per broidar sa bandera i an es mateix temps guanyar-se es cor de Na Passa-vents per treure-li noves de lo que feia sa ratolina i deixava de fer damunt sa mateixa bandera.

Na Passa-vents, com va veure que Na Biatriu i Na Cloris li feien tant la bona, aviat ho va conèixer que li cercaven el cos, que lo que elles volíen, sebre què feia ella o què deixava de fer amb sa seua senyora la Princesa Aineta, que an ets uis de la gent no era més que una pobra ratolina.

— Ja beureu fresc! digué Na Passa-vents amb ella mateixa. Ja ho crec poc que voltros me tregueu res a mi ni que me mengeu mai sopes dalt es cap, per dematí que vos aixequen!

Però sa pitxorina no les féu res coneixedor; i com elles l'escometien, ella ja ho crec que demostrava estar-ne tota gojosa, i com que les s'hagués de posar dins es cor; però era per porrer-les plomar millor com vendria s'avinentesa, quan seria s'hora.

—Escolta, Passa-vents, li diuen un dia Na Beatriu i Na Cloris: ja veus que noltros t'estimam.

—Prou, que ho veig! diu ella. ¡I jo sí que vos estim a voltros! ¡Oh si me vésseu dins es cor, se cert que no vos ne poríeu avenir!

—Bono idò, diuen elles, mos has d'esser franca, perque noltros t'ho som sempre, com veus tu!

—Bono, diu ella, comptau amb tota sa franquesa que cap en mi! Digau coses! que jo som més callada que un confés.

—Bono, idò, diuen aquelles dues: ¡mos has de dir amb tota veritat com té sa teua senyora sa bandera. L'ha començada? l'acaba? la té a mitges astes? com la té?

—Fietes meues! diu Na Passa-vents, ¡ell encara no l'ha començada! I ¿què voleu que faça una mica de ratolina com és ella? Perque ell en veure es sant, ja poren veure es miracles!... Jo le hī dic que s'és mester posar fil a la guya; i tant le hi he arribat a dir que m'ha donada paraula de que s'hi posarà demà, que és es dia més aprop. Així és que precisament avui li he d'anar a comprar es fil que s'és mester!

—Oh! diuen aquelles dues. Ja mos pories fer un bon favor! i t'estimaríem cent sous més!

—Digau coses! diu Na Passa-vents. ¿Quin favor és aquest?

—Que ja que has d'anar a comprar fil per sa teua senyora, diuen aquelles, amb sa mateixa se-

guida el comprasses per noltros! Ja el mos pories fer an aquest favor!

—Donau-lo per fet! diu Na Passa-vents. En anar-me-n'hi, ja vos tocaré a sa porta.

—Just! diuen elles. I te donarem es doblers, com se suposa.

—Ca! diu Na Passa-vents. Tampoc no importa! Jo fi de voltros!

—A poc poc! diuen aquelles. Es doblers t'hem de donar, i foris.

Sobre tot, ell això era sa banda des matí; i com hagueren dinat, Na Passa-vents surt tota brunent de sa cambra d'En Berna det, toca a sa de Na Biatriu i Na Cloris, aquestes surten i li donen es doblers des fil, i ella ¡ben acanalada cap a sa botiga des fil!

¿Què me'n direu? Ell al punt ja tornà sa polisarda de Na Passa-vents, tota carregada de cabdells de fil d'una partida de colors, però un fil sa cosa més baldrumera i brossenca, tot ple de regruixos i berrugues, com a fil de porc; i toc toc! a sa cambra de Na Biatriu i de Na Cloris.

Aquelles guaiten, i com me veuen aquella cabdellada, no vos faceu comptes que no les vengués molt de nou així mateix que los haguessen duits uns cabdells tan grollers i revescosos.

—¡Jesús! quin fil mos has duit! començaren a dir elles, paupant-lo i mirant-lo-se de prim compte.

—¡Es millor que hi haja per broidar una ban-

dera! diu Na Passa-vents. Figurau que me'n som anada a sa botiga des fil més bona que m'han dit que hi havia; i he dit totd'una a sa botiguera:

—¡Fil des millor per broidar una bandera! I sa botiguera m'ha dit:—Que em tirin d'una passa, si me treuen fil millor que es que jo te treuré. S'és enfilada amb una escala dalt una partida de munts de fil, que fan por de tants que n'hi ha; i m'ha trets aqueis cabdells, i m'ha dit:—Es coll hi va si enlloc del món mai han vist un fil millor per broidar una bandera! Perque llavò aquel diantre de botiguera m'ha demanat:—I ¿per què ha d'esser aquesta bandera?—Pel Sr. Rei, he dit jo.—Idò, diu ella, el Sr. Rei no en vol d'altres de banderes dins ca-seua més que ses que són broidades d'aqueix fil, perque ses banderes del Sr. Rei no són per cap bella vista, perque ell no va de flocs ni banderetes, sinó de coses reforçades. Lo que vol el Sr. Rei, que primer s'espellin es braços des qui duen ses seues banderes de dur-les, que no ses banderes de dingolendejar amb qualsevol vent a dreta i a esquerra! ¿O no has sentit a dir tu que *bandera veia honra de capità*? ¿I com ha de durar molt una bandera si no la broides de fil reforçat, que puga agontar un homo, si a mà ve?—Com jo he sentit aqueix rossinyol, he comprès que no hi havia altre llivell que pendre aquest fil, que, damunt lo que m'ha explicat aquella botiguera, era sa cosa més lè per una bandera que ha d'anar a parar a ses mans del Sr. Rei.

Davant tot aqueix manifest de Na Passa-vents ¿què havien de fer Na Biatriu i Na Cloris, més que acalar es cap i pendre aquells cabdells, i donar ademés les gràcies an aquella gran mandragolina des favor que los havia fet de dur-los tal fil?

Així ho feren, i s'enfonyen cada una dins sa seua cambra, i ja foren partides broida qui broida com unes desesperades.

I ses raons eren a fer passar aquell filarro per sa roba de sa bandera, que, damunt lo que les havia contat Na Passa-vents que sa botiguera li havia dit de que el Rei volia ses banderes tan reforçades, varen creure que lo més aventgut seria que fos de tela de sac. S'hi veien amb tantes de feines, que devegades havien de cridar En Lau i En Sion per fer-los estirar an es fil des broidat, i aquells a voltes havien de posar sa tela en terra, s'hi plantaven de genois damunt, allà estira qui estira an es fil amb tota sa força, i desiara deien:

—Mal llamp es fil! i es qui el fila! i es qui sembrà es cànnyom! i es qui anà a parar es gorrions perque no se menjassen sa llavor!

Així ès que cada dia hi havia un desveri dins sa cambra de Na Biatriu i de Na Cloris amb aquell bo de fil mal-passador des broidat de sa bandera.

—¡Déu se'n apiat des broidat que sortirà! deien devegades En Lau i En Sion.

A estones sa seua confiança era que poca cosa se poria esperar que fés sa *ratolina* d'En Bernadet; però llavò les tornava saltar es dubte i sa por de que aquell dimonió de *ratolina* no fos un encantament, i los pegàs un porro, que los baldàs per tota la vida.

I lo gustós era que sempre que Na Passa-vents se deixava veure de Na Biatriu i de Na Cloris, aquestes ¡zas! ja li demanaven de com tenia es broidat de sa bandera sa seua senyora, i sa gran revetlera sempre los deia:

—No em destapeu, per l'amor de Déu!

—No tenses por! deien aquelles.

—Idò, deia Na Passa-vents, ¿com voleu que la tenga? ¡Que no li surt marge ni caramull de pedres! sa cosa més lletja, sa feristea més ridícula que vos pogueu imaginar! Lo que es pot esperar d'una *ratolina*!

Amb això Na Biatriu i Na Cloris cobraven coratge ses grans biduïnes, i no es sospitaven gens ni gota de sa ruixada feresta que les venia damunt.

Sa ruixada va esser que es compliren es tres mesos de temps que el Rei havia donats an es seus tres fiis per presentar-li sa bandera que sa dona de cadascú hauria broidada, per donar sa corona a sa qui l'hauria broidada més polida.

Na Biatriu i Na Cloris havien arribada a acabar cadascuna sa seua; però era una cosa feresta

de tot, sa cosa més baldrumera i més lletja que vos pogueu imaginar; no era miradora.

An En Lau i an En Sion no los n'haurien tre-ta gota; n'estaven empegueïts d'haver de presentar tal feristea. Si ho presentaren fonc amb s'esperança de que tal volta En Bernadet presentaria també una endèria per l'estil, si vertaderament sa *ratolina* no era més que una ratolina, cosa que a estones creien i a estones descreien.

¿I quina vos feis comptes que la va fer la Princesa Aineta es mateix dematí des dia que havien de presentar sa cosa an el Rei i a la Cort? Idò crida Na Passa-vents, i li diu:

—¡Passa-vents! ja ca mon pare tens ses feines! a dir-los que te donin aquella bandera que vàrem broidar fa set anys i que està estojada dins sa meua caixa davall de tot de tot, i du-le'm més que depressa, perque En Bernadet l'ha de presentar per mi an el Rei avui mateix.

—Ara mateix m'hi esquitx! diu Na Passa-vents.

I *rrruuu!* ja és partida com un llamp cap a ca-la Princesa Aineta! Amb una exhalació ja hi va esser, dóna sa comanda a sa senyora véia, que se'n va corrents a sa caixa de la Princesa Aineta, la gira tota, treu sa bandera, la posa en mans de Na Passa-vents; i aquesta *rrruuu!* cap a ca'l Rei! i dins un moment ja torna esser dins sa mateixa cambra d'En Bernadet davant la

Princesa Aineta, i li entrega sa bandera, que la dóna an En Bernadet per que la present an el Rei; En Bernadet l'agafa, i ¡cap a son pare! que estava assegut ja en es trono, enrevoltat de tota la Cort i espera qui espera que es tres fiis li presentassen cadascú sa bandera que sa dona havia broidada per provar sa seua llestesa.

En Lau i En Sion ja eren davant son pare i la Cort, i esperaven que comparegués En Bernadet per presentar sa cosa tots tres plegats; i, com veien que En Bernadet s'estorbava, cobraven coratge, i deien amb ells mateixos:

—¡Veiam si encara no en presentarà! ¡Animes santes, que no en present! ¡Amèn que no en present! ¡Amèn!

Com veren En Bernadet que compareixia ben peus alts i tot xerevello, ja else va fer mals averanys de tot.

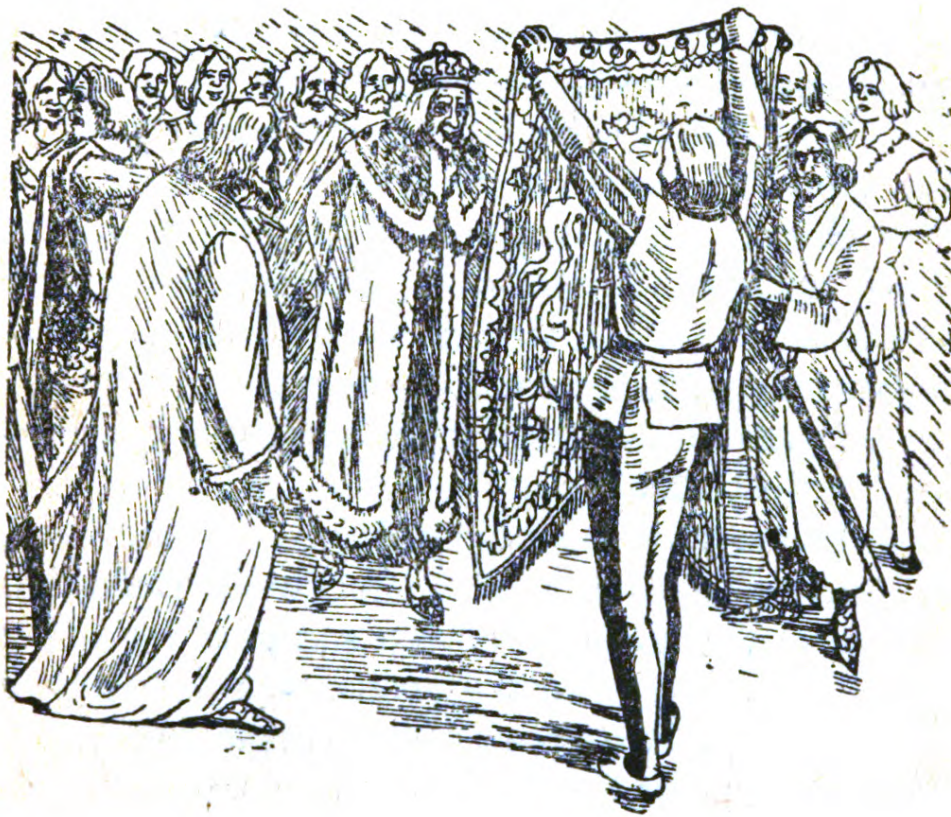
Aleshores el Rei obri boca i diu:

—¡Hala si presentau sa cosa! ¡En voler!

Com En Bernadet sent aquella paraula del Rei, se destira de sa bandera, la desplega a la vista del Rei i de tota la Cort, i va esser sa cosa més preciosa, més polida, més purificada i ben treta que hagen vista mai uis de persones nades. Tothom en romangué amb sos cabeis drets i embambat mira qui mira aquella meravella de broidadura.

Com En Lau i En Sion veren allò, ja no vol-

....la desplega a la vista del Rei i de tota la Cort,

gueren desplegar sa seua, i fugiren més empegueïts que el rei porc, flastomant i cridant:

—¡Mal llamp sa ratolina! ¡No la mos ha feta que no la mos haguésssem pensada! ¡Mal llamp tal bandera i sa dimoniera que l'ha broidada!

El Rei i tota la Cort, veient sa bandera que En Bernadet presentava, digueren:

—No hi ha vèl: En Bernadet i sa seua dona han gonyada s'acció de llestesa.

—Si així com han gonyada sa de llestesa, diu el Rei, guanyen també sa de galania, seua serà sa Corona, mal ella sigà més ratolina que totes ses ratolines d'aqueix món i l'altre!

—I ¿quan ha d'esser aqueixa altra provesa? diu En Bernadet.

—Dins tres mesos! diu el Rei.

—Idò ¡fins d'aquí tres mesos! diu En Bernadet.

I, fent una gran cortesia a son pare i a tota la cort, buidà, ¡cap a sa seua cambra! a contar a la Princesa Aineta i a Na Passa-vents lo que li acabava de succeir.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que Na Biatriu i Na Cloris, com sentiren que ja només los mancava sa provatura de sa galania i de sa garridesa, feren un alè gros, porque lo que elles deien:

—¿Com mos ha de safalcar sa *ratolina* en matèria d'esser ben carades i ben fetes i ben taia-des de cos? ¿Una *ratolina* se porà posar mai amb unes allotes com noltros?

—No vos espirreu massa tampoc! deien En Lau i En Sion. Ja heu vist lo que mos ha succeït en lo de sa bandera: voltros tan confiades i tan confiades de que poca cosa poria fer una mica de ratolina com sa d'En Bernadet i que mai per mai vos poria arribar a voltros ni a ses soles des peus! I ja ho veis si vos hi arribà i si vos contrapassà d'un bon tros amb aquella bona de bandera. Desenganau-vos: no ho ès just una *ratolina* això d'En Bernadet! Maldament de part-defora ho paresca ¡què ha d'esser una *ratolina* de part-dedins sa dimoniera! ¿Una *ratolina* hauria feta una bandera com sa que presentà En Bernadet? De manera que fins aquí hem feta sa prova des ruc; i ara veurem lo que succeïrà en sa prova de sa galania i de sa garridesa! Es segur es durmos-ne un altre perboc per l'estil o pitjor que no es de sa bandera!... Sobre tot, ja poreu estar an es temps i vetlar-li bé es ble a sa ratolina, perque no vos torn capxifollar com s'altra vegada! Feis més la bona a Na Passa-vents i esplugau-la ben arreu, a veure si arribau a aclarir quin és es pla que elles duguen per guanyar s'acció i voltros així porer-los parar es cop. S'ès mester jugar-hi es tot p'es tot, perque si ara tornam perdre, ja no tirarem cap coça, romandrem fora de combat i lo que es diu sa Corona la hi veurem ben de lluny dalt es carabassot de sa *ratolina* i d'En Bernadet.

Na Biatriu i Na Cloris tot d'una se'n reien

d'aqueixa por d'En Lau i d'En Sion, però aviat varen haver perdudes ses riaies i se posaren mal-aixamusses i morrotoses ferm considerant es perill que corrien de que sa *ratolina* les tornàs donar es broù i les deixàs en es siti.

I allà les hauríeu vistes vetlar sempre es batuts a Na Passa-vents, i guaita qui guaita com sortia o entrava dins sa cambra d'En Bernadet, i hala a demanar-li de-noves des llevant i des ponent sobre sa seua *senyora*, per veure si la farien caure a dir qualque cosa que les pogués donar gens de llum per porer coletgir lo que feia o deixava de fer aquella gran revetlera de *ratolina* per tornar-les bolcar amb sa provesa que los quedava a fer.

—Creis-me, les deia Na Passavents: no en tengueu cap mal-de-cap de lo que faça o deix de fer sa mea senyora envers d'aquesta cosa! ¿Com voleu que vos arrib mai una mica de *ratolina* a voltros que sou unes allotes tan bufarelles, tan galanxones, tan ben taiades de totes ses parts des vostro cos? Creis-me! no en passeu gens de pena! Estigau segures de que sa mea senyora aquesta vegada farà fetxida, sa prova des ruc, aigo. I mirau quina hora vos ho dic!

—Sí, deien aquelles: també mos pensàvem bolear-la i fer-la batre per ses foranes en lo de sa bandera, i ja ho saps si mos hi sortí ben a sa manrevés! ¡Vaja, Passa-vents! ¡no mos vulgues rentar pus sa cara amb un pedàs eixut! ¡Tu saps

cosa de lo que du idea de fer sa teua senyora, perque ella per força s'ha de explicar amb tu, perque no té altra dona ambe qui explicar-se, i ja saps que el *qui no té altre gat, amb aquell se combat!* ¡Vaja! mos ho has de dir forçat forçat tot quant sàpies des pensaments i de ses idees de sa teua senyora! I no tengues ànsia: noltros t'ho agraïrem més que tu no t'ho fas comptes! ¡Oh si noltros guanyàvem! sa teua senyora hi perdria ¡però lo que es diu tu hi guanyaries! ¡i de quina manera que hi guanyaries!

—Bono, bono! deia Na Passa-vents, per desfer-se d'elles: ja vos avisaré de tot, no hàieu por! però per l'amor de Déu no em destapeu! que sa meua senyora, si es sospitàs de res, me matava! ¡I no en parlem d'En Bernadet!

I heu de creure i pensar que anaven passant dies i més dies i setmanes i més setmanes; i s'acostava s'acostava es dia de sa provatura darrera de Na Biatriu, Na Cloris i sa *ratolina*.

Ja hi arribaren a estar ben mal-apler En Lau i En Sion, Na Biatriu i Na Cloris perque s'acostava s'acostava es dia de sa provatura i encara no tenien res an es fus, no havien pogut treure-li res a Na Passa-vents de lo que faria o deixaria de fer sa *ratolina* per guanyar s'acció.

I tant arribà a acostar-se es dia de sa ditxosa provatura, que, com se'n temeren, ja les va esser damunt.

I heu de creure i pensar que es dia abans, com acabaven de dinar, Na Biatriu i Na Cloris

m'afinen Na Passa-vents que sortia de sa cambra d'En Bernadet de puntes de puntes i ben d'amagat, i *zas!* s'hi planten davant totes dues, i li diuen:

—¡Gran polisseta! ¡Ara sí que no mos pots negar que tu saps cosa! ¡No t'amollam que no mos ho hages dit!

I amb això ja la m'han amarrada una per cada braç, i estira qui estira.

—Bono! digué aquí Na Passa-vents: ¿que som nines o dones?

—Dones! diuen aquelles dues.

—Idò, diu Na Passa-vents, per l'amor de Déu no me destapeu!

—Que mos tirin d'una passa, si te destapam! diuen aquelles mellengues.

—Bono! diu Na Passa-vents: es secret és que es remei que ha de prendre sa meua senyora per tornar sa més garrida i sa més galanxona, és... ¿Que deis ver que no em destapareu? ¿M'ho jurau que no em destapareu?

—T'ho juram! t'ho juram! deien aquelles dues biduïnes.

I feien una creu amb sos dos dits grossos de ses mans, i allà besa qui besa, i ¡hala! a dir:

—T'ho juram! t'ho juram!

—Bé idò, diu Na Passa-vents: es secret és que, per tornar sa més garrida i sa més galanxona de totes, sa meua Senyora, s'ha d'empegar.

—¿Què mos dius? s'exclamen aquelles.

—Lo que sentiú! diu Na Passa-vents. Així és que ara me'n vaig a comprar una senaia de rèina per fer sa pega avui mateix, i llavò n'hi he de donar una camia per tot el cos, començant per sa cara i fins an es dit gros des peu! Es que m'ho ha dit amb tot secret que ja no hi ha res en el mon més valent per donar garridesa i galania a un cos com sa pega feta de bell fresc; i, com més negra és, més fa tornar garrides i galanxones ses persones.

—No res idò, s'exclamen aquelles dues purandes: ¿Saps què pories fer? Dur-mos-ne per noltros de rèina també, ja que hi vas, i tot te serà un camí.

—Res, diu sa polissarda de Na Passa-vents. Perque sou voltros, vos faré es favor ¡Venguen ses senaies!

—Ara mateix! diuen elles.

S'enfonyen cadascuna dins sa seua cambra i al punt ja en surten amb una senaia perhom. Na Passa-vents les ho pren, i ja li ha estret de d'allà com la bala.

Amb una exhalació ja torna carregada amb ses tres senaies al raset de rèina. Toca a sa cambra d'aquelles, que li obrin, li pren cada una sa seua senaia i s'amaguen de bell nou, i ¡hala a fer sa pega totes dues!

¿Què me'n direu? Ell com la tengueren feta i que l'hagueren bullida ben bullida perque fos més negra i les fés tornar més garrides i galan.

xones, la lleven des foc perque refredàs una mica; i tot d'una que ho pogueren aguantar, sols que no les bofegàs sa pell, ja són partides ¡bones cuierades de pega per sa cara i p'es coll i per avall per tot el cos!

¡Déu meu quina empegada que se'n dugueren aquelles dues banastres! Se n'etzibaren ben bé mig dit per tot, i vos assegur que hi romangueren ben negres, com a moretones. Vaja! feien feredat! ¡Quina feristea, Senyor!

Amb això arriben En Lau i En Sion, i les metroben d'aquella manera. Aquells homos cuidaren a perdre es seny davant aquella endemesa. No saberen si s'hi havien d'abordar a tocs o si havien d'anar a tirar-se de cap dins un pou.

Elles les varen explicar es misteri de tot lo que les havia contat Na Passa-vents; i que d'apures i perdudes que se veien de no sebre com s'ho havien d'endiumenjar perque sa *ratolina* no les safalcàs, havien fet allò i que confiaven de que tota aquella negror se n'aniria i romandrien tan garrides i tan galanxones com mai pogués romandre sa *ratolina*.

Amb aqueixa esperança deixaren arribar es dia de sa provatura, esperant d'en hora en hora que los fugís sa negror, mentres que la Princesa Aineta i na Passa-vents feien sa seua.

La Princesa Aineta fa posar una caldera an es foc, hi tira sa rèina i venga foc i més foc davall sa caldera fins que sa rèina se va esser fusa

ben fusa; llavò hi tira aquella pell de *ratolina* que se solia posar i tres grums de sal; i allà bull qui bull fins que no en romania cap de grum de rèina ni de sal que no fos ben fus, fins que sa pell de *ratolina* també se va esser desfeta, però ben desfeta.

Mentres tota aquella cosa se confitava, diu a Na Passa-vents:

—¡Veste'n més que depressa cap a ca-mon pare, i me dus de dins es meu lligador es mirai de plata i sa pinteta d'or i s'ampolleta de ses bones olors, i llavò una caixeta de llenyam vermei forrada de vellut verd que trobaràs en es fons de sa mea caixa. En tenir tot això, te'n véns més que depressa cap aquí; i de passada me umpls també un gerricó d'aigo de set pous! I no faces pus hostals! porque és aquí que t'he mester!

—No en passi ansia de tot això, mi senyora! diu Na Passa-vents. Ara mateix som aquí!

I encara no ho va haver dit, com *rrruuu!* ja li ha estret cap a ca-la Princesa Aineta. Hi arriba, s'afica dins es lligador, agafa es mirai de plata i sa pinteta d'or i s'ampolleta de ses bones olors; obri sa caixa i en es fons hi troba sa caixeta de llenyam vermei forrada de vellut verd, i ja la m'ha embolicada. Pega grapada a un gerricó que veu dalt es gerrer; i ¡de d'allà com la bala amb tots aquells ormeigs! Passa p'es set pous i hi umpl es gerricó una mica de cada pou, i ¡cap a sa cambra d'En Bernadet!

Just quant hi arribava, la Princesa Aineta acabava de dir, mirant-se sa caldera de pega:

—Ara està en es seu punt!

I com veu Na Passa-vents que arribava amb tot es *tu-autem*, s'exclama:

—De bon toc arribes! Deixe'm aquí es gericó, es miraiet, sa pinteta i s'ampolleta de ses bones olors; i sa caixeta posa-la'm dalt sa represa des capçal des llit.

Na Passa-vents ho fa així i la Princesa Aineta ja és partida ¡bones grapades de pega! devers sa cara, p'es coll i per tot es cos.

I, com estigué ben empegada, se renta d'aquella aigo de set pous. I ¿què me'n direu? Ell allà on li tocava aquella aigo, se n'anava sa pega i romania una pell sa cosa més fina i purificada que vos pogueu pensar. I llavò *zas!* destapa sa ampolleta de s'aigo de ses bones olors, se n'unta tota, i no ho volgueu sebre si deixava anar una oloreta que embalsamava. I tot seguit se posa a pentinar-se amb sa pinteta d'or i una mirada dins es mirai, fins que estigué llesta des pentinar.

I lo bo era En Bernadet ets uis que feia de veure fer a la Princesa Aineta tota aquella trescalamena; i, com veia que, com més anava, més garrida i més galanxona tornava, aquell allot no se'n poria avenir i n'estava amb sos cabeis drets, fins que a la fi se posa a dir:

—Però ¿què ès això, Aineta, que, com més va, més garrida i galanxona tornes?

—¿Què ha d'esser? diu ella. Es que amb aquesta rentada que m'he donada, la gent ja me porà veure sense sa pell de *ratolina*, tal com Déu m'ha feta, sense cap perill de res per mi ni per tu. Però mira, sa primera sortida ha d'esser per presentar-me davant ton pare i tota la Cort, per guayar sa Corona. Fins llavò ¡fora entrar negú, sia el qui sia, aquí dins! ¡fora dir-ho tu a cap persona nada! ¿Estam, Bernadet? ¡Per amor de Déu no hi jugues amb aquestes coses, si no ho vols espenyar tot!

—¡No tengues por! diu En Bernadet. ¡Per mi no es perdrà!

Sobre tot arriba es dia de sa provatura. Com avisen En Lau, En Sion i En Bernadet perque se presentin amb ses seues dones davant el Rei i tota la Cort, Na Biatriu i Na Cloris no volgueren sortir de sa cambra, perque, en lloc d'esser-se aclarida gens sa negror de sa pega, com més anava, més negres eren.

No va esser així la Princesa Aineta, que, quan En Bernadet li va dir:—*Aineta, ja és hora!*—obrí aquella caixeta de llenyam vermei, forrada de vellut verd, i dedins hi va haver un vestit sa cosa més preciosa, amb un filet de plata i un filet d'or i tot brufat de perles i diamants, i llavò un cotxo tot d'or i sis cavalls amb ses potetes de plata i ses guarnicions d'or i sis cotxers tots vestits d'or.

—Vetaquí sa mea dona! Això és ella!

N'Aineta i En Bernadet s'afiquen dins es cotxo, i cap allà on el Rei estava aplegat amb tota la Cort!

Com hi són davant, davallen des cotxo, entren dins sa gran sala, i En Bernadet diu:

—Vetaquí sa meua dona! Això és ella! Si mos hem guanyada sa Corona, que la mos donin!

—No hi ha remei! s'exclama el Rei i tota la Cort: ¡vostra és s'acció! ¡vostra és sa Corona!

I ¿què fa el Rei? La se lleva des cap i la posa an En Bernadet i a la Princesa Aineta.

I allà tothom festes i més festes, i crits i sarau per llarg.

I ¿què fa la Princesa Aineta? Envia Na Passavents a cercar dos gerricons d'aigo de set pous, hi fa rentar Na Biatriu i Na Cloris, i sa pega se n'anà tot d'una, i tornaren molt més garrides i galanxones que no eren abans, i va voler que estiguessen amb ella com si fossen germanes; i En Lau i En Sion també los volgué En Bernadet amb ells; i allà s'estigueren tots plegats com a bons germans, anys i més anys. I si no són morts, són vius; i si no són vius, són morts. I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

U 23124

TAULA

	<u>Pag.</u>
En Mirando	1
N'Espirafocs	14
Na Marieta i es gigant.	30
Es Granotet	44
Una madona que enganà el dimoni	55
Es dos germans serverins	70
Dos guerrers	79
Na Blancaflor	85
En Mercè-Mercè	112
En Juanet i ses tres peres	161
La princesa Aineta	173

Aquest
volum XIII,
que conté les
rondalles pòstumes de Mn.
Antoni M^a. Alcover, s'acabà d'es-
tampar a la Ciutat de Ma-
llorca en la Impremta
«Mossèn. Alcover»
dia 10 d'Octubre
de l'any del
Senyor
1935

